

Utgiftsområde 6

Försvar och samhällets
krisberedskap

Utgiftsområde 06 – Försvar och samhällets krisberedskap

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	5
2	Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap.....	7
2.1	Utgiftsområdets omfattning.....	7
2.2	Utgiftsutveckling.....	8
2.3	Mål för utgiftsområdet.....	8
3	Totalförsvar	9
3.1	Mål för utgiftsområdet.....	9
3.2	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	9
3.3	Resultatredovisning.....	9
3.3.1	Säkerhetspolitisk utveckling understryker behov av totalförsvaret.	9
3.3.1	Förmågan inom totalförsvaret har utvecklats	9
3.4	Regeringens bedömning av måluppfyllelsen	12
3.5	Politikens inriktning	13
3.5.1	Ett starkare totalförsvar.....	13
3.5.2	Säker och robust kommunikation inom totalförsvaret	14
3.5.3	En väl fungerande försvarsunderrättelseverksamhet.....	14
3.5.4	Utvecklad motståndskraft mot hybridhot	14
3.5.5	Stärkt cybersäkerhet	14
3.5.6	Folkförankring genom hemvärnet och de frivilliga försvarsorganisationerna	14
3.5.7	Uppföljning av totalförsvarets uppbyggnad.....	14
3.6	Budgetförslag.....	15
3.6.1	Beredskapskredit för totalförsvaret	15
4	Försvar	17
4.1	Mål för området.....	17
4.2	Resultatindikatorer och bedömningsgrunder.....	17
4.3	Resultatredovisning.....	17
4.3.1	Säkerhetspolitisk utveckling.....	17
4.3.2	Sverige har vidtagit åtgärder med anledning av det säkerhetspolitiska läget	18
4.3.3	Försvarsmakten har deltagit i internationella insatser.....	25
4.3.4	Stabiliteten i personalförsörjningen har ökat	26
4.3.5	Försvarsmaktens grundorganisation har vuxit i samband med återetableringar.....	28
4.3.6	Materialförsörjning.....	29
4.3.7	Forskning och utveckling för långsiktig förmågeutveckling.....	34
4.3.8	Samarbete med andra länder ger stärkt förmåga	34
4.3.9	Säkerhetssektorreform – stöd till demokratisk och politisk styrning.....	37
4.3.10	Försvarsmaktens deltagande i samhällsplaneringen.....	38
4.3.11	Tillkännagivanden.....	38
4.4	Regeringens bedömning av måluppfyllelsen	39
4.4.1	Förmåga att försvara Sverige mot väpnat angrepp	39
4.4.2	Förmåga att hävda Sveriges territoriella integritet samt värna suveräna rättigheter och nationella intressen i Sverige och utanför svenskt territorium i enlighet med internationell rätt	41
4.4.3	Förmåga att främja vår säkerhet samt förebygga och hantera konflikter och krig genom att i fredstid genomföra operationer på	

	vårt eget territorium och i närområdet samt delta i internationella fredsfrämjande insatser.....	41
4.4.4	Förmåga att skydda samhället och dess funktionalitet genom att med befintlig förmåga och resurser bistå övriga samhället såväl i fred som vid höjd beredskap	41
4.5	Politikens inriktning	42
4.5.1	Krigsorganisationens utveckling	42
4.5.2	Cyberförsvarsförmåga.....	44
4.5.3	Försvarsunderrättelseverksamhet och militär säkerhetstjänst ska fortsatt stärkas.....	44
4.5.4	Materieförsörjning.....	44
4.5.5	Exportrelaterad verksamhet.....	44
4.5.6	Internationella försvarssamarbeten	44
4.5.7	Internationella militära insatser	45
4.5.8	Forskning och utveckling.....	45
4.5.9	Hållbarhet	46
4.6	Budgetförslag.....	46
4.6.1	1:1 Förbandsverksamhet och beredskap	46
4.6.2	1:2 Försvarsmaktens insatser internationellt.....	50
4.6.3	1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar	51
4.6.4	1:4 Forskning och teknikutveckling.....	56
4.6.5	1:5 Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten.....	57
4.6.6	1:6 Totalförsvarets plikt- och prövningsverk.....	58
4.6.7	1:7 Officersutbildning m.m.....	59
4.6.8	1:8 Försvarets radioanstalt	60
4.6.9	1:9 Totalförsvarets forskningsinstitut.....	62
4.6.10	1:10 Nämnder m.m.	64
4.6.11	1:11 Försvarets materielverk.....	65
4.6.12	1:12 Försvarsunderrättelsesdomstolen	67
4.6.13	1:13 Myndigheten för totalförvarsanalys.....	68
4.6.14	Övriga förslag.....	68
5	Samhällets krisberedskap.....	71
5.1	Mål för området.....	71
5.1.1	Krisberedskap	71
5.1.2	Civilt försvar.....	71
5.2	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	72
5.2.1	Bedömningsgrunder.....	72
5.2.2	Resultatindikatorer	72
5.2.3	Underlag till grund för resultatredovisningen	73
5.3	Resultatredovisning	73
5.3.1	Skydd mot olyckor	73
5.3.2	Krisberedskap och civilt försvar	77
5.3.3	Samhällets informationssäkerhet.....	83
5.4	Regeringens bedömning av måluppfyllelsen	84
5.4.1	Skydd mot olyckor	84
5.4.2	Krisberedskap och civilt försvar	84
5.4.3	Samhällets informationssäkerhet.....	85
5.5	Politikens inriktning	86
5.5.1	Skydd mot olyckor	86
5.5.2	Krisberedskap och civilt försvar	87
5.5.3	Samhällets informationssäkerhet.....	89
5.6	Budgetförslag.....	89
5.6.1	2:1 Kustbevakningen.....	89
5.6.2	2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor	91
5.6.3	2:3 Ersättning för räddningstjänst m.m.	92

5.6.4	2:4 Krisberedskap.....	93
5.6.5	2:5 Ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal.....	95
5.6.6	2:6 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	96
5.6.7	2:7 Statens haverikommission	100
5.6.8	2:8 Myndigheten för psykologiskt försvar.....	101
5.6.9	2:9 Rakel Generation 2	102
6	Strålsäkerhet	105
6.1	Mål för området.....	105
6.2	Resultatredovisning	105
6.2.1	Arbetet för god strålsäkerhet fortsätter	105
6.2.2	Sverige arbetar inom EU och internationellt för att bidra till ett strålsäkert samhälle.....	106
6.2.3	Stärkt arbete med civilt försvar och beredskap vid kärntekniska anläggningar.....	106
6.3	Regeringens bedömning av måluppfyllelsen	107
6.4	Politikens inriktning	107
6.5	Budgetförslag.....	109
6.5.1	3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten	109

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringens förslag:

1. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2023 utnyttja en kredit i Riksgäldskontoret i händelse av krig, krigsfara eller andra utomordentliga förhållanden som uppgår till högst 40 000 000 000 kronor (avsnitt 3.6.1).
2. Riksdagen godkänner investeringsplanen för vidmakthållande av försvarsmateriel för 2023–2034 som en riktlinje för Försvarsmaktens investeringar (avsnitt 4.6.1).
3. Riksdagen godkänner investeringsplanen för anskaffning av försvarsmateriel för 2023–2034 som en riktlinje för Försvarsmaktens investeringar (avsnitt 4.6.3).
4. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2023 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret för att tillgodose Försvarets materielverks behov av rörelsekapital som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 50 500 000 000 kronor (avsnitt 4.6.11).
5. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2023 besluta att Myndigheten för samhällsskydd och beredskap får ta upp lån i Riksgäldskontoret för samhällsinvesteringar som inklusive tidigare gjord upplåning uppgår till högst 1 300 000 000 kronor (avsnitt 5.6.6).
6. Riksdagen godkänner investeringsplanen för krisberedskap för 2023–2025 som en riktlinje för Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps samhällsinvesteringar (avsnitt 5.6.6).
7. Riksdagen bemyndigar regeringen att lokalisera Försvarsmaktens logistik med ledning och stab i Arboga och besluta att organisationsenheten i samband med det byter namn till Försvarsmaktens logistikregemente (avsnitt 4.6.14).
8. Riksdagen anvisar anslagen för budgetåret 2023 inom utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap enligt tabell 1.1.
9. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2023 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som anges i tabell 1.2.

Tabell 1.1 Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag	
1:1 Förbandsverksamhet och beredskap	51 453 048
1:2 Försvarsmaktens insatser internationellt	1 501 512
1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar	27 949 405
1:4 Forskning och teknikutveckling	951 905
1:5 Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten	11 638
1:6 Totalförsvarets plikt- och prövningsverk	351 386
1:7 Officersutbildning m.m.	268 034
1:8 Försvarets radioanstalt	1 927 077
1:9 Totalförsvarets forskningsinstitut	262 457
1:10 Nämnder m.m.	7 286
1:11 Försvarets materielverk	3 204 537
1:12 Försvarsunderrättelsesdomstolen	10 984
1:13 Myndigheten för totalförvarsanalys	50 000
2:1 Kustbevakningen	1 488 971
2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor	506 850
2:3 Ersättning för räddningstjänst m.m.	27 580
2:4 Krisberedskap	1 380 608
2:5 Ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal	426 671
2:6 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	1 480 372
2:7 Statens haverikommission	49 611
2:8 Myndigheten för psykologiskt försvar	124 066
2:9 Rakel Generation 2	62 694
3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten	456 238
Summa anslag inom utgiftsområdet	93 952 930

Tabell 1.2 Beställningsbemyndiganden

Tusental kronor

Anslag	Beställningsbemyndigande	Tidsperiod
1:1 Förbandsverksamhet och beredskap	24 700 000	2024–2028
1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar	144 100 000	2024–2031
2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor	480 000	2024–2028
2:4 Krisberedskap	3 350 000	2024–2028
3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten	150 000	2024–2028
Summa beställningsbemyndiganden inom utgiftsområdet	172 780 000	

2 Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap

Efter ett val som inneburit ett regeringsskifte ska budgetpropositionen överlämnas till riksdagen inom tre veckor efter det att en ny regering har tillträtt. Denna budgetproposition omfattar, trots den korta tid som stått till förfogande, många viktiga reformer. Det har dock inte varit möjligt för regeringen att föreslå nya mål för utgiftsområden eller ge den redovisning av resultat som enligt budgetlagen (2011:203) ska ingå i budgetpropositionen ett innehåll som fullt ut återspeglar regeringens politik.

2.1 Utgiftsområdets omfattning

Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap är uppdelat i tre områden med tillhörande myndigheter. Området för totalförsvar saknar specifikt tillhörande myndigheter.

Totalförsvar (avsnitt 3)

I totalförsvaret ingår militär verksamhet (militärt försvar) och civil verksamhet (civilt försvar). Utöver myndigheter som tillhör utgiftsområde 6 finns det inom andra utgiftsområden myndigheter som har uppgifter inom totalförsvaret. Några exempel är länsstyrelserna (utg.omr. 1 Rikets styrelse), Fortifikationsverket (utg.omr. 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning), Polismyndigheten och Säkerhetspolisen (utg.omr. 4 Rättsväsendet), Försvarshögskolan (utg.omr. 16 Utbildning och universitetsforskning) samt Trafikverket, Luftfartsverket och Sjöfartsverket (utg.omr. 22 Kommunikationer).

Försvar (avsnitt 4)

- Försvarsmakten inklusive Militära underrättelse- och säkerhetstjänsten
- Försvarets materielverk
- Försvarsunderrättelsedomstolen
- Försvarets radioanstalt
- Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten
- Totalförsvarets forskningsinstitut
- Totalförsvarets plikt- och prövningsverk

Området omfattar även bidrag till Centralförbundet Folk och Försvar, Svenska Röda Korset och vissa mindre nämnder.

Samhällets krisberedskap (avsnitt 5)

- Myndigheten för psykologiskt försvar
- Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
- Kustbevakningen
- Statens haverikommission

Området omfattar också ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal.

Strålsäkerhet (avsnitt 6)

– Strålsäkerhetsmyndigheten

2.2 Utgiftsutveckling

Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 06 Försvar och samhällets krisberedskap

Miljoner kronor

	Utfall 2021	Budget 2022 ¹	Prognos 2022	Förslag 2023	Beräknat 2024	Beräknat 2025
Försvar	65 504	74 781	74 891	87 949	107 005	116 187
1:1 Förbandsverksamhet och beredskap	41 845	44 635	45 265	51 453	55 409	59 503
1:2 Försvarsmaktens insatser internationellt	1 212	1 537	1 336	1 502	1 577	1 633
1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar	17 700	23 225	22 918	27 949	42 128	46 365
1:4 Forskning och teknikutveckling	709	832	832	952	987	1 062
1:5 Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten	10	11	12	12	12	12
1:6 Totalförsvarets plikt- och prövningsverk	280	334	320	351	361	372
1:7 Officersutbildning m.m.	245	262	260	268	277	284
1:8 Försvarets radioanstalt	1 352	1 582	1 547	1 927	2 295	2 785
1:9 Totalförsvarets forskningsinstitut	236	242	241	262	268	273
1:10 Nämnder m.m.	6	7	7	7	7	7
1:11 Försvarets materielverk	1 898	2 104	2 142	3 205	3 610	3 815
1:12 Försvarsunderrättelsesdomstolen	11	11	11	11	11	12
1:13 Myndigheten för totalförvarsanalys				50	63	64
Samhällets krisberedskap	4 603	5 851	5 875	5 547	6 152	6 535
2:1 Kustbevakningen	1 338	1 440	1 426	1 489	1 784	1 806
2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor	25	520	515	507	507	507
2:3 Ersättning för räddningstjänst m.m.	18	38	37	28	28	28
2:4 Krisberedskap	1 282	1 610	1 607	1 381	1 657	1 965
2:5 Ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal	397	427	427	427	427	427
2:6 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	1 492	1 579	1 610	1 480	1 546	1 594
2:7 Statens haverikommission	52	58	76	50	51	52
2:8 Myndigheten för psykologiskt försvar		113	112	124	138	141
2:9 Rakel Generation 2		67	66	63	16	16
Strålsäkerhet	410	420	421	456	496	507
3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten	410	420	421	456	496	507
Totalt för utgiftsområde 06 Försvar och samhällets krisberedskap	70 518	81 052	81 187	93 953	113 653	123 229

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2022 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

2.3 Mål för utgiftsområdet

Riksdagens beslutade mål för totalförsvaret, det militära försvaret, det civila försvaret och samhällets krisberedskap redovisas under respektive område, för att sedan följas av resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.

3 Totalförsvaret

3.1 Mål för utgiftsområdet

Riksdagen har beslutat att det övergripande målet för totalförsvaret är att ha förmåga att försvara Sverige mot väpnat angrepp och värna vår säkerhet, frihet, självständighet och handlingsfrihet. Verksamhet inom totalförsvaret ska kunna bedrivas enskilt och tillsammans med andra, inom och utom landet (prop. 2020/21:30, bet. 2021/21:FöU4, rskr. 202/21:136).

3.2 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Regeringens bedömning av resultaten utgår från följande områden:

- utvecklingen av en sammanhängande planering för totalförsvaret
- säker och robust kommunikation inom totalförsvaret.

Utvecklingen följs även inom områdena informations- och cybersäkerhet samt genomförandet av övningar.

3.3 Resultatredovisning

Totalförsvaret består av det militära och det civila försvaret och är sådan verksamhet som behövs för att förbereda Sverige för höjd beredskap och då ytterst krig. I detta avsnitt redovisas hur arbetet med att utveckla totalförsvaret har fortsatt sedan föregående års budgetproposition. Resultatredovisningen omfattar 2021 och det första kvartalet 2022.

3.3.1 Säkerhetspolitisk utveckling understryker behov av totalförsvaret

I proposition Totalförsvaret 2021–2025 (prop. 2020/21:30) redogjorde regeringen för den säkerhetspolitiska utvecklingen och dess påverkan på svensk säkerhets- och försvarspolitik. Bland annat framhöll regeringen, i likhet med Försvarsberedningen, att ett väpnat angrepp mot Sverige inte kan uteslutas samt att Sverige oundvikligen blir påverkat om en säkerhetspolitisk kris eller väpnad konflikt uppstår i Sveriges närområde, varför totalförsvarets förmåga måste stärkas. Läs mer om den säkerhetspolitiska utvecklingen under avsnitt 4.3.1.

3.3.1 Förmågan inom totalförsvaret har utvecklats

Arbetet med att stärka totalförsvaret har fortgått under 2021. Uppbyggnadsarbetet kommer att pågå under hela 2020-talet och involvera många aktörer.

Efter överläggningar mellan regeringen och Försvarsberedningen enades samtliga politiska partier den 16 mars 2022 om att öka anslagen till det militära och det civila försvaret under 2022. Syftet med anslagsökningarna är att ytterligare stärka förmågan på kort sikt och åstadkomma en snabbare upprustning av totalförsvaret.

Med de anslagsökningar som beslutats och aviserats under perioden 2014–2022 kommer nivån på anslagen till det militära försvaret att ha mer än fördubblats mellan 2014 och 2025. För det civila försvaret är inriktningen en stegvis förstärkning. Inför

den här budgetpropositionen kommer anslagen till civilt försvar under perioden 2018–2025 att ha ökat med 4,7 miljarder kronor.

En sammanhängande planering av totalförsvaret

Med utgångspunkt i regeringens uppdrag, Inriktning för en sammanhängande planering för totalförsvaret från den 17 december 2020 (Fö nr 29), har Försvarsmakten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) i samverkan med bevakningsansvariga myndigheter tagit fram Handlingskraft, en handlingsplan för den sammanhängande planeringen av totalförsvaret. Med hjälp av en årlig process och uttalade fokusområden samordnas planeringen av det civila och det militära försvaret. Därigenom kan beroenden och behov av särskilda satsningar inom totalförsvaret identifieras vilket lägger grund för att öka den samlade förmågan och på sikt uppnå det övergripande målet för totalförsvaret.

Försvarsmakten och MSB har utifrån regeringens styrning påbörjat arbetet med att ta fram planer och aktiviteter som ska bidra till att totalförsvaret vid utgången av 2025 når ett antal delmål som framgår av handlingsplanen.

Utveckling av den samlade förmågan i totalförsvaret

Under 2021 har totalförsvarets förmåga utvecklats i enlighet med beslutade mål. Försvarsmaktens förmåga har utvecklats i enlighet med regeringens mål för den operativa förmågan (läs mer i avsnittet 4.3.2) och förmågan inom det civila försvaret har under 2021 fortsatt att utvecklas (läs mer i avsnittet 5.3.2).

Försvarsmakten och MSB har fortsatt att stödja och verka för att bevakningsansvariga myndigheter, kommuner och regioner stärker förmågan att hantera höjd beredskap och då ytterst krig. Försvarsmaktens återkommande stöd till samhället har bidragit till att stärka samordningen mellan myndigheter och till att stärka totalförsvarfsförmågan.

Regeringen och myndigheterna har vidtagit flera åtgärder för att utveckla totalförsvarfsförmågan. Bland annat har följande verksamhet genomförts:

- Ett antal utredningar har redovisat sina slutbetänkanden och arbete pågår i Regeringskansliet för att omhänderta utredningarnas förslag. Det rör bl.a. Totalförsvarfsanalys – en oberoende myndighet för uppföljning och utvärdering (SOU 2021:103). Kommittédirektiv för inrättande av Myndigheten för totalförsvarfsanalys beslutades i juli 2022 (dir. 2022:119).
- Våren 2022 slutredovisade Försvarsmakten och Länsstyrelsen i Gotlands län sitt uppdrag att genomföra en satsning på samverkan och organisation inom totalförsvaret i Gotlands län 2018–2021. Syftet med satsningen har varit att stärka totalförsvarets förmåga i Gotlands län. Det finns även lärdomar och erfarenheter som kan nyttjas av övriga länsstyrelser och aktörer för att stärka totalförsvarfsförmågan i andra delar av landet.

Övningar av totalförsvaret har bidragit till att stärka förmågan

Försvarsmakten och MSB har under 2021 genomfört de sista delarna av Totalförsvarfsövning 2020 (TFÖ 2020) som tidigare reducerades och försenades på grund av pandemin. Övningen har bidragit till att utveckla och stärka samverkan mellan det militära och det civila försvaret på lokal, regional och central nivå. TFÖ 2020 var den första nationella totalförsvarfsövningen på mer än 30 år. Övningen har letts gemensamt av Försvarsmakten och MSB och omfattade civila och militära aktörer samt offentliga verksamheter och civilsamhällesorganisationer över hela landet.

För första gången sedan totalförsvarets återuppbyggnad kommer en samlad bedömning av förmågan inom totalförsvaret genomföras av Försvarsmakten och MSB och redovisas till regeringen under hösten 2023 i enlighet med regeringens beslut om uppdaterad inriktning för en sammanhängande planering för totalförsvaret från den 16 december 2021 (Fö nr 23).

Frivilliga försvarsorganisationerna bidrar till ökad försvarsvilja

Frivillig försvarsverksamhet bidrar både till det militära och det civila försvaret. Under 2021 organiserade de frivilliga försvarsorganisationerna (FFO) tillsammans ca 350 000 medlemmar med representation över hela landet. De frivilliga försvarsorganisationerna har under 2021 fortsatt bidra till ökad folkförankring och försvarsvilja. Under våren 2022 har engagemanget för FFO ökat, vilket resulterat i stigande medlemsantal.

Säker och robust kommunikation inom totalförsvaret

Säker och robust kommunikation är viktigt för att möjliggöra samverkan och ledning inom totalförsvaret inför och vid höjd beredskap och ytterst krig. För att möjliggöra säker kommunikation har Försvarsmakten under 2021 försörjt totalförsvaret med ca en halv miljon kryptonycklar. Antalet fördelade kryptonycklar ligger på ungefär samma nivå som 2020.

Under 2021 har Försvarsmakten tillsammans med Säkerhetspolisen hanterat en stor mängd (ca 10 000) samrådsärenden från Post- och telestyrelsen i enlighet med lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation, i syfte att säkerställa en robust telekominfrastruktur. Då uppgiften är ny saknas det jämförelsevärden från tidigare år.

Stärkt försvarsunderrättelseverksamhet

Försvarsunderrättelsemyndigheternas, dvs. Försvarsmakten, Försvarets radioanstalt, Försvarets materielverk och Totalförsvarets forskningsinstitut, verksamhet präglas fortsatt av att den militära och den säkerhetspolitiska utvecklingen såväl globalt som i vårt närområde väsentligt försämrats, vilket accentuerats under den senare delen av 2021. Den militära verksamheten och närvaron i Sveriges närområde har fortsatt varit hög. Förmågan hos Försvarsmakten och Försvarets radioanstalt att följa och analysera den aktuella situationen och de övergripande trenderna i Sveriges närområde, samt förmågan att i övrigt kartlägga yttre hot mot landet, har fortsatt utvecklats och stärkts.

Förmågan att upptäcka cyberattacker mot de mest skyddsvärda verksamheterna har stärkts ytterligare bl.a. genom den samverkan som sker med Säkerhetspolisen.

Riksdagen har tillkännagett för regeringen att regeringen bör se över möjligheten att ge Inspektionen för strategiska produkter rätt att inrikta signalspaning från Försvarets radioanstalt (bet. 2017/18:FöU5 punkt 3, rskr. 2017/18:178 och 2017/18:179). I linje med vad som aviserats i propositionen Totalförsvaret 2021–2025 (prop. 2020/21:30) beslutade regeringen den 14 juli 2022 kommittédirektiv om en översyn av lagen (2008:717) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet (dir. 2022:120). I översynen ingår bl.a. frågan om rätten att inrikta signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet. Tillkännagivandet är inte slutbehandlat.

Militära säkerhetstjänsten har bidragit till ett stärkt säkerhetsskydd

Den militära säkerhetstjänsten har under året bidragit i arbetet med att stärka det militära försvaret och utvecklingen av totalförsvaret. Den militära säkerhetstjänsten har stöttat säkerhetsskyddsarbetet vid utvecklingen av totalförsvaret genom

exempelvis utbildningar och kurser. De utländska underrättelsetjänsternas aktiviteter har under 2021 legat kvar på en hög nivå. Försvarsmaktens samarbete med Säkerhetspolisen har under 2021 bidragit till flera förundersökningar som resulterat i domar. Exempel på detta är den otillättna kartläggningen av Försvarsmaktens skyddsvärden.

Den utvecklade och stärkta säkerhetsskyddslagstiftningen (2018:585) har bl.a. inneburit att ett nytt tillsynssystem har införts under 2021 där Försvarsmakten och Säkerhetspolisen utsetts till samordningsmyndigheter. Arbetet har påbörjats och syftar till att utverka en likvärdig och effektiv tillsyn inom säkerhetsskyddsområdet. I rollen som tillsynsmyndighet har Försvarsmakten genomfört tillsyn inom sitt ansvarsområde.

Stärkt förmåga att möta hybridhot

Hotbilden mot Sverige blir alltmer komplex. Sammantaget kan det vara svårt att avgöra vad som är enskilda händelser och vad som är koordinerade handlingar i ett kortsiktigt eller längre perspektiv. Det kan handla om allt från otillbörlig påverkan, cyberangrepp, försök att underminera verksamheter, värvning av agenter, strategiska uppköp och direktinvesteringar i Sverige, till försök att tillskansa sig teknik med olagliga metoder eller uppgifter om olika aktörers intentioner och ställningstaganden. Försvarsunderrättelsemyndigheterna har under 2021 stärkt sin förmåga att möta hybridhot genom ökad samverkan.

Fördjupad myndighetssamverkan inom informations- och cybersäkerhetsområdet

Samarbetet avseende informations- och cybersäkerhet har under 2021 ytterligare fördjupats och stärkts. I början av året inrättades det nationella cybersäkerhetscentret (NCSC) och under hösten tillträdde chefen för NCSC.

Som en del av NCSC har uppdragsmyndigheterna, dvs. Försvarets radioanstalt, Försvarsmakten, Säkerhetspolisen och MSB, under 2021 fördjupat och stärkt samarbetet avseende informationsdelning om cyberrelaterade incidenter. Arbetet inom ramen för centret har i enlighet med regeringsuppdraget skett i nära samverkan med Polismyndigheten, Post- och telestyrelsen och Försvarets materielverk. NCSC har även arrangerat och genomfört en cybersäkerhetskonferens i syfte att informera om centrets etablering och verksamhet. Sedan den 1 juli 2022 får Försvarets radioanstalt inom informations säkerhetsområdet även stödja enskilda verksamhetsutövare som inte är statligt ägda bolag. Syftet med att utvidga kretsen av aktörer som Försvarets radioanstalt får ge stöd till är att upprätthålla ett starkt skydd för de mest skyddsvärda verksamheterna och i förlängningen höja den nationella förmågan att stå emot antagonistiska cyberangrepp. Den vidgade rätten för Försvarets radioanstalt att lämna stöd kommer att bidra till en ökad förmåga för NCSC att stödja både offentliga och privata aktörer.

Försvarets radioanstalt har, i samverkan med Säkerhetspolisen, tillgängliggjort tekniskt detekterings- och varningssystem (TDV) för ytterligare några av de mest skyddsvärda verksamheterna. Under 2021 ökade antalet myndigheter och statliga bolag som använder TDV.

3.4 Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

Regeringen konstaterar att planeringen för totalförsvaret fortskrider samt att Försvarsmaktens och MSB:s handlingsplan bidrar till den pågående processen för att öka den samlade förmågan och på sikt uppnå det övergripande målet för totalförsvaret. Totalförsvarsövningen (TFÖ 2020) har bidragit till att utveckla

förmågan inom totalförsvaret. Genom TFÖ 2020 har bl.a. samverkan mellan det civila och det militära försvaret på olika nivåer utvecklats och stärkts. Regeringen bedömer att den beredskapsplanering och de förmågehöjande åtgärder som bedrivits bidrar till att successivt bygga upp en ökad förmåga inom totalförsvaret. Den sammanhängande totalförsvarsplaneringen bidrar till utvecklingen för att åstadkomma ett samordnat agerande i händelse av höjd beredskap och då ytterst krig i enlighet med det övergripande målet för totalförsvaret.

En stark och väl förankrad försvarsvilja är en betydelsefull faktor för totalförsvarets samlade krigsavhållande förmåga. Regeringen ser positivt på utvecklingen inom de frivilliga försvarsorganisationerna. Utvecklingen av medlemsantalen och engagemanget inom frivilligorganisationerna 2022 är tecken på en ökad försvarsvilja som också stärks därigenom.

Regeringen bedömer att förutsättningarna för säkra och robusta kommunikationer inom totalförsvaret har stärkts.

Regeringen bedömer att försvarsunderrättelsemyndigheterna, genom relevanta beslutsunderlag, har väsentligt bidragit till förmågan att försvara Sverige mot ett väpnat angrepp och värnat Sveriges säkerhet, frihet, självständighet och handlingsfrihet. Regeringen bedömer vidare att den militära säkerhetstjänstens bidrag till stärkt säkerhetsskydd är viktig också för förmågan att möta ett väpnat angrepp.

Regeringen bedömer att förmågan att förebygga och hantera cyberattacker mot de mest skyddsvärda verksamheterna har stärkts ytterligare.

Inom informations- och cybersäkerhetsområdet bedömer regeringen att förmågan att försvara Sverige mot cyberattacker har stärkts genom ytterligare fördjupat samarbete. Inrättandet av ett nationellt cybersäkerhetscenter är ett centralt och viktigt steg.

3.5 Politikens inriktning

Det försämrade säkerhetsläget i ljuset av den ryska aggressionen mot Ukraina kräver att upprustningstakten av totalförsvaret ökas utöver det som fastlagts i regeringens proposition Totalförsvaret 2021–2025 (2020/21:30) och i överenskommelsen mellan samtliga riksdagspartier från den 16 mars 2022. Både det militära och civila försvaret behöver utvecklas för att totalförsvaret ska kunna få full effekt. De lagar, regler och processer som styr försvarets möjligheter att växa ska vara ändamålsenliga och anpassade efter säkerhetsläget. Sveriges förmåga att möta hybridhot som exempelvis cyberattacker, desinformation, sabotage samt ekonomisk och politisk påverkan behöver utvecklas.

Under hösten 2022 planeras en ny Försvarsberedning att tillsättas som kommer att få en viktig uppgift såväl när det gäller att analysera genomförandet av det innevarande försvarsbeslutet som att ta fram förslag till nästa försvarsbeslut.

3.5.1 Ett starkare totalförsvaret

Det är viktigt att uthålligheten och förmågan till ömsesidigt stöd stärks mellan det civila och det militära försvaret eftersom det ömsesidiga beroendet mellan civilt och militärt försvar påverkar den samlade förmågan i totalförsvaret. En viktig utgångspunkt är att i händelse av krigsfara eller krig kommer totalförsvarets ansträngningar inledningsvis kraftsamlas till det militära försvaret, samtidigt som de viktigaste samhällsfunktionerna behöver säkerställas och civilbefolkningen skyddas.

Det är viktigt att åtgärda hinder som hämmar en snabb tillväxt i Sveriges försvar för att Sverige ska kunna möta det försämrade säkerhetsläget. Det handlar till exempel om att

se över processerna för miljötillstånd och samspelet mellan olika försvars- och beredskapsmyndigheter.

3.5.2 Säker och robust kommunikation inom totalförsvaret

Regeringen avser att under 2023 fortsätta arbetet med att inrikta myndigheter viktiga för totalförsvaret i syfte att stärka och tillgodose statens behov av it- och teletjänster med höga säkerhetskrav framför allt inom ramen för totalförvarsplaneringen.

3.5.3 En väl fungerande försvarsunderrättelseverksamhet

Regeringen anser att Sveriges förutsättningar att föra en självständig och aktiv utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik samt för kartläggning av yttre hot mot hela landet behöver stärkas och utvecklas ytterligare under 2023. Försvarsmaktens och Försvarets radioanstalts förmåga att följa och analysera den aktuella situationen och trenderna i Sveriges närområde ska fortsatt utvecklas och stärkas.

Vidare är det av betydelse att myndigheternas arbete med säkerhetsskydd fortgår i samhället under 2023 för att öka förmågan att hantera antagonistiska hot och minska sårbarheter på alla nivåer i samhället.

3.5.4 Utvecklad motståndskraft mot hybridhot

Hybridhotens betydelse fortsätter att växa. I praktiken handlar det om olika typer av antagonistiskt agerande av statsaktörer, eller deras ombud. Desinformation, cyberattacker, spionage eller sabotage är några exempel.

Sveriges förmåga att identifiera, stå emot samt bemöta hybridhot i olika former behöver utvecklas. Mot bakgrund av hybridhotens mångfacetterade natur krävs en bred ansats för att ytterligare utveckla samhällets motståndskraft och minska sårbarheter. Ett stärkt totalförsvaret utgör här en central del.

3.5.5 Stärkt cybersäkerhet

Cyberhoten mot Sverige och svenska intressen är omfattande och ökar. Inrättandet av det nationella cybersäkerhetscentret innebär att Sveriges samlade förmåga att förebygga, upptäcka och hantera antagonistiska cyberhot stärks. Regeringen avser att under 2023 ta ställning till hur cybersäkerhetscentrets verksamhet fortsatt bör inriktas och bedrivas framgent.

3.5.6 Folkförankring genom hemvärnet och de frivilliga försvarsorganisationerna

Hemvärnet och de frivilliga försvarsorganisationerna (FFO) fyller viktiga funktioner inom totalförsvaret genom att utbilda personal och att skapa folkförankring för försvaret. I takt med att säkerhetsläget har försämrats har intresset från allmänheten ökat för att göra en insats inom dessa organisationer. Det visar på en stark försvarsvilja hos det svenska folket vilken måste tas till vara.

Regeringen anser att det är viktigt att fördelningen av tilldelade medel till FFO tillgodoser såväl organisationernas behov av finansiell stabilitet och myndigheternas behov av att kunna inrikta verksamheten för att svara mot deras behov. Försvarsmakten, MSB och FFO arbetar med att utforma en ny finansieringsmodell.

3.5.7 Uppföljning av totalförsvarets uppbyggnad

Den omfattande upprustning av försvaret som Sverige genomför kräver långsiktighet och förutsägbarhet för att ge maximal effekt. Åtgärder för bättre ekonomistyrning

inom försvaret har vidtagits de senaste åren. Det arbetet måste fortsätta för att de skattemedel som läggs på försvaret ska ge så stor ökad försvarsförmåga som möjligt.

Regeringen avser att 1 januari 2023 inrätta en ny myndighet för totalförvarsanalys, med uppgifter att följa upp och utvärdera utvecklingen i totalförsvaret. Regeringen kommer att fortsätta arbetet med att utveckla systemet för styrning och samordning inom totalförsvaret.

3.6 Budgetförslag

3.6.1 Beredskapskredit för totalförsvaret

Regeringens förslag: Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2023 utnyttja en kredit i Riksgäldskontoret i händelse av krig, krigsfara eller andra utomordentliga förhållanden som uppgår till högst 40 000 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen fick nyttja en kredit i Riksgäldskontoret på högst 40 000 000 000 kronor för 2022. Regeringen anser att motsvarande bemyndigande bör lämnas för 2023. Beredskapskrediten ska säkerställa att en nödvändig beredskapshöjning inte förhindras eller fördröjs därför att regeringen inte disponerar nödvändiga betalningsmedel. Om beredskapskrediten utnyttjas avser regeringen att återkomma till riksdagen med redovisning av behovet av medel för den fortsatta verksamheten. Regeringen bör mot denna bakgrund bemyndigas att för 2023 utnyttja en kredit i Riksgäldskontoret som uppgår till högst 40 000 000 000 kronor i händelse av krig, krigsfara eller andra utomordentliga förhållanden.

4 Försvar

4.1 Mål för området

Riksdagen har beslutat (prop. 2020/21:30, bet. 2021/21:FöU4, rskr. 202/21:136) att målet för det militära försvaret är att ha förmåga att:

- försvara Sverige mot väpnat angrepp
- hävda Sveriges territoriella integritet samt värna suveräna rättigheter och nationella intressen i Sverige och utanför svenskt territorium i enlighet med internationell rätt
- främja vår säkerhet samt förebygga och hantera konflikter och krig genom att i fredstid genomföra operationer på vårt eget territorium och i närområdet samt delta i internationella fredsfrämjande insatser
- skydda samhället och dess funktionalitet genom att med befintlig förmåga och resurser bistå övriga samhället såväl i fred som vid höjd beredskap.

Regeringen har den 17 december 2020 fattat beslut om mål för Försvarsmaktens operativa förmåga, som bl.a. innebär att Försvarsmakten successivt under perioden 2021–2025, respektive 2026–2030, ska öka sin förmåga att omedelbart möta ett väpnat angrepp (Inriktning för Försvarsmakten 2021–2025 (Fö nr 30)).

4.2 Resultatindikatorer och bedömningsgrunder

För att bedöma måluppfyllelsen av riksdagens mål för det militära försvaret utgår regeringen från resultatutvecklingen inom följande områden:

- operativ förmåga
- cyberförsvarsförmågan och försvarsunderrättelseverksamheten
- deltagandet i internationella insatser
- personalförsörjning
- materiel- och logistikförsörjning
- forskning och utveckling
- internationella försvarssamarbeten

4.3 Resultatredovisning

Resultatredovisningen omfattar 2021 och det första kvartalet 2022.

4.3.1 Säkerhetspolitisk utveckling

Det säkerhetspolitiska läget i Sveriges närområde har ytterligare försämrats under 2021 och början av 2022. Rysslands agerande innebär ett strukturellt och långsiktigt försämrat säkerhetspolitiskt läge i Europa. Under 2021 och början av 2022 trappade Ryssland upp hoten och aggressionen mot Ukraina och konfrontationen med väst. I december 2021 framförde Ryssland långtgående krav på en i grunden förändrad säkerhetsordning i Europa.

I februari 2022 inledde Ryssland en invasion av Ukraina vilken inte bara är en attack mot Ukraina, utan även utgör ett hot mot internationell fred och säkerhet. Den ryska invasionen innebär att säkerhetsläget i Europa har förändrats i grunden, med konsekvenser även för Sveriges säkerhet. Sveriges säkerhetspolitiska läge påverkas

också av hybridhot, cyberattacker och gränsöverskridande terrorism samt klimatförändringarnas effekter på fred och säkerhet.

Omvärldsutvecklingen har även påverkats av att USA, Nato och dess partnerländer i Resolute Support Mission (RSM) i Afghanistan drog sig ur landet under senvåren och sommaren 2021 varvid talibanrörelsen tog makten. Om internationell terrorism slår rot i landet skulle detta innebära säkerhetsrisker för Europa.

Även i Sahelområdet har utvecklingen gått i en oroande riktning. Etableringen av Wagner-gruppen i Mali bedöms förvärra säkerhetssituationen i regionen. Utvecklingen i Mali har fått konsekvenser för det internationella samfundets engagemang i landet. Frankrike har beslutat att avsluta sina militära insatser i Mali och flera västländer har valt att avveckla sina militära insatsbidrag i Sahelområdet.

Regeringen beslutade den 16 mars 2022 att tillsätta en arbetsgrupp för genomförande av överläggningar om det förändrade säkerhetspolitiska läget till följd av Rysslands aggression mot Ukraina. Arbetsgruppen redovisade den 13 maj 2022 rapporten Ett försämrat säkerhetspolitiskt läge – konsekvenser för Sverige (Ds 2022:7).

I rapporten konstateras att den ryska storskaliga aggressionen mot Ukraina är av ett slag och omfattning som Europa inte upplevt sedan andra världskriget. Mot bakgrund av det allvarliga säkerhetsläget stärks den nationella försvarsförmågan och de försvars- och säkerhetspolitiska samarbetena fördjupas. I rapporten konstateras att Sveriges försvarssamarbeten inte omfattar ömsesidiga försvarsförpliktelser. Den säkerhetspolitiska krisen har klargjort att det inte finns någon partnerdimension i Natos kollektiva försvar. Den 16 maj 2022 fattade regeringen beslut om att ansöka om medlemskap i Nato.

4.3.2 Sverige har vidtagit åtgärder med anledning av det säkerhetspolitiska läget

Försvarsmyndigheterna har anpassat beredskapen och vidtagit åtgärder för att hantera den säkerhetspolitiska utvecklingen

Försvarsmakten genomför ständig omvärldsbevakning och anpassar verksamheten till aktuellt läge. Försvarsmakten upprätthåller alltid en grundläggande beredskap dygnet runt, året om, för att kunna värna Sveriges suveränitet och upprätthålla territoriell integritet. Försvarsunderrättelsemyndigheterna ger underlag och förvarning. I och med det försämrade omvärldsläget har Försvarsmakten vidtagit åtgärder för att anpassa beredskapen till den rådande situationen. Exempelvis förstärktes under början av 2022 den militära förmågan på Gotland med förband ur armén, marinen och flygvapnet. Vidare anpassades beredskapen för personalen i vissa staber. Försvarsmakten har även genomfört ökad samverkan med berörda bevakningsansvariga myndigheter inom det civila försvaret. Dessutom har Försvarsmakten i ökad utsträckning genomfört samövningar med andra länder, med Nato och inom den brittiskeledda snabbinsatsstyrkan Joint Expeditionary Force (JEF) såväl på svenskt territorium som i närområdet. Som exempel på större internationella övningar kan nämnas Försvarsmaktens deltagande i övning Cold Response i Norge samt i övningen Defender Europe 22 i vilken amerikanska förstärkningar till Europa övades. Sverige stod även värd för övningen Baltops 22 i Östersjön. Till följd av omvärldsutvecklingen har Försvarets materielverk under 2021 haft fokus på att öka produktionstakten i materielförsörjningen av försvarsmateriel, bl.a. genom att öka beställningarna till industrin. Den säkerhetspolitiska situationen i Sveriges närområde har även medfört att Försvarets materielverk aktiverat en kris- och krigsstab, vilken är en samordnings- och beredningsresurs för generaldirektören och dennes ledningsgrupp. Staben ska utarbeta en lägesbild och information om eventuell

påverkan på produktionsförmågan. Regeringens och myndigheters behov av stöd från Totalförsvarets forskningsinstitut har ökat och myndigheten har bl.a. bidragit med kunskapsökande insatser i media.

Med anledning av situationen i Mali har Försvarsmakten fått i uppdrag att i enlighet med regeringens beslut från den 17 mars 2022 tidigarelägga hemtagandet av det svenska bidraget i insatsen Minusma.

Sverige har lämnat stöd till Ukraina

Under 2022 har Sverige lämnat materiellt och finansiellt stöd finansierat från utgiftsområde 6 till Ukraina, bl.a. genom EU:s s.k. europeiska fredsfacilitet. Finansiellt stöd om 110 miljoner kronor har även lämnats till Ukraina via Nato Trust Fund. Dessutom har finansiellt stöd om 1,078 miljarder kronor till den ukrainska statskassan, öronmärkta för den ukrainska försvarsmakten finansierats från utgiftsområde 5 Internationell samverkan. Regeringsbeslut har fattats efter bemyndigande av riksdagen (bet. 2021/22:FiU40, rskr. 2021/22:175, bet. 2021/22:FiU46, rskr. 2021/22:204, bet. 2021/22:FiU49, rskr. 2021/22:462 och bet. 2021/22:FiU21, rskr. 2021/22:402). Det materiella stödet har bl.a. bestått av överlåtelse av minröjningsutrustning, sjömålsrobotsystem 17, automatgevär, pansarskott, skyddsutrustning, pansarvärnssystem, understödsvapen, artilleriammunition och dygnsransoner. Värdet av den överlåtna materielen har uppgått till 1 990 800 000 kronor. Beslut har även fattats om att Försvarsmakten ska bidra med upp till 120 instruktörer till Storbritannien för att genomföra militär grundutbildning av ukrainska medborgare.

Försvarets operativa förmåga fortsätter att stärkas

Inriktningen under 2021 har varit att fortsätta stärka det militära försvaret och öka den operativa förmågan. Att försvara Sverige mot ett väpnat angrepp är det militära försvarets huvuduppgift och den dimensionerande utgångspunkten för uppbyggnaden av krigsorganisationen. Med utgångspunkt i det av riksdagen beslutade målet för det militära försvaret ska Försvarsmakten öka sin förmåga att i händelse av krig omedelbart möta ett väpnat angrepp mot Sverige och göra det nödvändigt för en angripare att ta till vapenmakt för att kunna nyttja svenskt territorium. Vidare ska myndigheten successivt öka sin förmåga att i händelse av krig bl.a. fördröja fientlig etablering av operativ kontroll på svenskt territorium, bestrida fientlig operativ kontroll om angriparen har etablerat sig på svenskt territorium samt utan förberedelsetid och under pågående angrepp mobilisera krigsorganisationen. Försvarsmakten ska därutöver successivt öka sin förmåga att i fredstid bl.a. upptäcka och identifiera hot mot Sverige och svenska intressen, följa omvärldsutvecklingen samt kunna lösa krigsuppgifter med hela krigsorganisationen inom en vecka efter beslut om höjd beredskap och allmän mobilisering. Försvarsmakten ska både i krig och fred successivt öka sin förmåga att ge och ta emot militärt stöd från andra stater och organisationer.

Den samlade förmågan har stärkts samtidigt som beredskapen upprätthållits

Det försämrade omvärldsläget i Sveriges närområde har medfört att Försvarsmakten har genomfört beredskapsanpassningar vilket pågått parallellt med myndighetens tillväxt. Försvarsmakten har i huvudsak haft en god förmåga att lösa sina fredstida uppgifter såväl nationellt som internationellt. Myndigheten har upprätthållit beredskap och därigenom kunnat bidra till hävdandet av Sveriges suveränitet och värnat nationella intressen. Övervakning av svenskt territorium har bedrivits kontinuerligt och verksamheten i Sveriges närområde har följts i syfte att upptäcka och avvisa kränkningar, upprätthålla Sveriges territoriella integritet samt skyddsvärd verksamhet.

Mobiliseringsförmågan behöver fortsatt stärkas

Hela krigsorganisationen behöver kunna mobiliseras vid beslut om höjd beredskap. Mobilisering omfattar alla åtgärder som vidtas, efter det att regeringen har beslutat om höjd beredskap, för att sammanföra personal, förnödenheter och anläggningar med tillhörande planer till krigsförbanden för att genomföra operationer.

Mobiliseringsförmågan har utvecklats under 2021 men arbete kvarstår för att nå regeringens operativa mål till 2025. Covid-19-pandemin medförde att ett antal mobiliseringsövningar inte kunnat genomföras i tillräcklig utsträckning under 2021. Förmågan har dock utvecklats, bl.a. genom att en större andel av alla kontinuerligt tjänstgörande i Försvarmakten krigsplacerats och att förbandsnära förrådshållning ökat. Förbandsnära förrådshållning innebär bl.a. utökade behov av investeringar i infrastruktur runt om i hela landet.

Beslut om att ta ut fordon har fattats för att täcka det militära försvarets behov av fordon. Besked har skickats till ägarna eller innehavarna av över 4 000 fordon runt om i landet. Inom respektive militärregion finns ett antal avlämningsplatser förberedda, där dessa fordon ska lämnas om ett förfogande aktualiseras.

Åtgärder för ökad försörjningstrygghet har vidtagits

För att öka försörjningstryggheten har Försvarets materielverk och Försvarmakten samverkat på strategisk nivå för att identifiera verksamhetskritiska leveranser och leverantörer vid höjd beredskap. Försvarets materielverk har under 2021 genomfört analyser av försörjningskedjor inom stridsflyg och ammunition.

Försvarsmaterielsamarbetet mellan de nordiska länderna har utvecklats under 2021 med förberedelser för överenskommelser om former för försörjningstrygghet inom ammunitionsområdet.

Vidare har Försvarets materielverk under året arbetat med att integrera försörjningstrygghet i sina processer. Myndighetens arbete har resulterat i klausuler för försörjningstrygghet och beredskapskrav för att inkluderas i kontrakt med leverantörer.

Försvaret stärks ytterligare efter överenskommelse mellan regeringen och Förvarsberedningen

I och med Rysslands invasion av Ukraina ökade vikten av att stärka försvarets förmåga och regeringen sammankallade Förvarsberedningen. Efter överläggningar enades samtliga politiska partier den 16 mars 2022 bl.a. om att öka anslagen till det militära och det civila försvaret under 2022. Syftet med anslagsökningarna var att stärka försvarsförmågan på kort sikt och åstadkomma en snabbare upprustning av försvaret. Mot bakgrund av överenskommelsen beslutade riksdagen den 7 april 2022 om att öka anslagen till det militära försvaret med 2 miljarder kronor samt att öka bemyndiganderamen för 2022 med 21,9 miljarder kronor (prop. 2021/22:199, bet. 2021/22:FiU47, rskr. 2021/22:227). I förening med den del av det befintliga beställningsbemyndigandet som avsatts för harmonisering av JAS 39 Gripen med Finland (9 miljarder kronor), kunde beställningar läggas som medför utgifter om sammanlagt 30,9 miljarder kronor i perioden 2023–2030.

Regeringen har meddelat att anslaget till det svenska militära försvaret ska öka till motsvarande två procent av BNP så snart det är praktiskt möjligt, dvs. när det är möjligt att på ett effektivt sätt omsätta ökningarna i stärkt försvarsförmåga. Försvarmaktens preliminära bedömning är att det militära försvaret kan nå en anslagsnivå motsvarande två procent av BNP till budgetåret 2028. I det fall förutsättningarna medger att den operativa förmågan kan tillväxa i högre takt än Försvarmakten bedömt avser myndigheten att återkomma till regeringen.

Frivillig försvarsverksamhet är en viktig del av det militära försvaret

En stark och väl förankrad försvarsvilja är en betydelsefull faktor för totalförsvarets samlade krigsavhållande förmåga liksom för Försvarsmaktens möjligheter att uppnå satta mål. Under året har myndigheten utbetalat organisationsstöd om totalt 59,8 miljoner kronor och 109,2 miljoner kronor i uppdragsersättning till frivilliga försvarsorganisationer.

Krigsorganisationen har stärkts

Grundorganisationen är Försvarsmaktens organisation i fred som svarar för fredstida uppgifter och krigsförbandsproduktion. Krigsorganisationen är den organisation som Försvarsmakten intar vid höjd beredskap. Försvarsmaktens arbete med att genomföra den politiska inriktning som riksdagen beslutat för krigsorganisation har fortsatt under 2021. Försvarsmakten har under året omsatt inriktningen i en planering som inkluderar bl.a. personal, materiel, infrastruktur och övningar. Försvarsmakten har under året arbetat med att upprätthålla beredskap, såväl nationellt som internationellt, att utbilda krigsförband samt att stärka den operativa förmågan i samtliga försvarsgrenar och funktioner i enlighet med regeringens fastställda mål.

Armén har stärkts genom ökade personalvolym, övningar och materielltillförsel

Trots covid-19-pandemin har förbandsproduktionen uppnått förväntade resultat 2021. Grundutbildningen har anpassats till rådande förutsättningar bl.a. genom längre tjänstgöringsperioder för de värnpliktiga. Antalet värnpliktiga har ökat under perioden (se avsnitt4.3.4). Anpassningarna som genomfördes till följd av covid-19-pandemin har medfört ökad belastning på personal och stödfunktioner, men har bidragit till måluppfyllelse samtidigt som risken för smittspridning har minskat. Personalläget inom armén har under 2021 i huvudsak varit gott med ett ökat inflöde av personal och ett förhållandevis lågt antal avslutade anställningar inom samtliga personalkategorier. Detta har bidragit till arméns tillväxt, även om personella utmaningar fortfarande kvarstod främst inom specifika funktioner inom ledningssystem och teknisk tjänst.

Under året deltog förband ur armén bl.a. i övningarna Vintersol i norra Sverige, Sydfront och Northern Forest i Finland. Övningarna har genomförts med goda resultat och har bidragit till att öka den gemensamma krigföringsförmågan med primärt Finland.

Armén har genomfört såväl nationella operationer som internationella insatser. Vissa delar av grundorganisationen, framför allt inom underrättelse- och säkerhetsfunktionerna, har under 2021 haft en hög insatsfrekvens i främst nationell operativ verksamhet. Detta har medfört svårigheter att samtidigt bedriva krigsförbandsproduktion inom dessa funktioner.

Materieltillförseln har under året fortsatt och bidragit positivt till krigsförbandens förmåga. Bland annat har granatkastarpansarbandvagn 90 slutlevererats och leveranser av artillerisystem 08 Archer fortsatt samt leveranser av ledningsstödssystem mark påbörjats. Förberedelserna för införandet av luftvärnssystem 103 Patriot har intensifierats under året i och med att den första eldenheten levererades till Försvarsmakten. Tillgänglighet till såväl stridsfordon som stridsvagnar och hjulfordon har varit lägre än behoven, vilket fortsatt påverkat förbandsproduktionen negativt. Främsta anledningen till den bristande tillgängligheten är de pågående renoveringarna och ett sedan lång tid ackumulerat behov av reparationer.

Marinen har stärkts genom övningar och ökad förbandsproduktion

Marinen har deltagit med förband i beredskapskontroller. Restriktioner med anledning av covid-19-pandemin har delvis påverkat marinens övningsverksamhet. Under året

har marinens krigsförband vidmakthållit sin förmåga genom funktionsövningar och grundläggande krigsförbandsövningar. Slutövningen Swedish Naval Exercise (SWENEX 21) har genomförts med gott resultat. Under övningen utvecklades förmåga till gemensam sjömålsbekämpning tillsammans med flygvapnet och fartygsenheter ur finska marinen. Marinen har också deltagit i en rad internationella övningar, bl.a. samövning med Natos stående minröjningsstyrka, den ukrainska övningen Sea Breeze 21, Baltops 21, Northern Coasts 21 och Archipelago Endeavour 21. Sammantaget har övningsverksamheten medfört att krigsplacerad personal övat i sina befattningar på respektive fartyg och krigsförband. Dessutom har övningsverksamheten lett till ökad samverkan och interoperabilitet med andra försvarsgrenar, totalförsvarsmyndigheter och prioriterade partnerländer.

Antalet grundutbildade värnpliktiga som når kraven för krigsplacering möter behovet i krigsorganisationen. I de sjögående förbanden finns fortsatt brist på yrkesofficerare i teknisk tjänst. Vakansläget påverkar framför allt förbandsproduktionen och försvarsgrenens stående förband. Den insatsrelaterade verksamheten påverkas inte. För att komma till rätta med utmaningen har marinen under 2021 fokuserat på att öka produktionen. Detta innebär att mer personal tas i anspråk till förbandsproduktionen. Genom att fortsätta arbete med att effektivisera marinens utbildningar, övningar, beredskap, insatser och materielunderhåll har kompetensen inom övriga områden stärkts. Riktade rekryteringsåtgärder inom teknikområden har också genomförts.

Under året har sex vapenstationsförsedda stridsbåt 90 tagits emot och delleverans av vapenstationer till bevakningsbåt 80 har skett. Vidare har de två vedettbåtarna typ Malmö utrustats med nya 40 mm allmålspjäser. Även de sista livstidsförlängda stridsbåtarna har slutlevererats under 2021. Stridsbåtarna utgör kärnan inom marinens strid i skärgårdsmiljö och därför är leveranserna viktiga för amfibieförbandens förmåga till ledning, rörlighet och verkan. Marinen har under 2021 vidmakthållit tillgängligheten till materielen genom kommersiella leverantörer. Vissa brister i kvaliteten har dock påverkat förbandens operativa tillgänglighet negativt. Försvarsmakten har vidtagit åtgärder för att säkra tillgången på ubåtar bland annat innebärande att halvtidsmodifiering av ubåt Halland tidigarelags.

Flygvapnet har stärkt sin förmåga trots utmaningar i tillgången på personal

Förbandsproduktionen har under året till stor del präglats av pandemin och delar av verksamheten har till följd av den anpassats, flyttas fram eller i vissa fall helt fått utgå. Trots anpassningarna har merparten av verksamheten genomförts.

Övningsverksamheten har i jämförelse med 2020 ökat och större övningar som flygvapnet har deltagit i och som har bidragit till vidmakthållande av krigsförbanden är bl.a. den s.k. flaggövningen Arctic Challenge Exercise (ACE21), luftförsvarsövning 21 (LFÖ 21), finska flygvapenövningen Ruska och nordiska samövningen Cross Border Training (CBI). Flygvapnet har även deltagit i beredskapskontroller.

Flygvapnet främsta begränsning för att uppnå regeringens mål har utgjorts av fortsatt brist på personal inom nyckelkategorierna piloter, flygtekniker och flygstriksledare. Personalbristen har bl.a. påverkat flygtidsproduktionen, främst inom transportflyg- och helikoptersystemen. Den begränsade flygtidsproduktionen ligger bakom att flygvapnet har prioriterat att använda flygtiden till att genomföra insatser och utbildning framför att arbeta med förmågeutveckling.

Tillgängligheten inom JAS 39-systemet har under 2021 ökat och följaktligen har flygtidsuttaget ökat något i jämförelse med 2020. Fortsatt uppföljning av den väntade ökade flygtidsproduktionen är av särskilt värde då JAS 39 framöver även kommer att ersätta SK 60 som skolflygplan

Tabell 3.1 Flygtimmar per flygplans- och helikoptertyp

Antal flygtimmar

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
JAS 39	11 287	10 974	10 622	10 233	9 624	11 308	11 727
SK 60	4 905	5 118	4 699	4 526	3 475	3 922	5 085
Tp 84	2 504	2 242	2 099	2 196	1 952	1 447	1 711
Fpl 100	1 512	1 495	1 647	1 602	1 693	1 304	1 025
Fpl 102	1 987	1 809	1 795	1 607	1 596	1 489	1 850
Helikopter 14	1 288	1 523	1 473	1 454	1 025	1 165	1 170
Helikopter 15	3 609	3 701	4 057	3 637	3 653	3 772	3 350
Helikopter 16	2 393	2 531	2 716	2 815	2 449	2 326	2 403

Källa: Försvarens årsredovisning för 2021.

Flygvapnet har vidare arbetat för att öka förmåga till spridning i syfte att nå ambitionen att respektive flygflottilj kan upprätthålla en ordinarie flottiljbas och tillkommande sidobaser, förmågan behöver fortsatt utvecklas.

Under 2021 har flygvapnet mottagit fordon för färdigställande av flygplan samt fältlastbilar. Resurstillskotten bidrar till fortsatt utveckling av spridningsförmågan. Organisatoriskt leder det genomförda återinrättandet av Upplands flygflottilj (F 16) till en mer robust basorganisation som skapar förutsättningar för en eventuell framtida tillväxt av flygvapnet.

Specialförbanden har stärkt sin nationella förmåga

Specialförbanden har påbörjat utvecklingen av en mer robust organisation för specialoperationer för en ökad förmåga inom ramen för nationellt försvar. Under 2021 har övningsverksamhet genomförts tillsammans med armén, marinen, flygvapnet och hemvärnet. Detta har bidragit till ökad förmåga till gemensamma operationer och till ökad interoperabilitet med andra länder, främst USA.

Stödfunktionerna har stärkts genom tillförsel av materiel och grundutbildning av värnpliktiga

Ledningsfunktionen har upprätthållit fredstida uppgifter och krigsförbandsproduktion.

Grundutbildningen av värnpliktiga till ledningsförbanden har möjliggjort krigsplacering av de värnpliktiga ur utbildningsomgång 2020/21. Den genomförda värnpliktsutbildningen har underlättat omsättningen av befintliga förband, möjliggjort bemanning av nya förband och utgjort grund för rekrytering av anställd personal. Grundutbildningen har också inkluderat värnpliktiga till cyberförsvaret. Trots grundutbildning och nyanställningar finns det brist på specialist- och taktiska officerare. Drift, underhåll och förvaltning inom ledningssystemområdet har med anledning av covid-19-pandemin genomförts med begränsningar inom främst verksamhetsledningssystem och till del inom insatsledningssystem. Delar av ledningsfunktionen har under året deltagit vid och möjliggjort övningar, nationella operationer och internationella insatser.

Materielleveranser till Försvarets telenät (FTN) och taktiska datalänkar har bidragit till att vidmakthålla Försvarens strategiska nät och centrala ledningssystem. Flera infrastrukturprojekt har bidragit till funktionens utveckling.

Covid-19-pandemin har under 2021 påverkat verksamheten och medfört begränsningar avseende genomförandet av större övningar men trots detta har huvuddelen av verksamheten genomförts med goda resultat.

Grundutbildningen av värnpliktiga till logistikförbanden har anpassats till rådande restriktioner med anledning av pandemin. Exempel på anpassning är längre sammanhängande tjänstgöringsperioder för värnpliktiga. Anpassningarna har medfört ökad belastning på förbanden men har möjliggjort måluppfyllelse och samtidigt minskat risken för smittspridning. Grundutbildningen av värnpliktiga har möjliggjort krigsplacering av de värnpliktiga ur utbildningsomgång 2020/21.

Grundutbildningsomgång 2021/22 har påbörjats enligt plan. Logistikfunktionen har över lag ett gott personalläge.

Under året har leveranser av underhållsutrustning samt övningsmateriel för sjukvård tillförts Försvarmakten. Försvarmakten har fått utökade tillstånd att hantera blod vid fältsjukhus, traumatroppar och örlogsfartyg vilket medfört att Försvarmakten halverat blodbeställningarna från civila blodcentraler. Delar av logistikfunktionen har under året deltagit vid och möjliggjort övningar, nationella operationer och internationella insatser.

Under 2021 fastställdes Försvarmaktens logistikkoncept för tillämpning i verksamheten. Konceptet har använts under övningar på nationell nivå och erfarenheter har samlats in för att sprida kunskap och utgöra grund för eventuell anpassning av konceptet.

Hemvärdet har återtagit stora delar av övningsverksamheten efter pandemin

Erfarenheterna från covid-19-pandemin från föregående år har bidragit till att verksamheten har kunnat planeras och genomföras med mindre påverkan 2021.

Bemanningsläget inom hemvärnsförbanden har under året i huvudsak mött behoven. Det försämrade omvärldsläget med anledning av den ryska invasionen av Ukraina våren 2022 har inneburit ett kraftigt ökat intresse för att gå med i hemvärdet. Dock understeg bemanningen hemvärdets planering. Särskilt utmanande har bemanningsläget varit för specialistbefattningarna.

Under 2021 har hemvärdet tillförts lastbilar och reglerbara kolvar till automatkarbin 4 (Ak 4). Utöver tillförseln har försök inletts med olika materiel, bl.a. drönare, i syfte att öka den stridstekniska effekten i hemvärnsförbanden.

Cyberförsvarförmågan har stärkts

Försvarmakten har påbörjat etableringen av ytterligare ett cyberförsvarförband i Linköping som planeras vara fullbemannat 2027. En utbildningsfunktion vid Ledningsstridsskolan i Enköping har även etablerats. Syftet med utbildningsfunktionen är att hålla samman utvecklingen av innehållet i officers- och specialistofficersutbildningar inom cyberförsvaret, samt utvecklingen av yrkes- och befattningskurser. Under 2021 har flera infrastrukturprojekt som bl.a. omfattat utbildningslokaler till stöd för utbildning av cybersoldater i syfte att möjliggöra en ökad cyberförsvarförmåga initierats eller avslutats. Sammantaget har grundutbildning och anställning av cybersoldater bidragit till en förstärkning av cyberförsvaret.

Försvarmakten har lämnat stöd till civil verksamhet

Inom ramen för gällande förordningar har Försvarmakten lämnat stöd till civil verksamhet vid 121 tillfällen under 2021, främst inom kategorierna materiel och personal. Antalet beviljade stödinsatser var högre 2020, då myndigheten lämnade stöd vid 196 tillfällen. Orsaken till detta är att stödet till civil verksamhet kopplat till pandemin minskade under 2021.

Försvarsunderrättelseverksamheten bidrar till Försvarsmakten

Försvarsunderrättelseverksamheten har fortsatt bidragit med underlag till Försvarsmaktens omvärldsbevakning och insatser. Försvarsunderrättelseverksamheten har även bidragit till utvecklingen av krigsorganisationen.

Försvarsunderrättelseverksamheten har utvecklats och stärkts men inte i alla avseenden. Delar av den planerade utvecklingen och förstärkningen har fördröjts på grund av att covid-19-pandemin fortsatt har inneburit begränsningar.

4.3.3 Försvarsmakten har deltagit i internationella insatser

Försvarsmaktens deltagande i internationella insatser har bidragit till att utveckla och stärka relationerna till internationella organisationer och partners såsom FN, EU och Nato. Deltagandet har bidragit till att försvarets förmåga ökat samt vidmakthållande och utveckling av interoperabilitet med andra länder. Att delta i operativ verksamhet har en positiv inverkan på personalens utveckling. Krigsförbandens förmåga att lösa huvuduppgifter har i viss mån påverkats då tillgång och tillgänglighet till materiel och personal begränsats av deltagandet i internationella insatser. Restriktioner i syfte att minska smittspridning av covid-19, såsom karantänskrav, har påverkat den operativa effekten i internationella insatser.

Det svenska deltagandet i insatsen Minusma i Mali fortsatte under 2021 på samma nivå som 2020. Under början av 2021 slutfördes flytten av det svenska förbandsbidraget från Timbuktu till Gao. Covid-19-pandemin medförde ett antal förseningar, som även bidrog till ökade kostnader. Det svenska skyttekompaniet har utfört sina uppgifter inom ramen för Mobile Task Force (MTF), en styrka som ska kunna verka inom hela Minusmas operationsområde. Med anledning av situationen i Mali har Försvarsmakten fått i uppdrag att i enlighet med regeringens beslut från den 17 mars 2022 tidigarelägga hemtagandet av det svenska bidraget med ett år i förhållande till vad som tidigare planerats.

Sveriges deltagande med specialförbandsstyrka i Task Force Takuba i Mali har utvecklat specialförbandens förmåga att verka i en utmanande miljö med högt hot. Särskilt har förmågan att verka mellan olika delar av specialförbanden stärkts och validerats. Bilateralt har insatsen bidragit till att utveckla Sveriges relation med Frankrike och andra truppbidragande länder. Detta har manifesterats då Sverige t.ex. fick bemanna styrkechefspositionen under tre månader i insatsens slutskede. Även om Task Force Takuba avslutade sin närvaro i Mali i förtid uppfyllde Sverige det som utlovats till Frankrike, dvs. att bemanna snabbinsatsstyrkan under 12 månader.

Försvarsmakten har deltagit med personal i Operation Unifier, ledd av Kanada, i Ukraina. Det ryska agerandet vid den ukrainska gränsen och en förändrad hotbild för Operation UNIFIER innebar att Kanada i februari 2022 beslutade om ett tillfälligt uppehåll i insatsen och svensk personal återvände till Sverige.

Deltagande i Natos insatser fortsatte under 2021, främst genom bidrag till Resolute Support Mission (RSM) i Afghanistan. Det svenska bidraget lämnade Afghanistan maj 2021 och RSM avslutades i september 2021. Därutöver har Försvarsmakten fortsatt bidragit med personal till rådgivande befattningar i Kosovo (Kosovo force, KFOR) och i Irak (Nato Mission Iraq, NMI). Försvarsmakten har vidare bidragit i olika rådgivnings- och stabsbefattningar till den militära utbildningsinsats som bedrivs inom ramen för den internationella koalitionen mot Daesh, Operation Inherent Resolve (OIR) i Irak.

Försvarmakten fortsatte under 2021 deltagandet i EU:s utbildningsinsatser i Mali, Somalia och Centralafrikanska republiken samt till EU:s marina insatser Operation Irini och Operation Atalanta.

Försvarmakten har genomfört evakueringsinsats i Afghanistan

På uppdrag av regeringen lämnade Försvarmakten under augusti 2021 stöd till Sveriges ambassad i Kabul för en evakueringsinsats. Stödet omfattade personal och militära transportflygplan. Flygvapnet bidrog under evakueringen med transportflyg Tp 84, flygbasjägare och logistikpersonal. Totalt evakuerades ca 1 100 personer fram till den 27 augusti när de sista evakuerade landade i Sverige. Försvarmaktens stöd med personal till Sveriges ambassad i Kabul avslutades den 17 december 2021.

4.3.4 Stabiliteten i personalförsörjningen har ökat

Stabiliteten i Försvarmaktens personalförsörjning har ökat genom långsiktig planering och identifiering av behov och brist på personal i krigs- och grundorganisationen. Försvarmakten analyserar kontinuerligt vilka kompetenser som är nödvändiga i organisationen och hur attraktiva kompetenser ska rekryteras och behållas.

Tabell 3.2 Personalförsörjningens utveckling 2019–2021

	Utfall för 2019	Utfall för 2020	Utfall 2021
Kontinuerligt anställda i Försvarmakten	22 751	24 094	24 3453¹
Andel kvinnor	19 %	21 %	22 %
Andel män	81 %	79 %	78 %
Officerare totalt	9 102	9 277	9 378
Andel kvinnor	8 %	8 %	9 %
Andel män	92 %	92 %	91 %
Civilanställd personal i Försvarmakten	8 133	8 927	9 147
andel kvinnor	38 %	39 %	39 %
andel män	62 %	61 %	61 %
Antal kontinuerligt anställda gruppbefäl, soldater och sjömän	5 477	5 867	5 098
andel kvinnor	12 %	13 %	15 %
andel män	88 %	87 %	85 %
Antal kontinuerligt anställda gruppbefäl, soldater och sjömän som är tjänstlediga för officersutbildning			720
Antal reservofficerare	6 729	6 762	6 854
andel kvinnor	4 %	4 %	4 %
andel män	96 %	96 %	96 %
Antal tidvis anställda gruppbefäl, soldater och sjömän	4 968	4 686	4 428
andel kvinnor	11 %	11 %	12 %
andel män	89 %	89 %	88 %
Inryckta värnpliktiga	4 500	4 900	5 900
andel kvinnor	16 %	17 %	21 %
andel män	84 %	82 %	79 %
Antal värnpliktiga som slutfört grundutbildning	3 547	4 130	4 550
andel kvinnor	15 %	15 %	17 %
andel män	85 %	85 %	83 %
Antal mönstrade	16 200	13 000	19 800

varav kvinnor	3 800	3 400	7 600
varav män	12 400	9 600	12 200
Inskrivna till grundutbildning	4 700	5 000	5 826
andel kvinnor	17 %	17 %	22 %
andel män	83 %	83 %	78 %
Hemvärns- och frivilligavtal	20 744	20 266	20 100
Andel kvinnor	13 %	13 %	13 %
Andel män	87 %	87 %	87 %

Källa: Försvarsmaktens årsredovisning 2021.

¹ Varav 720 kontinuerligt anställda gruppbefäl, soldater och sjömän som är tjänstlediga för officersutbildning.

Antalet kontinuerligt anställda har ökat

Antalet kontinuerligt anställda i Försvarsmakten har under 2021 fortsatt att stiga mot myndighetens målsättning om ca 25 500 kontinuerligt anställda. Ökningen består i huvudsak av officerare och civilanställda, med en tonvikt på civilanställda.

Personalkostnaderna uppgick till ca 17,8 miljarder kronor vilket är en ökning med ca 900 miljoner kronor jämfört med 2020.

Försörjningen av yrkesofficerare har gått bättre än väntat

Antalet yrkesofficerare ökade under 2021 till följd av att fler har slutfört såväl Officersprogrammet (OP) som Specialistofficersutbildningen (SOU), att yrkesofficerare som tidigare lämnat Försvarsmakten har återanställts samt att officerare har fortsatt sin anställning efter ordinarie pensionsålder.

Jämfört med Försvarsmaktens långsiktiga behov av direkt användbar kompetens finns ett numerärt överskott av reservofficerare (RO). Det är huvudsakligen en följd av att Försvarsmakten har valt att behålla reservofficerare trots att behovet varit lägre. Detta har skapat en viss handlingsfrihet för Försvarsmakten att i kommande organisationsarbete åstadkomma önskvärd förmåga i krigsförbanden.

Antalet värnpliktiga som genomför grundutbildning har ökat

Antalet soldater och sjömän som slutförde sin utbildning i grundutbildningsomgången 2020/21 ökade i jämförelse med 2020. Även den totala volymen värnpliktiga ökade 2021. Över 90 procent fullföljde sin utbildning och huvuddelen av de som hade genomfört grundutbildningen kunde krigsplaceras.

I pågående grundutbildningsomgång 2021/22 ökar antalet värnpliktiga med ca 17 procent varav andelen kvinnor ökade med 4 procent jämfört med föregående år.

Mönstringsnivån har återtagits och ökat efter pandemin

Under 2021 mönstrade och prövade Totalförsvarets plikt- och prövningsverk 19 800 personer, vilket var fler än föregående år. Av dessa var 38 procent kvinnor och 62 procent män. För grundutbildning som påbörjades 2021 skrevs totalt 5 800 totalförsvarspliktiga (varav 22 procent var kvinnor och 78 procent var män) in till Försvarsmaktens 5 000 utbildningsplatser. Under 2021 skickade Totalförsvarets plikt- och prövningsverk mönstringsunderlag till 104 000 totalförsvarspliktiga födda 2003. Svarefrekvensen uppgick till 97 procent, vilket är i nivå med föregående år. Totalt 22 000 individer (varav 36 procent var kvinnor och 64 procent män) ansågs ha kvalificerande svar på frågor om hälsa och fysik samt vara positivt inställda till att genomföra grundutbildning med värnplikt.

Färre hemvärns- och frivilligavtal

Ett hemvärns- och frivilligavtal innebär att personen som undertecknar avtalet ska tjänstgöra under hemvärnsberedskap i grundberedskap. Det totala antalet tecknade hemvärns- och frivilligavtal uppgick vid årsskiftet 2021/22 till 20 100 i förhållande till Försvarsmakten målsättning om 21 700. Det är en minskning med ca 170 avtal jämfört med 2020. Andelen kvinnor uppgår till 13 procent, vilket är oförändrat jämfört med 2020. Antalet avtal har minskat gradvis de senaste åren vilket främst beror på en minskad rekryteringsbas. Det är i sin tur en konsekvens av tidigare reducerade grundutbildningsvolymerna och vilande grundutbildning med värnplikt under åren 2010–2017. Allteftersom grundutbildningsvolymerna ökar så förbättras förutsättningarna att öka numerären.

Andelen kvinnor i Försvarsmakten har ökat

Andelen kvinnor har ökat inom huvuddelen av personalkategorierna. Störst ökning har skett bland de nya värnpliktiga under 2021. Även andelen kvinnor bland kontinuerligt anställda gruppbefäl, soldater och sjömän ökar. En annan ökning är antalet kvinnor vid Officersprogrammet (OP) där andelen kvinnor som påbörjade utbildningen 2021 utgör 28 procent av de studerande. Under 2021 var 12 procent av de examinerade kvinnor.

Försvarsmakten har fortsatt sitt arbete med utbildning av personal, kommunikation och information, översyn av befattningskrav, systematisk integrering av jämställdhetsperspektiv, materielutveckling, forskning och studier för att öka andelen kvinnor inom de militära personalkategorierna. Som en del av regeringens program Jämställdhetsintegrering i myndigheter (JiM) har Försvarsmakten under året tagit fram en inriktning för arbetet med jämställdhetsintegrering för åren 2022–2025 som berör samtliga jämställdhetspolitiska mål. Myndigheten har vidare bidragit till genomförandet av den nationella handlingsplanen för kvinnor, fred och säkerhet.

Arbetet med likabehandling och mot diskriminering har fortsatt under 2021

Projektet Utredningsstöd Ovälkommet Beteende har under året omvandlats till en permanent funktion i myndigheten. Funktionen har i uppdrag att vägleda, utgöra utredningsstöd samt följa upp ärenden av ovälkommet beteende. Under året har ett antal utbildnings- samt internkommunikationsinsatser genomförts i syfte att stärka implementeringen av en försvarsmaktsgemensam hantering av ärenden. Försvarsmakten har gjort bedömningen att implementeringen kommit en bra bit på väg, bl.a. genom att funktionen blivit mer känd.

4.3.5 Försvarsmaktens grundorganisation har vuxit i samband med återetableringar

Regeringen beslutade i juni 2021 om ändringar i Försvarsmaktens instruktion i enlighet med riksdagens beslut. Beslutet innebär organisationsenheterna återinrättas. Instruktionsändringen trädde i kraft den 1 september 2021 (prop. 2020/21:30, bet. 2020/21:FöU4, rskr. 2020/21:136). Med anledning av detta invigde Försvarsmakten Norrlands dragonregemente (K 4) den 24 september 2021, Älvsborgs amfibieregemente (Amf 4) den 1 oktober 2021, Upplands flygflottilj (F 16) den 14 oktober 2021, Dalregementet (I 13) den 23 oktober 2021 och Västernorrlands regemente (I 21) med Jämtlands fältjägarbatal den 16 januari 2022. Återinrättandet av de nya regementena är viktiga för försvarets tillväxt. Under året har även arbetet fortsatt för att återinrätta Bergslagens artilleriregemente (A 9) i Kristinehamn vilket enligt Försvarsmakten planeras genomföras andra halvåret 2022. Försvarsmaktens tillväxt

innebär behov av kraftig utbyggnad av myndighetens infrastruktur. Försvarens arbete tillsammans med Fortifikationsverket har därför skiftat fokus från vidmakthållande och avveckling till tillväxt och återinrättande av regementen och flottiljer. Eftersom etablering av ny infrastruktur innebär långa ledtider har ett intensivt arbete genomförts under 2021 för att möjliggöra etablering av nya regementen. Inledningsvis har det handlat om att genomföra tillfälliga införhyrningar, inköp av mark m.m. för att möjliggöra värnpliktsutbildning på de nya platserna.

Återetableringen av de nya regementena har genomförts i snabbare takt än beräknat. Försvarens anger att orsaker till detta är att armén tidigt utsåg etableringsansvariga och fadderförband samt att Försvarens högkvarter, Försvarets materielverk och Fortifikationsverket lämnat erforderat stöd till armén.

Under 2021 har Försvarens fått tillgång till ca 80 nya objekt inom ramen för de olika regementenas och flottiljernas utveckling. Exempel på detta är elevhem på Karlberg, utbildningslokaler för cybersoldater, markverkstad på Gotland, flytt av del av Flygstaben till Uppsala, förvärv av fastigheter i Sollefteå, tillfälliga kontorsmoduler vid Älvsborgs amfibieregemente och oljefällor i anslutning till bansystem i Kallax.

Försvarens totala lokalkostnader uppgick 2021 till ca 3 miljarder kronor. År 2020 var Försvarens lokalkostnader ca 2,8 miljarder kronor. Lokalkostnaderna kommer att öka i takt med återetablering av regementen och Försvarens tillväxt.

4.3.6 Materialförsörjning

Materieförsörjningen är en av flera förutsättningar för krigsförbandens utveckling och Försvarens nuvarande och kommande förmågor. Materieförsörjningen syftar till att förse krigsförbanden med den materiel som behövs för att bibehålla och utveckla operativ förmåga. Det är Försvarets materielverks uppgift att upphandla och tillhandahålla materiel som möter Försvarens behov.

Materielinvesteringar inom armén

Under 2021 fortsatte förstärkningen av markförbandens förmåga genom tillförsel av verkansmateriel och mängdmateriel. Försvarets materielverk har slutfört leveranserna av granatkastarpansarbandvagnar, de övertagna Archerpjäserna och det korträckviddiga luftvärnssystemet. Den första eldenheten av det nya medelräckviddiga luftvärnssystemet har levererats till Försvarens enligt plan. Leveranser av ytterligare eldenheter och arbetet med integreringen av systemet i det markbaserade luftförsvaret fortsätter. Förbandssättningen av det nya ledningsstödsystemet för markförbanden har inletts under året. En mängd olika tunga och lätta hjulfordon fortsätter att levereras till Försvarens. Renoveringsprogrammet för stridsfordon och stridsvagnar har utökats och renovering av pansarterrängbil har beställts. Gemensamma anskaffningar med andra länder har påbörjats avseende bandvagnar och ett nytt eldhandvapensystem förbereds avseende ny pansarterrängbil. Anskaffning av ny pansarvärnsutrustning är påbörjad. Inom logistikområdet har bl.a. upphandlingen av det nya nordiska uniformssystemet slutförts och den första svenska beställningen har gjorts.

Materielinvesteringar inom marinen

Inom det marina området har arbetet med den materiella återuppbyggnaden fortsatt. Fyra större förberedande anskaffningar har påbörjats, halvtidsmodifiering av korvett typ Visby, nya ytstridsfartyg, materiel till uppbyggnaden av sjörörlig logistik samt anskaffning av materiel till amfibiebataljonen 2030. Ett flertal av marinens fartyg har under 2021 utrustats med nya sambandssystem som möjliggör utökade

sambandsmöjligheter, såväl inom marinen som med andra stridskrafter både nationellt och internationellt. Projektet pågår och planeras vara färdiglevererat under 2022. Modifieringen av de två korvetterna typ Gävle är försenad och levereras under 2022. Färdigställandet av det nya signalspaningsfartyget fortgår men med leveransförsening. Leveransförseningen har lett till att det nuvarande signalspaningsfartyget Orion behålls i drift. Slutligen har beställning lagts avseende livstidsförlängning av de två röjdykarfartygen av Spåröklass.

Under 2021 uppdaterades kontrakt mellan Försvarets materielverk och Saab för anskaffningen av ubåt typ Blekinge. I kontraktet ingår bl.a. beställning av förmågor i form av verkanssystem, integration av Torped 47 samt anskaffning av ytterligare reservdelar. När kontraktet tecknades justerades även leveranstidpunkterna från industrin till Försvarets materielverk till 2028 respektive 2029.

Materielinvesteringar inom flygvapnet

Förseningar av leveranser inom olika delar i stridsflygsystemet förekommer och arbete pågår för att omhänderta dessa samtidigt som kommande uppdateringar av JAS 39 C/D görs för att säkerställa fortsatt operativ drift fram till 2035. Förseningar bedöms inte påverka tidpunkt för JAS 39 E initiala operativa förmåga. Under 2021 har det första serieflygplanet JAS 39 E överlämnats till Försvarets materielverk för utprovningens verksamhet. Inom samarbetet med Storbritannien och Italien, Future Combat Air system Cooperation (FCASC), som syftar till att genomföra studier, gemensam teknologitveckling och demonstratorer för framtida stridsflygförmåga, har arbetet med att identifiera förutsättningar för samarbetet fortsatt. Under 2021 beslutade riksdagen om förändrade beställningsbemyndiganden utifrån att det svenska stridsflygsystemet skulle kunna harmoniseras med det finländska (prop. 2021/22:1, bet. 2021/22:FöU1, rskr. 2021/22:94) för det fall att Finland skulle välja JAS 39 Gripen. Finland aviserade i december 2021 att landet inte kommer att anskaffa JAS 39 Gripen och under 2022 skrev Finland kontrakt med en annan part. Ytterligare tre modifierade Helikopter 14 har levererats till Försvarsmakten, två stycken HKP 14E (markoperativ) och en HKP 14F (sjöoperativ). Under året har leveranser till Försvarsmakten av materiel till flygbaser påbörjats, främst olika specialfordon. Regeringen har fattat beslut om anskaffning av ny flygande spaningsradar.

Bemyndiganden, ekonomiska åtaganden och riktlinjebeslut för investeringar

Utfallet för de investeringar som belastar anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* uppgick totalt till ca 18,3 miljarder kronor 2021, vilket är 1 procent lägre än beräknat belopp i riksdagens riktlinjebeslut om investeringsplan (prop. 2020/21, bet. 2021/22:FöU1, rskr. 2021/22:94). Avvikelser från budgeterade nivåer förekommer främst inom objektsgrupperna logistik, armé- respektive marinmateriel. Tillåtet anslagssparande inom ramen för de ekonomiska villkoren har till del utnyttjats. Underskridandet av tilldelade medel inom området för flygmateriel har kompenseras med ett ökat utfall inom området för markmateriel respektive marinmateriel. Bland annat uppdraget för anskaffning av ubåt typ Blekinge (A26) har omplanerats.

Tabell 3.3 Utfall av investeringar under 2021 (miljoner kronor) och i relation till investeringsplanen för 2021 (procent) fördelat på anskaffning och vidmakthållande

Objektsgrupp	Anskaffning		Vidmakthållande	
	Utfall miljoner kronor	Utfall procent	Utfall miljoner kronor	Utfall procent
Arméstridskrafter	6 721	108	1 802	100
Marinstridskrafter	4 310	113	1 108	86
Flygstridskrafter	4 175	80	1 920	72
Operativ ledning	1 149	105	1 236	87
Logistik	1 250	270	770	93
Stödfunktioner	749	44	1 241	58
Summa utgifter	18 354	99	8 077	80

Källa: Försvarsmakten och Försvarsdepartementets beräkningar.

Utfallet för investeringar i vidmakthållande, som belastar anslaget 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap*, uppgick till totalt 8 miljarder kronor, vilket är 20 procent lägre än beräknat belopp. Investeringsplanen för vidmakthållande har inte kunnat genomföras enligt plan. De viktigaste anledningarna är effekter av spridningen av covid-19 som påverkat både Försvarsmakten och externa leverantörer, komponentbrist, bristande leverantörskapacitet samt större modifieringar som förskjutits i tid. För att minska konsekvenserna har produktionen planerats om. Som regeringen har beskrivit i tidigare års budgetpropositioner innebär osäkerheterna i verksamheten vad avser bl.a. prissättning, inköp, produktion och leverans att förändringar i investeringsplanen kan förekomma inom ramen för beslutat anslag och beställningsbemyndigande.

Redovisning av pågående investeringar i materiel

I tabell 3.4 redovisas pågående större materielprojekt. Redovisningen omfattar större materielobjekt där beställningar till industrin föreligger eller leveranser har påbörjats. Beviljade anskaffningar som påbörjats, men som ännu inte beställts av industrin, redovisas om de är av större omfattning och innebär internationell samverkan eller i övrigt är av särskilt intresse.

Tabell 3.4 Redovisning av pågående materielinvesteringar

Materielobjekt	Beslutsår	Beställt (J/N)	Planerad slutleverans	Ekonomiskt utfall (mnkr) ¹	Projekt-/leveransläge
Arméstridskrafter					
Korträckviddigt luftvärn	2013	J	2021	1 512	Anskaffningen slutförd.
Artillerisystem Archer	2016	J	2022	2 503 ²	Anskaffningen slutförd, övertagna pjäser placerade i materielreserven. Anskaffning av ytterligare 24 pjäser för divisionsartilleri förbereds.
Granatkastar-pansarbandvagn	2016	J	2022	671	40 vagnar levererade till Försvarsmakten. Anskaffningen slutförd.
Stridsfordon ³	2016/ 2020	J	2022/2024	3 760	201 stridsfordon 90 och 40 stridsvagn 122 och 6 bärgningsbandsvagnar har renoverats. Ytterligare 20 granatkastarbandvagnar har beställts.
Medelräckviddigt luftvärn	2018	J	2021–2024	5 589	1 eldenhet har levererats till Försvarsmakten, leveranser fortsätter enligt plan.
Tunga hjulfordon	2013/ 2021	J	2032	1 934	Under 2021 har 263 standardlastbilar och 31 terränggående lastbilar levererats till Försvarsmakten.

Bandvagnar	2021	N	2032	15	Gemensam anskaffning med Storbritannien, Nederländerna och Tyskland pågår
Ledningsstödsystem Mark	2019/ 2020	J	2026	1 138	Förbandssättning av systemet har påbörjats. Utökade volymer förbereds.
Pansarvärnsutrustning	2020	N		18	Anskaffning har påbörjats
Eldhandvapensystem	2021	N	2032	16	Gemensam anskaffning med Finland har påbörjats. Proverksamhet pågår.
Pansarterrängbil	2021	N			Gemensam anskaffning med Finland, Estland och Lettland förbereds.
Marinstridskrafter					
Signalspaningsfartyg	2010	J	2021	656	Leveransförsening. Leverans under 2023.
Uppgradering av stridsbåtar	2013	J	2022	443	Under 2021 har de sista 6 av totalt 18 båtar levererats.
Ubåt typ Blekinge	2015	J	2028– 2029 ⁴	8 689	Byggnation pågår.
Halvtidsmodifiering Röd- dykarfartyg typ Spärö	2020	J	2024	7	Pågående.
Ersättning lätt torped	2016	J	2023 ⁵	1 432	Pågående.
Åtgärder korvett typ Visby	2017	J	Löpande	192	Pågående.
Halvtidsmodifiering korvett typ Gävle	2017	J	2021	1 141	Försening i leverans som väntas ske 2022.
Anskaffning Länk 16 och Länk 22	2017	J	2022	161	Pågående.
Anskaffning av sjömålsrobot	2017	J	2027	992	Pågående.
Livstidsförlängning Stridsbåt 90 steg 2	2017	J	2021	400	Till och med 2021 har totalt 77 livstidsförlängda båtar levererats, varav 5 under 2021.
Flygstridskrafter					
Helikopter 14	2001	J	2022	7 687	18 av 18 beställda helikoptrar är levererade till Forsvarsmakten. 7 HKP 14 återstår att uppgradera till rätt status.
Stridsflygplan JAS 39E	2013	J	2026	30 040	Pågående, första serieflygplanet har levererats till FMV för flygprov.
Livstidsförlängning Tp84	2016	J	2027	47	Till del beställd.
Flygande spaningsradar	2021	J/N	2033	5	Till del beställd.
Operativ ledning och logistikmateriel					
Sensorkedja	2019	N	2020–2027	179	Livstidsförlängande åtgärder inledda. Anskaffning förbereds.

Soldatutrustning	2016/	N	2032	9	Anskaffning av mängdmateriel pågår. Gemensam anskaffning med Danmark, Finland och Norge av nytt uniformssystem pågår.
	2021				

Källa: Försvarmakten och Försvarets materielverk.

¹ Ekonomiskt utfall anges till leverantörskostnader och projektkostnader vid FMV för materielobjektet.

² Ekonomiskt utfall avser utveckling, anskaffning, renovering och modifiering av pjäser och ammunitions hanteringssystem för samtliga ursprungliga och övertagna pjäser.

³ Tidigare renoveringsprogram för stridsfordon resp. stridsvagnar har fr.o.m. 2020 uppgått i ett gemensamt materielobjekt omfattande utökad renovering och modifiering, inklusive nyanskaffning av granatkastarbandvagnar.

⁴ Leverans till Försvarmakten bedöms kunna ske tidigast ett år efter leverans till Försvarets materielverk.

⁵ Det nya torpedsystemet avses integreras i ubåt typ Gotland och Korvett typ Visby.

Investeringsutgifter inom stridsflyg- och undervattensområdena

Riksdagen har tillkännagett för regeringen det som utskottet anför om objektsramar (bet. 2021/22:FöU1, punkt 4, rskr. 2021/22:94). Av tillkännagivandet följer att regeringen ska föreslå objektsramar för fastställande av riksdagen för alla år fram till det att slutleverans har skett (bet. 2021/22:FöU1 s. 53). Regeringen har nedan utvecklat redovisningen genom att särredovisa objektsramar för stridsflyg- och undervattensområdena för perioden 2023–2034. På så sätt tydliggörs investeringsutgifterna inom stridsflyg- och undervattensområdena. Tillkännagivandet bedöms därmed vara slutbehandlat. Se vidare i avsnitt 4.3.11.

De beräknade utgifterna för stridsflyg- och undervattenförmågorna framgår av tabell 3.5. Redovisningen baseras på Försvarmaktens underlag, vilket tagits fram i samverkan med Försvarets materielverk för perioden 2023–2034.

Utgifterna kommer att belasta anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* samt, i mindre omfattning, anslagen 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap*, 1:4 *Forskning och teknikutveckling* och 1:11 *Försvarets materielverk*. Utgifter för personal- och lokalkostnader som belastar anslaget 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap* är inte inkluderade.

Tabell 4.5 Investeringar inom stridsflyg- och undervattensområdet

Miljoner kronor

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029–2034
Stridsflyg	8 617	10 442	10 351	9 948	11 338	10 376	41 911
Undervatten	2 773	3 808	2 851	3 080	2 322	2 672	8 134

Indikatorer för att följa effektiviteten i materieförsörjningen

Regeringen har i tidigare budgetpropositioner meddelat att en översyn pågår av indikatorerna för att följa upp effektiviteten i materieförsörjningen för att kunna redovisa passande nyckeltal i enlighet med den nya finansiella styrmodellen. Denna översyn pågår fortfarande.

Materiel- och tekniksamarbeten inom den europeiska försvarsfonden

Förordningen om den europeiska försvarsfonden (EDF) trädde i kraft den 12 maj 2021. Syftet med EDF är att stödja konkurrenskraft, effektivitet och innovationskapacitet hos europeisk försvarsteknologisk och industriell bas inom EU, som bidrar till unionens strategiska autonomi och handlingsfrihet. Försvarmakten har redovisat förslag till hur arbetet med utlysningarna inom EDF kan optimeras i syfte att ge en medfinansieringsmekanism bättre möjligheter att kunna tillämpas. EDF medför nära samverkan mellan myndigheter, industri och akademi.

Försvarsmaterielexport och exportstödjande verksamhet

Svenska staten har under 2021, via Försvarets materielverk, lämnat erbjudande om ytterligare Gripen C/D till Ungern. Statligt exportstöd lämnades under 2021 inom ramen för Saab AB:s erbjudande om 64 stycken Gripen E och 2 stycken Global Eye till Finland samt till BAE Hägglunds inom ramen för Slovakiens och Tjeckiens pågående stridsfordonsupphandlingar. Det statliga stödet i samband med industrierbjudanden har utgjorts av marknadsföring i form av t.ex. högnivåmöten, stödbrev, erfarenhetsredovisningar och förevisning av Försvarmaktens materiel. Vid Finlands stridsflygplansupphandling och Slovakiens stridsfordonsupphandling har stödet dock varit mer omfattande och industrins offerter har åtföljts av förslag på statliga samarbetsavtal inom berört materielsystemområde. Därutöver har exportrelaterad verksamhet på ubåtområdet varit prioriterad och regeringen samt berörda myndigheter har fortsatt följt den nederländska processen för anskaffning av ett nytt ubåtssystem. En grundläggande förutsättning för den exportrelaterade verksamheten är att exporten, i det fall den faller under regleringen i lagen (1992:1300) om krigsmateriel, godkänns av Inspektionen för strategiska produkter, som är ansvarig exportkontrollmyndighet.

4.3.7 Forskning och utveckling för långsiktig förmågeutveckling

Forskning och utveckling bidrar till den långsiktiga förmågeutvecklingen och stärker förmågan att möta framtida hot. Den framtida operations- och stridsmiljön kommer att skilja sig från dagens. Forskning och utveckling krävs för beredskapen att kunna hantera oförutsedda och komplexa händelser, vilket utgör en förutsättning för nationell handlingsfrihet och ett självständigt beslutsfattande.

Under 2021 har Försvarets materielverk vidareutvecklat formerna för samverkan mellan de civila branschorganisationerna och de militära forskningsmyndigheterna. Flera nya program och områden inom forskning och utveckling har tillkommit hos myndigheten som är viktiga för materieförsörjningen.

Försvarmakten har ökat bredden av forskning och utveckling samtidigt som nya områden har förstärkts. Verksamheten inom forskning och utveckling är främst förutsättningsskapande med ett ökande fokus på integritetskritiska och försvarmaktsspecifika områden där andra alternativ är otillräckliga eller saknas. Försvarmaktens forsknings- och utvecklingsportfölj har utökats med angelägna kompetensområden inom bl.a. cyber, rymdrelaterade frågor, obemannade farkoster och artificiell intelligens. Under året har forskningen inom rymdsystem börjat ta fram en inriktning för att stödja framtida förmågeuppbyggnad. Därtill fortsatte arbetet med att bygga upp kunskap för en eventuell militär rymdlägesbild som funktion.

Totalförsvarets forskningsinstitut har bistått utvecklingen av försvarsförmågan med kunskap avseende tillväxt och förnyelse för tillskapande av både nya regementen och civila förstärkningar, och avseende såväl personalförsörjning som materieförsörjning. Totalförsvarets forskningsinstitut har också lämnat metodstöd avseende hotbilder, spel och scenarier samt bidragit i genomförande av utbildningar och övningar bl.a. inom cybersäkerhet.

4.3.8 Samarbete med andra länder ger stärkt förmåga

Internationella försvarssamarbeten har under 2021 bidragit till att höja det nationella försvarets förmåga och interoperabilitet samt tjänat ett viktigt säkerhetspolitiskt syfte. Det internationella samarbetet har stärkts i ljuset av den säkerhetspolitiska utvecklingen och regeringen har haft nära kontakter med partners i bi- och

multilaterala format. Säkerhetspolitisk dialog, övningar, scenariobaserade diskussioner, samarbete inom ramen för internationella insatser samt materiel- och forskningssamarbeten har stärkt försvarets förmåga att agera tillsammans med internationella partners i insatser internationellt och i närområdet

Nordiskt försvarssamarbete bidrar till stärkt operativ förmåga

Under 2021 har det nordiska försvarssamarbetet fortsatt fördjupats. Försvarssamarbetet med Finland har fokuserat på åtgärder för att skapa förutsättningar för koordinerade eller gemensamma operationer i fred, kris och krig. Övningsverksamhet har bidragit till en ökad interoperabilitet mellan finska och svenska förband inom samtliga stridskrafter. På så sätt har också förmågan att genomföra gemensamma operationer i olika scenarier stärkts. Den gemensamma operationsplaneringen med Finland har fortsatt under 2021.

Utvecklingen av det bilaterala försvarssamarbetet mellan Sverige och Danmark fokuserade under 2021 på ett fortsatt genomförande av det bilaterala samförståndsavtalet om försvarssamarbete på det marina området och flygområdet som ingicks 2016. Ett resultat av detta är att danskt stridsflyg med kort varsel återkommande genomför genomflygningar i svenskt luftrum, enligt specifika och förutbestämda flygrutter. Samarbetet ökar Försvarets handlingsfrihet genom en förenklad process för tillträde till danskt territorium.

I september 2021 undertecknades en avsiktsförklaring om fördjupat operativt försvarssamarbete mellan Danmark, Norge och Sverige. Avsiktsförklaringen beskriver ambitionen att kunna genomföra koordinerade militära operationer i kris och konflikt med fokus på södra Skandinavien. Motsvarande trilaterala samarbete mellan Finland, Norge och Sverige med fokus på Nordkalotten har utvecklats i enlighet med avsiktsförklaringen som ingicks 2020.

Det nordiska försvarssamarbetet, Nordic Defence Cooperation (Nordefco), har utvecklats i enlighet med det strategiska styrdokumentet Vision 2025. Fokus under 2021 låg i stor utsträckning på att stärka och utveckla samarbetet i fred, kris och konflikt inom överenskomna områden. Bland annat genomfördes en scenariobaserad övning med deltagare från respektive lands försvarsdepartement och försvarsmakter. De nordiska försvarsministrarna nyttjade vid ett antal tillfällen under 2021 den kriskonsultationsmekanism som etablerades 2019. Vidare har totalförsvaret utgjort ett prioriterat område och dialogen mellan Haga-samarbetet och Nordefco har utvecklats. Covid-19-pandemins inverkan på militär försörjningstrygghet, liksom hur Europeiska försvarsfonden kan stödja nordisk förmågeutveckling har diskuterats. Försvarets makten har under 2021 varit en aktiv samarbetspartner inom Nordefco, bland annat har områdena Arktis, rymd, hybrid- och telekrigföring, motmedel mot obemannade flygfarkoster och tillträdesfrågor berörts.

Samarbeten med andra europeiska länder

Under 2021 fortsatte flera samarbeten med andra europeiska länder att utvecklas och fördjupas i och med att restriktioner med syfte att begränsa spridning av covid-19 hävts och fysiska möten återigen tillätts.

Det bilaterala försvarssamarbetet med Storbritannien vidareutvecklades, bl.a. genom diskussioner om hur den säkerhetspolitiska relationen ska kunna utvecklas, inklusive frågan om säkerhetspolitisk solidaritet. Samarbete har skett såväl inom övningsverksamhet som inom ramen för internationella insatser vilket bidragit till att utveckla Försvarets interoperabilitet. Vidare har Sverige bidragit till den fortsatta utvecklingen av Joint Expeditionary Force, bl.a. genom att stå värd för JEF-

övningen Joint Protector 21 och deltagande i annan övningsverksamhet i Östersjöområdet.

I september 2021 ingicks en bilateral avsiktsförklaring om fördjupat försvarssamarbete mellan Sverige och Frankrike som under 2022 ska konkretiseras med en aktivitetslista innehållande bl.a. förslag till övningsverksamhet. Ett nära samarbete med Frankrike har även skett inom ramen för internationella insatser i Sahelområdet genom svenskt deltagande i Task Force Takuba. Under 2021 stod Sverige värd för möten i formatet European Intervention Initiative (EI2). Försvarsministermötet utmynnade i ett gemensamt uttalande om synen på säkerhetspolitiska utmaningar, samt att samarbetet ska fortsätta att fördjupas. Under 2021 har Sverige tillsammans med Finland lett en EI2-arbetsgrupp med fokus på desinformation.

Norra gruppen har utgjort ett viktigt format för informationsutbyte och dialog om det säkerhetspolitiska läget och arbetet med militär rörlighet har fortsatt.

USA

Det bilaterala samarbetet med USA och det trilaterala samarbetet mellan Finland-Sverige och USA har stärkt Försvarsmaktens förmåga och bidragit till en ökad interoperabilitet länderna emellan. Under 2021 har Sverige och USA genomfört gemensam övningsverksamhet där USA deltagit med enheter från marin-, flyg-, mark- och specialförband. Syftet har varit att stärka Försvarsmaktens förmåga att snabbt kunna genomföra gemensamma operationer och insatser tillsammans med andra länder. Försvarsmakten har under 2021 också haft personal på utbildning i USA med anledning av materielanskaffningar, t.ex. vad avser luftvärnssystemet Patriot.

Möten i såväl bilateralt som trilateralt format, exempelvis en trilateral scenariobaserad övning som genomfördes i december, har gett en ökad förståelse för det säkerhetspolitiska och militärstrategiska läget i framför allt norra Europa, inriktning till en fortsatt fördjupning av respektive samarbete i enlighet med befintliga avsiktsförklaringar samt en ökad förståelse för innehållet i respektive lands försvarsbeslut.

EU

Sverige har under 2021 fortsatt sitt deltagande inom ramen för Europeiska försvarsbyrån (EDA). Inom det permanenta strukturerade samarbetet (Pesco) fortskrider arbetet med dels åtaganden, dels i projekt. Sverige har under 2021 fortsatt att leda ett projekt tillsammans med Frankrike. Utöver detta deltar nu Sverige i sju projekt, t.ex. det mellanstatliga samarbetet avseende militär rörlighet som syftar till att underlätta militära transporter, och är observatör i sammanlagt sexton projekt.

Under 2021 och början av 2022 var Sverige en aktiv part i arbetet med att ta fram EU:s strategiska kompass, vilken syftar till att ge inriktning och vägledning för EU:s säkerhets- och försvarssamarbete under de närmaste fem till tio åren. Den strategiska kompassen, som antogs vid utrikes- och försvarsministrarnas möte den 21 mars 2022, stärker EU:s säkerhets- och försvarssamarbete och bidrar till att Europa kan ta ett större ansvar för sin säkerhet samtidigt som det också stärker EU:s samarbete med partners.

Regeringen har under 2021 fortsatt att följa utvecklingen av kommissionens arbete med försvarsfrågor. Sedan förordningen om försvarsfonden (EDF) trädde i kraft i maj 2021 har Sverige bidragit till arbetet med att ta fram årliga arbetsprogram.

Rådet har bl.a. beslutat om tre stödåtgärder inom ramen för Europeiska fredsfaciliteten (EPF) för tillhandahållande av militär utrustning till Ukraina.

Stödåtgärderna syftar till att stärka Ukrainas försvarsmakts motståndskraft och förmåga att försvara landets territoriella integritet och suveränitet, liksom att skydda befolkningen mot den pågående ryska militära aggressionen.

Nato

Det svenska partnerskapet med Nato fortsatte att utvecklas under 2021, med särskilt fokus på samarbete i Sveriges närområde. Bland annat besökte Natos högsta beslutande organ, det nordatlantiska rådet (North Atlantic Council, NAC), för första gången Sverige och Finland. Under besöket diskuterades den säkerhetspolitiska utvecklingen i närområdet och det nära partnerskapet med Nato. Besökarna gavs också möjlighet till en djupare förståelse för totalförsvarsfrågor och det bilaterala samarbetet mellan Sverige och Finland.

Det svenska partnerskapet med Nato har varit fortsatt viktigt för Försvarsmaktens förmågeutveckling vad gäller den nationella försvarsförmågan, förmågan att genomföra internationella insatser och möjlighet till forskningssamarbeten. Under 2021 deltog Försvarsmakten i Natoövningen Baltops 21. Samverkan med Nato övades också i Steadfast Jupiter 21. Marinens förband har under 2021 även deltagit i samövningar med Natos stående minröjningsstyrka.

Med anledning av Rysslands invasion av Ukraina och det kraftigt försämrade säkerhetspolitiska läget aktiverades för första gången den 25 februari 2022 de särskilda modaliteterna för förstärkt samarbete mellan Sverige, Finland och Nato. Det utökade samarbetet har bl.a. möjliggjort ett ökat och mer kvalificerat informationsutbyte om aktiviteter i vårt närområde. Genomförandet av 2022 års krishanteringsövning (Crisis Management Exercise, CMX) har skjutits upp till 2023.

OSSE

Under det svenska ordförandeskapet i Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) 2021 deltog Försvarsmakten bl.a. vid flera säkerhetsdialoger inom ramen för Forum för säkerhetssamarbete och stöttade även ett besök av deltagarstaternas militärrådgivare till Sverige med fokus på agendan för kvinnor, fred och säkerhet. På grund av covid-19-pandemin har Försvarsmakten till stor del förhindrats medverka i praktiska verifikationsaktiviteter inom fördraget om observationsflygningar och Wiendokumentet. I juni 2021 valde Ryssland, liksom USA föregående år, att frånträda fördraget om observationsflygningar.

4.3.9 Säkerhetssektorreform – stöd till demokratisk och politisk styrning

Försvarsmakten lämnade under 2021 stöd till arbetet för säkerhetssektorreform (SSR) i Ukraina, Georgien och Moldavien. På grund av restriktioner för att förhindra smittspridning av covid-19 har inte all planerad verksamhet kunnat genomföras.

Stöd till Ukraina har främst lämnats genom den kanadensiskt ledda utbildningsinsatsen, Operation UNIFIER, och genom utbildning i minröjning och ammunitionshantering. Försvarsmakten har även deltagit i övningarna Sea Breeze och Joint Endeavour vilket utvecklat Försvarsmaktens amfibieledningsförmåga. I Georgien har Försvarsmakten avslutat bemanning vid NATO-Georgia Joint Training and Evaluation Centre (JTEC) och kommer i stället att bemanna en post vid NATO Core Team i Tbilisi. I Moldavien stödjer Försvarsmakten utvecklingen inom områdena jämställdhet samt inom kvinnor, fred och säkerhet.

4.3.10 Försvarsmaktens deltagande i samhällsplaneringen

Hållbarhetsfrågor

Försvarsmaktens arbete med hållbarhet har under 2021 varit en naturligt integrerad och förutsättningsskapande verksamhet i myndighetens arbete med att genomföra sitt huvuduppdrag. Det interna hållbarhetsarbetet inriktas med hjälp av Sveriges miljömål och de globala målen i Agenda 2030. Arbetet utgår från Försvarsmaktens hållbarhetsaspekter och har skett systematiskt med stöd av myndighetens miljöledningssystem. För att möjliggöra en hållbar tillväxt i enlighet med propositionen för totalförsvaret har hållbarhetskrav integrerats i samtliga verksamhetsprocesser inom myndigheten under 2021. Under 2021 uppdaterade försvarssektorn, för att få till en tydligare inriktning och samverkan, sitt gemensamma inriktningsdokument med tre av sektorns främsta gemensamma fokusområden: energi och klimat, kemiska ämnen samt förorenade områden för att främja en hållbar utveckling och för att leva upp till den miljöpolitik som bedrivs internationellt, inom EU och nationellt. Under det senaste året har Försvarsmaktens arbete med förorenade områden fortsatt främst inriktats mot högfluorerade ämnen s.k. PFAS. Myndigheten har under året undersökt ett flertal områden för eventuell påverkan av PFAS. Försvarsmakten har även under det gångna året deltagit vid möten med Europeiska försvarsbyrån (EDA) och EU Network for Defense Departments (DEFNET). Försvarsmakten deltar även regelbundet i Nato Environmental protection working group (EPWG)

Försvarsmaktens arbete med samhällsplanering

Försvarsmakten fick i uppdrag i regleringsbrevet för budgetåret 2020 att i yttranden rörande väg- och vindkraftsärenden utveckla förmågan till tidig dialog och samverkan med övriga samhället, analysera jämförbara länders och grannländers erfarenheter av fungerande samexistens mellan försvarsmakt och kraftigt utbyggd vindkraft inom samma geografiska områden. Enligt regleringsbrev för budgetåret 2021 fick Försvarsmakten i uppdrag att fortsätta utveckla sin förmåga till tidig dialog och samverkan med relevanta aktörer i planerings- och prövningsprocessen för förnybar energiproduktion samt redovisa förutsättningar för att använda s.k. villkorade tillstånd. Uppdragen redovisades under 2021 respektive 2022.

Av redovisningarna framgår att Försvarsmakten bedömer att det genomförs ett omfattande arbete inom samhällsplaneringen för att bidra till samexistens med andra samhällsintressen, bl.a. väg- och vindkraft, och att Försvarsmaktens bedömning är att möjligheterna till samexistens är störst på myndighetsnivå i planeringsprocessen, inte i de efterföljande tillståndsprocesserna för enskilda ansökningar.

4.3.11 Tillkännagivanden

Tillkännagivanden om samexistens

Riksdagen har tillkännagett för regeringen det som anförs i reservation 7 under punkt 6 om att regeringen ska vidta fler åtgärder för att en god samexistens mellan försvarets intressen och övriga samhällsintressen (bet. 2021/22:FöU9 reservation 7 punkt 6, rskr. 2021/22:219). Av tillkännagivandet följer att regeringen ska vidta fler åtgärder för en god samexistens mellan försvarets intressen och övriga samhällsintressen. Regeringen bör också ge Försvarsmakten i uppdrag att återkomma med ett underlag för hur övningsverksamheten kan organiseras utan att utgöra ett hinder för byggandet av havsbaserad vindkraft på lång sikt. Av tillkännagivandet framgår också att en kartläggning av tillämpningen av miljöbalken och praxisutvecklingen behöver göras i

syfte att få till förändringar som möjliggör en bredare syn på totalförsvarets intressen och samexistens mellan olika intresse inom samma geografiska område (bet. 2021/22:FöU9 s. 34). Försvarsmaktens tillväxt genomförs i enlighet med riksdagens beslut i december 2020 om propositionen Totalförsvaret 2021–2025 (prop. 2020/21:30, bet. 2020/21:FöU4, rskr. 2020/21:136). I propositionen konstaterar regeringen, mot bakgrund av det fortsatt försämrade säkerhetspolitiska läget, att det militära försvaret fortsatt behöver stärkas och den operativa förmågan öka. Ett väpnat angrepp mot Sverige kan inte uteslutas. Att försvara Sverige mot väpnat angrepp ska vara det militära försvarets huvuduppgift. Att uppnå denna målsättning förutsätter att Försvarsmaktens förband övar mer än vad de har gjort tidigare. Likaså behöver Försvarsmaktens grundorganisation, av geografiska, beredskaps- och utbildningsskäl förändras och förstärkas genom att sex regementen eller flottiljer återinrättas. Gotland lyfts fram som ett strategiskt viktigt område för försvaret av Sverige i händelse av en kris eller krig.

Enligt förordningen (1998:896) om hushållning med mark- och vattenområden är Försvarsmakten den myndighet som är ansvarig för att identifiera, besluta om och informera om riksintressen för totalförsvarets militära del. I samhällsplaneringsfrågor ska Försvarsmakten bevaka riksintresset för det militära försvaret och Försvarsmaktens förmåga att fortsatt nå de mål riksdagen och regeringen satt för det militära försvaret.

Regeringen konstaterar att Försvarsmakten genomför ett aktivt arbete inom samhällsplaneringen för att bidra till samexistens med andra samhällsintressen. Bland annat arbetar Försvarsmakten aktivt med att informera och samverka med berörda myndigheter, länsstyrelser och kommuner inom samhällsplanering. Under 2021 har Försvarsmakten även fört en omfattande dialog med de kommuner som berörs av myndighetens tillväxt. Vidare bedriver Försvarsmakten ett omfattande samarbete med ansvariga myndigheter vad avser utbyggnad av transmissionsnätet för el och utbyggnad av vindkraft t.ex. genom Energimyndighetens uppdrag att identifiera fler områden för energiotvinning till havs.

Regeringen bedömer mot bakgrund av detta att det inte finns något behov av att ge Försvarsmakten ytterligare uppgifter eller vidta några andra åtgärder med anledning av riksdagens tillkännagivande. Tillkännagivandet bedöms därmed vara slutbehandlat.

Tillkännagivande om objektsramarna för stridsflyg- och undervattensområdena

Riksdagen har tillkännagett för regeringen det som utskottet anför om objektsramar (bet. 2021/22:FöU1 punkt 4, rskr. 2021/22:94). Regeringen har utvecklat redovisningen genom att särredovisa objektsramar för stridsflyg- och undervattensområdena för perioden 2023–2034. På så sätt tydliggörs investeringsutgifterna inom stridsflyg- och undervattensområdena. Tillkännagivandet bedöms därmed vara slutbehandlat.

4.4 Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

4.4.1 Förmåga att försvara Sverige mot väpnat angrepp

Försvarsmaktens samlade operativa förmåga har stärkts under 2021, trots de utmaningar som covid-19-pandemin har orsakat. Försvarsgrenarnas operativa förmåga har utvecklats i positiv riktning mot de mål som regeringen har fastställt för Försvarsmaktens operativa förmåga. Detsamma gäller för funktionerna logistik och ledning. Personalförsörjningen bidrar till måluppfyllelsen, bl.a. genom att antalet

värnpliktiga som genomför grundutbildning ökar och fler unga kallas till mönstring. Antalet kontinuerligt anställda stiger.

Försvarsunderrättelseförmågan ökar möjligheterna till förvarning och är därmed väsentlig för Försvarsmaktens operativa förmåga och till stöd för säkerhets-, försvars- och utrikespolitiken. Regeringen bedömer att försvarsunderrättelseförmågan har ökat och att detta bidrar till förmågan att möta ett väpnat angrepp. Regeringen bedömer att cyberförsvarsförmågan har stärkts. Etableringen av ytterligare cyberförsvarsförband, utbildning och anställning av cybersoldater har bidragit till en förstärkning av cyberförsvaret. De internationella samarbetena har bidragit till ökad förmåga att möta ett väpnat angrepp genom att interoperabiliteten mellan länderna har ökat. Regeringen bedömer att denna utveckling är positiv.

Trots en positiv utveckling bedömer regeringen fortsatt att det finns begränsningar i förmågan att möta ett väpnat angrepp samt vissa begränsningar inom ramen för uppgiften att ta emot militärt stöd. Balansen mellan stöd- och verkansförband behöver fortsatt förbättras liksom förmågan till mobilisering och spridning. Detta är särskilt angeläget i ljuset av det försämrade säkerhetspolitiska läget i Sveriges närområde. Regeringen bedömer sammantaget att om förmågan fortsätter att utvecklas i enlighet med Försvarsmaktens planering kan uppställda målsättningar för 2025 respektive 2030 nås.

Regeringen bedömer sammantaget att krigsorganisationen utvecklas i linje med uppsatta mål och tilldelade medel. Omorganisering av vissa förband och etablering av nya förband har inletts och planeringen ligger i huvudsak i fas i enlighet med riksdagens beslut.

Regeringen bedömer att materiel- och logistikförsörjningen har bidragit till krigsförbandens utveckling och Försvarsmaktens möjligheter att lösa sina uppgifter. Regeringen bedömer att de kompensatoriska åtgärder som Försvarsmakten vidtar för att minska konsekvenserna av förseningar i vissa materielprojekt är positiva.

Samarbetet inom forskning och utveckling med civila aktörer har stärkts vilket är viktigt med tanke på att den civila sektorns bidrag till den snabba teknikutvecklingen. Därtill ökar det internationella samarbetet, bl.a. inom ramen för bi- och multilaterala forskningssamarbeten. Forsknings- och utvecklingsfrågorna får även ett allt större utrymme i policyutvecklingen inom EU. Regeringen bedömer att denna utveckling är positiv.

Med försvarsbeslutet 2020 som grund genomförs en omfattande förstärkning av det militära försvaret. Den försämrade omvärldsutvecklingen har visat att försvarsförmågan måste öka ytterligare och att upprustningen måste ske i snabbare takt. Regeringen bedömer att de ytterligare anslagsmedel som tillförs det militära försvaret under 2022 tillsammans med ett ökat bemyndigande att anskaffa materiel kommer att stärka förmågan att möta ett väpnat angrepp på både kort och lång sikt.

Regeringen bedömer att uthålligheten kan förväntas påverkas positivt, t.ex. genom anskaffning av ytterligare förnödenheter såsom drivmedel, livsmedel, sjukvårdsmateriel och finkalibrig ammunition samt genom anskaffning av ytterligare kvalificerad ammunition såsom pansarvärnsvapen, luftvärnsrobotar och jaktrobotar.

4.4.2 Förmåga att hävda Sveriges territoriella integritet samt värna suveräna rättigheter och nationella intressen i Sverige och utanför svenskt territorium i enlighet med internationell rätt

Regeringen bedömer att Försvarsmakten, tillsammans med berörda myndigheter inom det militära försvaret, har en god förmåga att hävda Sveriges territoriella integritet och värna suveräna rättigheter. De åtgärder som Försvarsmakten har vidtagit i och med det försämrade omvärldsläget visar på myndigheternas förmåga i detta avseende.

4.4.3 Förmåga att främja vår säkerhet samt förebygga och hantera konflikter och krig genom att i fredstid genomföra operationer på vårt eget territorium och i närområdet samt delta i internationella fredsfrämjande insatser

Sveriges bi- och multilaterala försvarssamarbeten har fortsatt stärkts och fördjupats. Regeringens bedömning är att utvecklingen av de internationella samarbetena under året bidragit till att främja Sveriges säkerhet i det försämrade säkerhetspolitiska läget. Internationellt samarbete bidrar till ökad förmåga att agera gemensamt med partners och bidrar till förmågan att ge och ta emot militärt och civilt stöd. Genom fördjupade försvarssamarbeten axlar Sverige ansvaret som en trovärdig, pålitlig och solidarisk samarbetspartner vilket bidrar till stabilitet och säkerhet i vårt närområde och i Europa. Det svensk-finska samarbetet och det nordiska samarbetet bedöms ha bidragit till Försvarsmaktens förmåga att agera med andra. Sveriges samarbete med Nato har fortsatt utgjort en central del av Försvarsmaktens förmågeutveckling, såväl för den nationella förmågan som för förmågan att genomföra operationer med andra i eller utanför närområdet. Aktivering av de särskilda modaliteterna för förstärkt samarbete mellan Sverige, Finland och Nato har bl.a. möjliggjort ett ökat och mer kvalificerat informationsutbyte om aktiviteter i Sveriges närområde.

Regeringen bedömer att Försvarsmaktens deltagande i internationella insatser har bidragit till att utveckla och stärka relationerna till partnerländer och internationella organisationer såsom FN, EU och Nato. Deltagandet har också bidragit till att försvarets interoperabilitet med andra länder har vidmakthållits och till viss del utvecklats. Verksamheten har också bidragit till att skapa bättre förutsättningar för att tillsammans med andra verka i vårt närområde.

4.4.4 Förmåga att skydda samhället och dess funktionalitet genom att med befintlig förmåga och resurser bistå övriga samhället såväl i fred som vid höjd beredskap

Stödet från Försvarsmakten till samhället har fortsatt varit omfattande och genomförs enligt regeringens bedömning med goda resultat.

Försvarsmaktens förmåga att skydda samhällets och dess funktionalitet är centralt för det civila försvarets förmåga, vilket kriget i Ukraina tydligt har visat på. Försvarsmaktens stöd vid evakueringen av personal och civila från Afghanistan var en omfattande och komplex operation där internationell samverkan och koordinering var viktig i genomförandet av operationen. Regeringen bedömer att Försvarsmaktens stöd var avgörande för genomförandet av evakueringen.

4.5 Politikens inriktning

Regeringens övergripande inriktning för 2023 är att säkerställa att Sverige har en beredskap för att möta olika händelseutvecklingar som kan följa av det försämrade omvärldsläget samt att se till att Sverige lever upp till de åtaganden som följer av ett medlemskap i Nato. Vidare kommer regeringen att fortsatt genomföra den försvarspolitiska inriktning som framgår av propositionen Totalförsvaret 2021–2025 (prop. 2020/21:30) samt fatta de ytterligare inriktningsbeslut som krävs för den fortsatta tillväxten av det militära försvaret.

Försvaret ska stärkas genom satsningar på alla försvarsgrenar och en kontinuerlig anpassning behöver göras till den snabba tekniska utvecklingen i mark-, sjö-, luft-, rymd- och cyberdomänerna. Relevanta lärdomar från kriget i Ukraina måste omsättas i den framtida inriktningen för svenskt försvar. Det kommande Natomedlemskapet öppnar nya möjligheter för att fördjupa samarbetet med länderna i närområdet. Det kommer att påverka Sveriges framtida förmåge- och försvarsinriktning.

Sverige ska uppnå det av Nato uppsatta målet om försvarsutgifter som motsvarar två procent av BNP så snart som möjligt, men senast 2026. Regeringen kommer, bl.a. i försvarsberedningen, att söka brett politiskt stöd för vägen dit. Förstärkningarna av försvaret bör ske i linje med Natos gemensamma försvarsplaner. För att säkerställa att Sverige möter Natos ambitioner och för att möjliggöra en internationell jämförelse ska Sverige redovisa försvarsutgifter enligt den definition som används i Nato.

Ökade resurser ska omsättas till ökad försvarsförmåga. Syftet är att avskräcka från väpnat angrepp mot Sverige samt skapa förutsättningar för ett starkt bidrag till Natos gemensamma försvar. Sverige ska vara en trovärdig, pålitlig och solidarisk medlem av Nato.

Sverige ska ha ett stort inflytande på alliansen genom tydliga prioriteringar kring hur svenska förmågor kan användas för att stärka säkerheten i Sveriges närområde och även i en bredare kontext för hela alliansen. Regeringen stödjer fullt ut Natos 360-gradersperspektiv. Försvarssamarbetet inom EU ska fortsätta prioriteras. Sverige ska vara med och påverka inriktningen för det framtida samarbetet.

Att Ukraina förmår försvara sig mot den ryska aggressionen är centralt för Europas säkerhet. Regeringen avser att utöka det militära stödet till Ukraina. Ett utökat militärt stöd till Ukraina från Sverige bör bygga på att leverera mer kvalificerade vapensystem i linje med vad Ukraina har efterfrågat.

Ett långsiktigt och sammanhållet program för såväl civil återuppbyggnad som militärt stöd utformas.

4.5.1 Krigsorganisationens utveckling

Arbetet för att genomföra den inriktning som riksdagen har beslutat för Försvarsmaktens krigsorganisation kommer att fortsätta. Regeringens inriktning är att försvarsförmågan behöver öka under kommande år vilket innebär att krigsorganisationen förväntas förstärkas ytterligare. I enlighet med försvarsbeslutet ska Försvarsmakten fortsätta att öka förmågan att möta ett väpnat angrepp. Förmågan att ta emot och samordna militärt stöd behöver också, i likhet med tidigare år, fortsätta att utvecklas.

Regeringen konstaterar att den återinförda grundutbildningen med värnplikt utgör en förutsättning för en utökning av krigsorganisationen och för att kunna producera fullt bemannade, utbildade och övade krigsförband. Grundutbildningsvolymerna behöver

därför successivt öka under kommande år. Enligt nuvarande inriktning kommer 8 000 totalförsvarspliktiga att grundutbildas årligen fr.o.m. 2025.

Regeringen anser att det är angeläget att Försvarsmakten organiserar grundutbildning och repetitionsutbildning i ett tydligt förbandsomsättningssystem i syfte att åstadkomma en krigsorganisation med samövade krigsförband. De kontinuerligt tjänstgörande soldaterna är viktiga att behålla.

Enligt förordningen (2007:1266) med instruktion för Försvarsmakten ska Försvarsmakten planera för att kunna genomföra påskyndad krigsförbandsproduktion. Regeringen anser att Försvarsmaktens arbete med denna planering, mot bakgrund av det försämrade säkerhetspolitiska läget, ska intensifieras.

Mobilisering

Regeringen kommer att fortsätta att prioritera arbetet med att stärka Försvarsmaktens förmåga att mobilisera i enlighet med fastställda krav som framgår av regeringens beslut om mål för Försvarsmaktens operativa förmåga. En avgörande del i detta arbete är att snarast slutföra krigsplaceringen av materiel. Regeringen understryker också vikten av att snarast genomföra planerade investeringar i materiel och den infrastruktur som krävs för krigsorganisationen.

Armén

Regeringen bedömer att det föreligger ett behov av att stärka arbetet med att in ta den beslutade organisationen, inklusive divisionsnivån, brigaderna och övriga förband. Utökade anskaffningar inom ett flertal olika materielområden innebär att arméns förmåga och uthållighet stärks i närtid samtidigt som förutsättningarna för tillväxt förbättras.

Marinen

Regeringens inriktning är att de marina förbanden ska ha hög tillgänglighet och beredskap. Personell tillväxt och kompetens är en viktig grund för detta samt för att omhänderta kommande större materielsystem. Anskaffningen av ubåt typ Blekinge ska fullföljas. De båda ubåtarna bedöms bli operativa i Försvarsmakten i slutet av nästa försvarsbeslutsperiod. Regeringens inriktning är att utvecklingen av amfibiebataljonen i Göteborg samt de två marina basbataljonerna ska fortsätta under 2023.

Flygvapnet

Regeringens inriktning är fortsatt att flygtidsproduktionen och tillgängligheten inom stridsflygssystemet ska öka under 2023. Av betydande vikt är även de fortsatta ansträngningarna att förbättra det personella vakansläget i flygvapnet. Arbetet med att delvis ersätta skolflygplanet SK 60 med nya SK 40 fortsätter. Regeringen avser att under 2023 fortsätta med arbetet med koncept för framtida stridsflygförmåga och fortsatt pröva förutsättningarna för samarbetet om framtida stridsflygutveckling inom ramen för Future Combat Air System Cooperation och det trilaterala samförståndsavtal som undertecknades i december 2020.

Försvarsmaktens arbete med att förstärka flygbasorganisationen och förmågan till spridning av flygstridskrafter, inom och mellan flygbaser, är viktigt för att kunna uppnå de av regeringen beslutade målen för operativ förmåga till 2030.

Logistik och ledning

Logistik och ledning är centrala funktioner för att klara av mobilisering, väpnat angrepp och samverkan nationellt och internationellt. Regeringen bedömer att koncept för ledning och logistik fortsatt behöver utvecklas och kompletteras under 2023 i syfte att främja balansen mellan verkansförband och stödfunktioner.

4.5.2 Cyberförsvarsförmåga

Regeringen avser att under 2023 fortsatt stärka och utveckla cyberförsvarsförmågan i enlighet med propositionen Totalförsvaret 2021–2025 (prop. 2020/21:30). Det inbegriper Försvarsmaktens förmåga att, med stöd av Försvarets radioanstalt, genomföra defensiva och offensiva operationer i cyberdomänen. Regeringen anser att arbetet med att hantera cyberattacker även fortsatt är prioriterat.

Utbildningen av cybersoldater ökar ytterligare från och med 2023. Utbildning tillsammans med etableringen av ytterligare ett it-försvarsförband kommer att bidra till att stärka Försvarsmaktens operativa förmåga och därmed Sveriges säkerhet.

4.5.3 Försvarsunderrättelseverksamhet och militär säkerhetstjänst ska fortsatt stärkas

Regeringen avser att under 2023 fortsatt stärka och utveckla försvarsunderrättelseförmågan och den militära säkerhetstjänsten i enlighet med propositionen Totalförsvaret 2021–2025 (prop. 2020/21:30). Förmågan till förvarning ska stärkas. Mot bakgrund av bl.a. vidareutvecklingen av grund- och krigsorganisationen är det viktigt att fortsätta arbetet med att stärka och utveckla säkerhetsskyddet och säkerhetsunderrättelseförmågan.

4.5.4 Materieförsörjning

Utöver investeringar i nya materielsystem och ökade volymer behöver, i enlighet med totalförsvarspropositionen, även försörjningstryggheten utvecklas för att kraven på krigsförbandens uthållighet ska kunna tillgodoses. Regeringen bedömer att avtal och lämpliga samverkansformer mellan stat och leverantörer i detta syfte behöver realiseras i ökad utsträckning. Försvarsindustrin har länge varit en tillgång för Sverige. Medlemskapet i Nato innebär också att den svenska försvarsindustrin blir en tillgång för fler.

4.5.5 Exportrelaterad verksamhet

Den exportstödande verksamheten är ett viktigt medel för att främja en effektiv materieförsörjning som bidrar till Försvarsmaktens operativa förmåga. Ett medlemskap i Nato kommer att påverka såväl materieförsörjningen som den exportstödande verksamheten. En grundläggande förutsättning för den exportrelaterade verksamheten är att exporten, i det fall den faller under regleringen i lagen (1992:1300) om krigsmateriel, godkänns av Inspektionen för strategiska produkter, som är ansvarig exportkontrollmyndighet.

4.5.6 Internationella försvarssamarbeten

Regeringens inriktning är fortsatt att hot mot freden och vår säkerhet bäst avvärs i gemenskap och samverkan med andra länder. De internationella försvarssamarbetena bidrar till att höja det nationella försvarets förmåga och förmågan att agera tillsammans med andra samt tjänar ett viktigt säkerhetspolitiskt syfte. Genom medlemskapet i Nato blir Sverige en del av Natos kollektiva säkerhet och omfattas av

säkerhetsgarantier enligt det Nordatlantiska fördragets artikel 5. Det kommer på ett avgörande sätt stärka Sveriges säkerhet.

Försvarssamarbetet med Finland är fortsatt av särskild vikt och det är av betydande värde att Sverige och Finland fortsätter att agera i nära samverkan i det förändrade säkerhetspolitiska läget.

Med ett svenskt och finskt Natomedlemskap skapas ökade förutsättningar för en ytterligare fördjupning av det nordiska försvarssamarbetet inom ramen för Nordefco. Under 2023 är Sverige ordförande i Nordefco.

Regeringen avser fortsätta fördjupa försvarssamarbetet med internationella samarbetsparters som Storbritannien, inklusive inom ramen för Joint Expeditionary Force, USA, Frankrike och Tyskland på bilateral basis och i multilaterala forum mot bakgrund av ett Natomedlemskap.

Under våren 2023 är Sverige ordförande i EU. Rysslands aggression mot Ukraina kommer fortsatt att få konsekvenser för EU:s samlade Rysslandspolitik och för EU:s säkerhets- och försvarspolitiska samarbete. Under det svenska EU-ordförandeskapet våren 2023 kommer regeringen verkföra genomförande av de leveranser som är utpekade i den strategiska kompassen. Därtill kommer Sverige under ordförandeskapet med stor sannolikhet ta vidare det förslag som kommissionen lagt fram om en förordning för gemensam upphandling av försvarsmateriel (European Defence Industry Reinforcement Through Common Procurement Act, EDIRPA).

4.5.7 Internationella militära insatser

Under 2023 fortsätter Sveriges deltagande i internationella militära insatser. Deltagande i internationella militära insatser stärker Sveriges bi- och multilaterala försvars- och säkerhetspolitiska samarbeten. Därtill bidrar deltagandet till att stärka Sveriges nationella säkerhet genom den verksamhet som bedrivs i insatsområdet.

Sveriges internationella insatser ska ge en tydlig effekt i insatsområdet, stämma överens med svenska intressen och ska i möjligaste mån bidra till att stärka den operativa förmågan i det nationella försvaret.

Regeringen anser att Sverige under 2023 fortsatt ska bidra till Minusma (United Nations Multidimensional Integrated Stabilization Mission in Mali). Försvarsmakten ska påbörja avveckling av det svenska styrkebidraget till Minusma senast i november 2022 med ambitionen att den ska vara helt avslutad den 30 juni 2023.

Regeringen anser att Sverige under 2023 ska fortsätta att bidra till den globala koalitionen ansträngningar att beseгра Daesh i Irak (Operation Inherent Resolve), Natos insatser i Irak (Nato Mission Iraq) och i Kosovo (Kosovo Force), EU:s träningsinsatser och EU:s marina insatser.

Sveriges bidrag i den av Kanada ledda utbildningsinsatsen Operation Unifier i Ukraina har under 2022 omlokaliseras. Regeringen anser att Försvarsmakten ska ha beredskap att återuppta bidraget till utbildningsverksamheten när situationen så tillåter.

4.5.8 Forskning och utveckling

Regeringen kommer under 2023 att fortsätta satsningen på forskning, utveckling och innovation inom försvarsområdet för att i större utsträckning öka Försvarsmaktens möjligheter att möta framtida hot och upprätthålla den operativa förmågan över tid.

Utvecklingen av framväxande och omvälvande teknik, som kan omdana krigföringen, är ofta resultatet av teknikintensiv innovation i den civila sektorn. Samverkan mellan

myndigheter, forskningsinstitutioner och industri bör därför stärkas för att öka Sveriges försvarsförmåga. Regeringen bedömer att Natos innovationsprogram DIANA och Natos innovationsfond (NIF) kan utgöra betydelsefulla verktyg för att åstadkomma det. Regeringen kommer att följa upp hur forskning, utveckling och innovation, inklusive civil-militär samverkan, tillgodogörs till nytta för försvarsförmågan.

4.5.9 Hållbarhet

Försvarsmaktens arbete med hållbarhet kommer även fortsättningsvis vara en naturligt integrerad verksamhet i myndighetens arbete med att genomföra sitt huvuduppdrag. Det interna hållbarhetsarbetet inriktas bl.a. med hjälp av Sveriges miljömål och de globala målen för hållbar utveckling i Agenda 2030.

4.6 Budgetförslag

I propositionen Totalförsvaret 2021–2025 (prop. 2020/21:30) redogjorde regeringen för utvecklingen av anslagen till det militära försvaret t.o.m. 2025. Denna inriktning ligger fast.

Mot bakgrund av det förvärrade säkerhetspolitiska läget i Sveriges närområde har det militära försvaret stärkts ytterligare. Riksdagen beslutade den 7 april 2022 om att öka anslagen till det militära försvaret med 2 miljarder kronor under 2022 samt att öka bemyndiganderamen med 21,9 miljarder kronor i enlighet med regeringens förslag (prop. 2021/22:199, bet. 2021/22:FiU47, rskr. 2021/22:227).

4.6.1 1:1 Förbandsverksamhet och beredskap

Tabell 4.1 Anslagsutveckling 1:1 Förbandsverksamhet och beredskap

Tusental kronor

2021	Utfall	41 844 531	Anslagssparande	882 653
2022	Anslag	44 634 802 ¹	Utgiftsprognos	45 265 480
2023	Förslag	51 453 048		
2024	Beräknat	55 408 703 ²		
2025	Beräknat	59 502 523 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2022 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 53 258 600 tkr i 2023 års prisnivå.

³ Motsvarar 55 837 149 tkr i 2023 års prisnivå.

³ Motsvarar 55 837 149 tkr i 2023 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera utbildnings- och övningsverksamhet för utvecklingen av Försvarsmaktsorganisationen, planering, insatser samt försvarsunderrättelseverksamhet. Anslaget får vidare användas till att finansiera åtgärder med avsikt att bibehålla materielens eller anläggningens tekniska förmåga eller prestanda samt åtgärder för att upprätthålla minsta bestånd av beredskapsvaror i lager. Anslaget får även användas för stöd till frivilliga försvarsorganisationer samt för stöd till veteran- och anhörigorganisationer. Även fasta kostnader för multinationella samarbeten får finansieras från detta anslag. Anslaget får vidare användas för det säkerhetsfrämjande samarbetet med andra länder samt till exportfrämjande åtgärder inom försvarssektorn.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 4.2 Förändringar av anslagsnivån 2023–2025 för 1:1 Förbandsverksamhet och beredskap

Tusental kronor

	2023	2024	2025
Anvisat 2022¹	44 207 502	44 207 502	44 207 502
Pris- och löneomräkning ²	2 090 658	3 959 762	5 129 854
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	5 154 888	7 241 439	10 165 167
<i>varav BP23³</i>	<i>2 094 200⁴</i>	<i>2 513 200</i>	<i>2 894 200</i>
– <i>Omfördelning anslag</i>	<i>126 500</i>	<i>126 500</i>	<i>126 500</i>
– <i>Ny lag om utländska direktinvesteringar</i>	<i>3 000</i>	<i>6 000</i>	<i>6 000</i>
– <i>Försvarsuppbbyggnad inkl Försvarsmakten</i>	<i>2 007 000</i>	<i>2 454 000</i>	<i>2 835 000</i>
– <i>Förstärkning Statsflyget</i>	<i>20 000</i>		
– <i>Förstärkning Folk och försvar</i>	<i>-300</i>	<i>-300</i>	<i>-300</i>
– <i>Utökad forskning</i>	<i>-12 000</i>	<i>-12 000</i>	<i>-12 000</i>
– <i>Myndigheten för totalförsvarsanalys</i>	<i>-50 000</i>	<i>-61 000</i>	<i>-61 000</i>
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	51 453 048	55 408 703	59 502 523

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2021 (bet. 2021/22:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2022. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2024–2025 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

⁴ 126 675 tkr avser beräknad statlig ålderspensionsavgift för 2023 sedan hänsyn tagits till regleringsbelopp för 2020 som uppgick till 6 600 tkr.

I syfte att stärka det militära försvaret och öka den operativa förmågan omfördelas medel mellan anslagen 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap*, 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* och 1:11 *Försvarets materielverk* i enlighet med myndigheternas förslag. Anslaget 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap* ökas därför med 126 500 000 kronor fr.o.m. 2023.

Anslaget ökas med 2 007 000 000 kronor 2023 i syfte att stärka det militära försvaret och öka den operativa förmågan. Härfter beräknas anslaget ökas med 2 454 000 000 kronor 2024, 2 835 000 000 kronor 2025, 2 868 300 000 kronor 2026, 2 868 300 000 kronor 2027, 2 925 600 000 kronor 2028, 2 877 200 000 kronor 2029 och 2 879 400 000 kronor fr.o.m. 2030.

En tillfällig utökning av statsflygets verksamhet behövs med anledning av Sveriges ordförandeskap i Europeiska unionens råd första halvåret 2023. Mot bakgrund av detta ökas anslaget med 20 000 000 kronor 2023. Anslaget 4:1 *Regeringskansliet m.m.* inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse minskas med motsvarande belopp.

Anslaget minskas med 12 000 000 kronor fr.o.m. 2023 för att finansiera ökningen av anslaget 1:9 *Totalförsvarets forskningsinstitut*.

Anslaget minskas med 300 000 kronor fr.o.m. 2023 för att finansiera en motsvarande ökning av anslaget 1:10 *Nämnder m.m.*

Anslaget ökas med 3 miljoner kronor 2023 och fr.o.m. 2024 med 6 miljoner för att hantera ökade kostnader kopplade till kommande lagstiftning om utländska direktinvesteringar.

Anslaget minskas med 50 000 000 kronor fr.o.m. 2023 för att finansiera höjningen av anslaget 1:13 *Myndigheten för totalförsvarsanalys*.

Regeringen föreslår att 51 453 048 000 kronor anvisas under anslaget 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap* för 2023. För 2024 och 2025 beräknas anslaget till 55 408 703 000 kronor respektive 59 502 523 000 kronor.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2023 för anslaget 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap* besluta om beställningar av materiel och anläggningar som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 24 700 000 000 kronor 2024–2028.

Skälen för regeringens förslag: I förslaget till bemyndigande för 2023 ingår sedan tidigare beställda objekt som kommer att belasta anslaget fr.o.m. 2024 (utestående åtaganden) och objekt som planeras beställas under 2023 (nya åtaganden). Anskaffningar inom anslaget hänför sig till vidmakthållande av tidigare investeringar i materiel och anläggningar. Bemyndigandet omfattar bl.a. underhåll av Försvarsmaktens materiel och anläggningar som inte är av löpande eller driftskaraktär. Vidmakthållandet bidrar således till att uppfylla målen för det militära försvaret, och säkerställa krigsförbandens krigsduglighet och genomförandet av försvarsbeslutet. Verksamheten bidrar därmed till att uppfylla målen för det militära försvaret och bibehålla krigsförbandens krigsduglighet. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2023 för anslaget 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap* besluta om beställningar av materiel och anläggningar som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 24 700 000 000 kronor 2024–2028.

Tabell 4.3 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:1 Förbandsverksamhet och beredskap

Tusental kronor

	Utfall 2021	Prognos 2022	Förslag 2023	Beräknat 2024	Beräknat 2025	Beräknat 2026–2028
Ingående åtaganden	11 584 733	16 286 162	28 426 000 ¹			
Nya åtaganden	10 593 076	23 224 838	5 588 000			
Infriade åtaganden	-5 891 647	-9 603 000	-9 820 000	-10 012 000	-6 921 000	-7 261 000
Utestående åtaganden	16 286 162	29 908 000	24 194 000			
Erhållet/förslaget bemyndigande	19 000 000	33 003 300	24 700 000			

¹ Skillnad mellan utestående åtaganden 2022 och ingående åtaganden 2023 beror på renodling av investeringar. Utestående åtaganden om 1 482 000 kronor överförs till anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar*.

Investeringsplan

Regeringens förslag: Riksdagen godkänner investeringsplanen för vidmakthållande av försvarsmateriel för 2023–2034 som en riktlinje för Försvarsmaktens investeringar (tabell 4.4).

Skälen för regeringens förslag: Investeringsplanen är regeringens förslag till riktlinje för vidmakthållande av befintliga investeringar för åren 2023–2034.

Investeringsplanen bygger på regeringens förslag till anslag 2023, beräknade anslag för åren mellan 2024 och 2027 samt totalt för åren 2028–2034. Beloppen per område är regeringens bedömning av investeringarnas omfattning och inriktning för den aktuella perioden.

Regeringen svarar för att riksdagen delges sådan information som är nödvändig för att riksdagen ska kunna utöva sin finansmakt. Osäkerheterna i verksamheten, vad avser bl.a. prissättning, inköp, produktion och leverans, innebär att förändringar av investeringsplanen, inom ramen för beslutat anslag och beställningsbemyndigande,

kan förekomma. Investeringsplanen speglar inte regeringens inriktning att nå två procent av BNP senast 2026.

Tabell 4.4 Investeringsplan för vidmakthållande av försvarsmateriel

Miljoner kronor

	Utfall 2020	Utfall 2021	Prognos 2022	Beräknat 2023	Beräknat 2024	Beräknat 2025	Beräknat 2026	Beräknat 2027	Beräknat 2028–2034
Vidmakthållande av befintliga investeringar	8 313	8 077	17 271	20 532	21 660	22 935	23 665	24 418	186 654
Arméstridskrafter	1 012	1 802	3 461	3 651	3 823	4 059	4 111	4 287	32 770
Marinstridskrafter	968	1 108	2 666	2 955	2 972	3 193	3 606	3 298	25 208
Flygstridskrafter	2 199	1 920	4 068	4 823	5 090	5 589	5 779	6 052	46 259
Operativ ledning	1 254	1 236	3 535	4 444	4 854	5 035	5 052	5 193	39 695
Logistik	1 514	770	1 370	1 984	1 981	1 970	1 943	1 801	13 765
Stödfunktioner	1 366	1 241	2 171	2 675	2 941	3 088	3 175	3 788	28 956
<i>Varav investeringar i anläggningstillgångar</i>	<i>1 573</i>	<i>2 079</i>	<i>3 454</i>	<i>3 441</i>	<i>3 408</i>	<i>3 454</i>	<i>3 454</i>	<i>3 454</i>	<i>24 179</i>
Finansiering vidmakthållande	8 313	8 077	17 271	20 532	21 660	22 935	23 665	24 418	186 654
Anslag 1:1									
Förbandsverksamhet och beredskap	7 247	7 139	16 381	19 563	20 651	21 902	22 611	23 343	178 503
Övrig finansiering	1 066	938	890	969	1 008	1 033	1 054	1 075	8 151

Anm. Det har skett ökning på totalen jämfört med föregående års investeringsplan. De största procentuella ökningarna syns inom operativ ledning, bl.a. till följd av en större generell förstärkning av ledningsförmågan.

Redovisning av vidmakthållande och avveckling

Förslaget till investeringsplan utgörs av samtliga pågående och planerade investeringar i investeringsplaneringsperioden. För att visa på det närmare innehållet i planen redovisas i tabellen nedan ett urval av de större vidmakthållandeåtgärder som Försvarsmakten har beställt under 2022 eller tidigare, alternativt avser att beställa under den kommande tolvåriga investeringsplansperioden, enligt nuvarande planering.

Tabell 4.5 Redovisning av vidmakthållande och avveckling

Materielområde	Beställning
Arméstridskrafter	Vidmakthållande markstridssystem
	Vidmakthållande stridsfordonsystem
	Vidmakthållande indirekt eldsystem
Marinstridskrafter	Vidmakthållande markbaserade luftvärnssystem
	Vidmakthållande sensorer
	Vidmakthållande undervattens- och ubåtssystem
Flygstridskrafter	Vidmakthållande sjöstridssystem
	Vidmakthållande stridsflygsystem
	Vidmakthållande helikoptersystem
	Vidmakthållande transportflygsystem
	Vidmakthållande flygbassystem
	Vidmakthållande ledningssystem flyg
Flygstridskrafter	Vidmakthållande RBS 15
	Vidmakthållande SK60

	Vidmakthållande fast nät, infrastruktur
	Vidmakthållande tele- och datakommunikation
Operativ ledning	Vidmakthållande signalskydd och IT-säkerhet
	Vidmakthållande personligt utrustningssystem
Logistik	Vidmakthållande logistikledningssystem

Budget för avgiftsfinansierad verksamhet

Tabell 4.6 Avgiftsfinansierad verksamhet vid Försvarsmakten

Tusental kronor

Verksamhet	Ack. resultat t.o.m. 2021	Resultat 2022	Verksamhetens intäkter 2023	Kostnader som ska täckas 2023	Resultat 2023	Ack. resultat utgående 2023
Avgiftsbelagda verksamheter där intäkterna disponeras av myndigheten och bidrar till att finansiera verksamheten						
<i>Uppdragsverksamhet</i>						
Försvarslogistik och verkstadsverksamhet	0	0	330 000	330 000		0
Transportverksamhet	0	0	14 000	14 000		0
Statsflyget			7 000			
Övning och utbildning	0	0	704 000	704 000		0
Stöd till civil verksamhet	0	-1 000	4 000	5 000	-1 000	-1 000
Övrig uppdragsverksamhet	0	0	8 000	8 000	0	0
Summa uppdragsverksamhet		-1 000	1 067 000	1 061 000	-1 000	-1 000

4.6.2 1:2 Försvarsmaktens insatser internationellt

Tabell 4.7 Anslagsutveckling 1:2 Försvarsmaktens insatser internationellt

Tusental kronor

2021	Utfall	1 212 313	Anslagssparande	289 673
2022	Anslag	1 536 513 ¹	Utgiftsprognos	1 336 317
2023	Förslag	1 501 512		
2024	Beräknat	1 576 502 ²		
2025	Beräknat	1 632 917 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2022 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 1 501 512 tkr i 2023 års prishäva.

³ Motsvarar 1 501 512 tkr i 2023 års prishäva.

Ändamål

Anslaget får användas för särutgifter för den verksamhet med förband utomlands som Försvarsmakten genomför efter beslut av riksdag och regering. Vidare får anslaget användas för Sveriges del av de gemensamma kostnader som kan komma att uppstå i samband med EU-ledda insatser internationellt, som finansieras via den s.k. ATHENA-mekanismen. Anslaget får också användas för Sveriges del av de

gemensamma kostnaderna för EU:s utombudgetära fond Europeiska fredsfaciliteten (EPF). Vidare får anslaget användas för särutgifter för Försvarsmaktens bidrag till insatser internationellt som inte innebär sändande av väpnad styrka till andra länder, förutom militärobservatörer, samt sekondering av personal till internationella stabsbefattningar kopplade till pågående insatser.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 4.8 Förändringar av anslagsnivån 2023–2025 för 1:2 Försvarsmaktens insatser internationellt

Tusental kronor

	2023	2024	2025
Anvisat 2022¹	1 476 513	1 476 513	1 476 513
Pris- och löneomräkning ²	24 999	99 989	156 404
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 501 512	1 576 502	1 632 917

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2021 (bet. 2021/22:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2022. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2024–2025 är preliminär.

Regeringen föreslår att 1 501 512 000 kronor anvisas under anslaget 1:2 *Försvarsmaktens insatser internationellt* för 2023. För 2024 och 2025 beräknas anslaget till 1 576 502 000 kronor respektive 1 632 917 000 kronor.

4.6.3 1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar

Tabell 4.9 Anslagsutveckling 1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar

Tusental kronor

2021	Utfall	17 700 219	Anslagssparande	180 759
2022	Anslag	23 224 713 ¹	Utgiftsprognos	22 917 817
2023	Förslag	27 949 405		
2024	Beräknat	42 128 121 ²		
2025	Beräknat	46 365 075 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2022 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 39 691 088 tkr i 2023 års prisnivå.

³ Motsvarar 42 447 199 tkr i 2023 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera utveckling, anskaffning, återanskaffning och avveckling av anslagsfinansierad materiel och anläggningar. Anslaget finansierar även åtgärder, avseende anslagsfinansierad materiel och anläggningar, där avsikten är att förändra teknisk förmåga eller prestanda inklusive förlängning av livstiden. Vidare får anslaget användas för finansiering av förstagångsanskaffning av beredskapsvaror samt anskaffning med syfte att öka minsta bestånd av beredskapsvaror i lager. Anslaget finansierar omställnings- och avvecklingskostnader som kan komma att uppstå inom ramen för pågående omstrukturering av logistik- och materielförsörjningen samt forskning och utveckling.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 4.10 Förändringar av anslagsnivån 2023–2025 för 1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar

Tusental kronor

	2023	2024	2025
Anvisat 2022¹	19 802 213	19 802 213	19 802 213
Pris- och löneomräkning ²	1 215 759	2 506 263	3 155 717
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	6 931 433	19 819 645	23 407 144
<i>varav BP23³</i>	<i>972 000</i>	<i>4 606 000</i>	<i>4 231 000</i>
– Omfördelning anslag	-541 000	-550 000	-550 000
– Utökade materielanskaffningar	1 513 000	5 156 000	4 781 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	27 949 405	42 128 121	46 365 075

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2021 (bet. 2021/22:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2022. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2024–2025 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

I syfte att stärka det militära försvaret och öka den operativa förmågan omfördelas medel mellan anslagen 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap*, 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* och 1:11 *Försvarets materielverk* i enlighet med myndigheternas förslag. Anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* minskas därför med 541 000 000 kronor 2023. För 2024 och 2025 beräknas anslaget minska med 550 000 000 kronor och fr.o.m. 2026 beräknas anslaget minska med 510 000 000 kronor.

I syfte att påskynda och utöka den redan pågående utbyggnaden av försvaret ökas anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* med 1 513 000 000 kronor 2023. Härfter beräknas anslaget öka med 5 156 000 000 kronor 2024, 4 781 000 000 kronor 2025, 2 881 200 000 kronor 2026, 2 140 600 000 kronor 2027, 802 200 000 kronor 2028, 578 000 000 kronor 2029 och 518 700 000 kronor fr.o.m. 2030.

Regeringen föreslår att 27 949 405 000 kronor anvisas under anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* för 2023. För 2024 och 2025 beräknas anslaget till 42 128 121 000 kronor respektive 46 365 075 000 kronor.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2023 för anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* besluta om beställningar och avveckling av materiel och anläggningar som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 144 100 000 000 kronor 2024–2031.

Skälen för regeringens förslag: I förslaget till bemyndigande för 2023 ingår sedan tidigare beställda objekt som kommer att belasta anslaget fr.o.m. 2024 (utestående åtaganden) och objekt som planeras beställas under 2023 (nya åtaganden). Försvarmakten och Försvarets materielverk behöver besluta om anskaffning av materiel och anslagsfinansierade anläggningar som sträcker sig över flera år. Ett ökat beställningsbemyndigande möjliggör ökade anskaffningar av materiel och anläggningar. Anskaffningarna bidrar till att uppfylla målen för det militära försvaret och säkerställa krigsförbandens krigsduglighet och genomförandet av försvarsbeslutet. Verksamheten omfattar även avveckling av tidigare investeringar i materiel samt utfasning av förbrukad eller utsliten materiel. Mot bakgrund av förstärkningarna av den militära förmågan föreslås en utökad bemyndiganderam för 2023. Regeringens

inriktning att nå två procent av BNP senast 2026 innebär att regeringen kan behöva återkomma till riksdagen för att utöka beställningsbemyndigandet ytterligare.

Regeringen bör därför bemyndigas att under 2023 för anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* besluta om beställningar och avveckling av materiel och anläggningar som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 144 100 000 000 kronor 2024–2031.

Tabell 4.11 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar

Tusental kronor

	Utfall 2021	Prognos 2022	Förslag 2023	Beräknat 2024	Beräknat 2025	Beräknat 2026–2031
Ingående åtaganden	58 552 363	62 363 139	114 168 359 ¹			
Nya åtaganden	19 349 060	68 052 885	52 332 466			
Infriade åtaganden	-15 538 284	-17 729 665	-23 143 000	-34 930 000	-36 660 000	-71 767 825
Utestående åtaganden	62 363 139	112 686 359	143 357 825			
Erhållet/föreslaget bemyndigande	73 300 000	112 897 000	144 100 000			

¹ Skillnad mellan utestående åtaganden 2022 och ingående åtaganden 2023 beror på renodling av investeringar. Utestående åtaganden om 1 482 000 kronor överförs från anslaget 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap*.

Investeringsplan

Regeringens förslag: Riksdagen godkänner investeringsplanen för anskaffning av försvarsmateriel för 2023–2034 som en riktlinje för Försvarsmaktens investeringar (tabell 4.12).

Skälen för regeringens förslag: Investeringsplanen är regeringens förslag till riktlinje för anskaffning av materielinvesteringar 2023–2034. Investeringsplanen bygger på regeringens förslag till anslag 2023, beräknade anslag för åren mellan 2024 och 2027 samt totalt för åren 2028–2034. Beloppen per område är regeringens bedömning av investeringarnas omfattning och inriktning för den aktuella perioden.

Regeringen svarar för att riksdagen delges sådan information som är nödvändig för att riksdagen ska kunna utöva sin finansmakt. Osäkerheterna i verksamheten, vad avser bl.a. prissättning, inköp, produktion och leverans, innebär att förändringar av investeringsplanen, inom ramen för beslutat anslag och beställningsbemyndigande, kan förekomma. Investeringsplanen speglar inte regeringens inriktning att nå två procent av BNP senast 2026.

Tabell 4.12 Investeringsplan för anskaffning av försvarsmateriel

Miljoner kronor

	Utfall 2020	Utfall 2021	Prognos 2022	Beräknat 2023	Beräknat 2024	Beräknat 2025	Beräknat 2026	Beräknat 2027	Beräknat 2028– 2034
Anskaffning och utveckling av nya investeringar	15 433	18 337	20 531	29 261	43 605	47 819	41 584	38 487	263 457
Arméstridskrafter	4 544	6 721	5 614	9 737	16 012	19 012	13 044	11 218	76 793
Marinstridskrafter	1 998	4 310	4 002	3 411	5 167	5 787	7 372	6 202	42 452
Flygstridskrafter	5 728	4 175	5 968	9 843	12 626	12 819	13 031	13 217	90 474
Operativ ledning	1 191	1 132	1 519	1 401	2 878	3 180	2 670	2 392	16 377
Logistik	530	1 250	1 574	2 224	4 175	4 015	2 260	2 268	15 528
Stödfunktioner	1 442	749	1 853	2 645	2 747	3 005	3 208	3 189	21 833
<i>varav investeringar i anläggningstillgångar</i>	<i>12 289</i>	<i>15 568</i>	<i>15 061</i>	<i>15 462</i>	<i>15 427</i>	<i>15 487</i>	<i>13 339</i>	<i>12 256</i>	<i>85 791</i>
Finansiering av anskaffning och utveckling	15 407	18 338	20 531	29 261	43 605	47 819	41 584	38 487	263 457
Anslag 1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar	14 872	17 700	19 802	27 949	42 128	46 365	40 367	37 246	217 651
Anslag 1:11 Försvarets materielverk	535	628	710	1 292	1 455	1 432	1 194	1 218	9 238
Övrig finansiering		10	19	20	21	22	22	23	173

Anm 1. Anläggningstillgångar utgår från leveranser från Försvarets materielverk till Försvarsmakten och visar bedömt årligt belopp som aktiveras i Försvarsmaktens balansräkning.

Anm 2. Det har skett väsentliga ökningarna på totalen jämfört med föregående års investeringsplan. Stora ökningarna sker till exempel inom arméstridskrafter, där ytterligare stridsfordon genomgår renovering samt fältarbetsutrustning och signaturkyddsmateriel anskaffas. Ökningarna sker även inom logistiken, bl.a. till följd av utökad anskaffning av reservdelar i syfte att upprätthålla materielens tillgänglighet samt anskaffning av drivmedel och reservkraft.

Redovisning av anskaffningar

Förslaget till investeringsplan utgörs av samtliga pågående och planerade investeringar i investeringsplaneringsperioden. För att visa på det närmare innehållet i planen redovisas i tabellen nedan ett urval av de större anskaffningar som Försvarsmakten har beställt under 2022 eller tidigare, alternativt avser att beställa under det kommande budgetåret eller den närmsta tiden därefter enligt den nuvarande planeringen.

Tabell 4.13 Redovisning av anskaffningar

Materielområde	Beställning
	Anskaffning Archer, pjäser och systemutrustning
	Renovering av Stridsfordon 90 och Stridsvagn 122
	Anskaffning fordonsburet granatkastarsystem
	Anskaffning pansarterrängbil
	Uppgradering granatgevär
	Anskaffning pansarvärnsutrustning
	Anskaffning markstridssensorer, mörkerstridsutrusning
	Anskaffning eldhandvapensystem
	Anskaffning skyddsutrustning och soldatutrustning
	Anskaffning skyddade lastbilar, terrängfordon, tunga lastbilar och standardfordon
	Anskaffning bandvagnar
	Anskaffning fältarbetsmateriel
	Anskaffning medelräckviddigt luftvärn
Arméstridskrafter	Anskaffning buret luftvärn
	Modifiering av korvett typ Gävle
	Modifiering av korvetter typ Visby
	Anskaffning av ytstridsfartyg
	Livstidsförlängning minröjningsfartyg
	Anskaffning av Ubåt Typ Blekinge
	Modifiering av ubåt typ Gotland
	Anskaffning av nytt lätt torpedsystem
	Åtgärder tung torped
	Modifiering av stridsbåt 90
	Anskaffning av stridsbåt
	Anskaffning av modifiering Marinbas
Marinstridskrafter	Anskaffning sjöörlog logistik
	Utveckling och anskaffning av JAS 39E
	Uppgradering JAS 39C/D
	Anskaffning sjömålsrobot
	Anskaffning jaktrobotar
	Anskaffning taktiskt transportflyg
	Anskaffning flygande spaningsradar
	Anskaffning av helikopter 14
	Modifiering helikopter 15
Flygstridskrafter	Anskaffning flygbasmateriel
	Anskaffning Ledningsstödsystem Mark
	Anskaffning sensorkedja
Operativ ledning	Anskaffning krypto- och radioutrustning
	Anskaffning drivmedelsmateriel och tankbilar
	Anskaffning uniformssystem
	Anskaffning fältförplågnadssystem
Logistik	Anskaffning sjukvårdsutrustning

4.6.4 1:4 Forskning och teknikutveckling

Tabell 4.14 Anslagsutveckling 1:4 Forskning och teknikutveckling

Tusental kronor

2021	Utfall	708 913	Anslagssparande	-5 602
2022	Anslag	831 905 ¹	Utgiftsprognos	831 918
2023	Förslag	951 905		
2024	Beräknat	986 905		
2025	Beräknat	1 061 905		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2022 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera forskning och teknikutveckling. Anslaget får vidare finansiera det nationella flygtekniska forskningsprogrammet (NFFP), verksamhet vid luftstridssimuleringscentrum (FLSC) samt övrig flygteknisk forskning. Anslaget får också finansiera forsknings- och utvecklingsverksamhet som genomförs inom ramen för det svenska deltagandet i den europeiska försvarsbyrån (EDA).

Skälen för regeringens förslag

Tabell 4.15 Förändringar av anslagsnivån 2023–2025 för 1:4 Forskning och teknikutveckling

Tusental kronor

	2023	2024	2025
Anvisat 2022¹	831 905	831 905	831 905
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	120 000	155 000	230 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	951 905	986 905	1 061 905

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2021 (bet. 2021/22:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 951 905 000 kronor anvisas under anslaget 1:4 *Forskning och teknikutveckling* för 2023. För 2024 och 2025 beräknas anslaget till 986 905 000 kronor respektive 1 061 905 000 kronor.

4.6.5 1:5 Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten

Tabell 4.16 Anslagsutveckling 1:5 Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Slagslag	Belopp
2021	Utfall	10 254	Anslagssparande	1 442
2022	Anslag	11 463 ¹	Utgiftsprognos	11 690
2023	Förslag	11 638		
2024	Beräknat	12 016 ²		
2025	Beräknat	12 320 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2022 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 11 638 tkr i 2023 års prisnivå.

³ Motsvarar 11 638 tkr i 2023 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera den verksamhet som Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten bedriver med att kontrollera försvarsunderrättelseverksamheten hos de myndigheter som bedriver sådan verksamhet, samt för att verkställa beslut om tillgång till signalbärare.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 4.17 Förändringar av anslagsnivån 2023–2025 för 1:5 Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten

Tusental kronor

	2023	2024	2025
Anvisat 2022¹	11 463	11 463	11 463
Pris- och löneomräkning ²	175	553	857
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	11 638	12 016	12 320

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2021 (bet. 2021/22:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2022. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2024–2025 är preliminär.

Regeringen föreslår att 11 638 000 kronor anvisas under anslaget 1:5 *Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten* för 2023. För 2024 och 2025 beräknas anslaget till 12 016 000 kronor respektive 12 320 000 kronor.

4.6.6 1:6 Totalförsvarets plikt- och prövningsverk

Tabell 4.18 Anslagsutveckling 1:6 Totalförsvarets plikt- och prövningsverk

Tusental kronor

2021	Utfall	280 183	Anslagssparande	19 371
2022	Anslag	333 842 ¹	Utgiftsprognos	319 589
2023	Förslag	351 386		
2024	Beräknat	361 389 ²		
2025	Beräknat	372 123 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2022 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 350 417 tkr i 2023 års prisnivå.

³ Motsvarar 352 310 tkr i 2023 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Totalförsvarets plikt- och prövningsverks förvaltningsutgifter. Vidare får anslaget användas för ersättningar för kost, resor och logi till totalförsvarspliktiga.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 4.19 Förändringar av anslagsnivån 2023–2025 för 1:6 Totalförsvarets plikt- och prövningsverk

Tusental kronor

	2023	2024	2025
Anvisat 2022¹	333 842	333 842	333 842
Pris- och löneomräkning ²	5 544	16 171	24 630
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	12 000	11 376	13 651
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	351 386	361 389	372 123

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2021 (bet. 2021/22:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2022. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2024–2025 är preliminär.

Regeringen föreslår att 351 386 000 kronor anvisas under anslaget 1:6 *Totalförsvarets plikt- och prövningsverk* för 2023. För 2024 och 2025 beräknas anslaget till 361 389 000 kronor respektive 372 123 000 kronor.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 4.19 Avgiftsfinansierad verksamhet vid Totalförsvarets plikt- och prövningsverk

Tusental kronor

Verksamhet	Ack. resultat t.o.m. 2021	Resultat 2022	Verksamhetens intäkter 2023	Kostnader som ska täckas 2023	Resultat 2023	Ack. resultat utgående 2023
Avgiftsbelagda verksamheter där intäkterna disponeras av myndigheten och finansierar en bestämd del av verksamheten						
<i>Uppdragsverksamhet</i>						
Uppdrag Försvarmakten	-587	1 000	2 500	2 000	500	-1 968
Uppdrag Förvarshögskolan	0	0	4 400	4 400	0	-203
Uppdrag Polismyndigheten	9 222	-3 000	102 500	105 500	-3 000	8 215
Uppdrag övriga civila	-871	500	2 800	2 300	500	-1 011
Summa uppdragsverksamhet	7 764	-1 500	112 200	114 200	-2 000	5 033

4.6.7 1:7 Officersutbildning m.m.

Tabell 4.20 Anslagsutveckling 1:7 Officersutbildning m.m.

Tusental kronor

2021	Utfall	245 118	Anslagssparande	8 467
2022	Anslag	262 289 ¹	Utgiftsprognos	259 765
2023	Förslag	268 034		
2024	Beräknat	276 569 ²		
2025	Beräknat	284 451 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2022 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 268 034 tkr i 2023 års prisnivå.

³ Motsvarar 268 980 tkr i 2023 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera det treåriga officersprogrammet och annan grundläggande officersutbildning vid Förvarshögskolan. Vidare får anslaget finansiera forskning och utveckling m.m. inom vissa av högskolans kompetensområden.

Anslaget får även användas för att finansiera kurser inom ramen för Partnerskap för fred (PFF) samt viss forskning och analysstöd för regeringens behov.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 4.21 Förändringar av anslagsnivån 2023–2025 för 1:7 Officersutbildning m.m.

Tusental kronor

	2023	2024	2025
Anvisat 2022¹	262 289	262 289	262 289
Pris- och löneomräkning ²	2 945	11 391	18 201
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	2 800	2 889	3 961
varav BP23 ³	-3 200	-3 200	-3 200
– Utökade medel för säkerhets- och försvarspolitisk forskning och ana	-3 200	-3 200	-3 200
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	268 034	276 569	284 451

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2021 (bet. 2021/22:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2022. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2024–2025 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Anslaget föreslås minska med 3 200 000 kronor fr.o.m. 2023 för att finansiera ökningen av anslaget 1:9 *Totalförsvarets forskningsinstitut*.

Regeringen föreslår att 268 034 000 kronor anvisas under anslaget 1:7 *Officersutbildning m.m.* för 2023. För 2024 och 2025 beräknas anslaget till 276 569 000 kronor respektive 284 451 000 kronor.

4.6.8 1:8 Försvarets radioanstalt

Tabell 4.22 Anslagsutveckling 1:8 Försvarets radioanstalt

Tusental kronor

2021	Utfall	1 351 508	Anslagssparande	104 339
2022	Anslag	1 581 762 ¹	Utgiftsprognos	1 546 735
2023	Förslag	1 927 077		
2024	Beräknat	2 294 806 ²		
2025	Beräknat	2 784 995 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2022 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 2 151 112 tkr i 2023 års prishivå.

³ Motsvarar 2 496 186 tkr i 2023 års prishivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Försvarets radioanstalts förvaltningsutgifter.

Skälen för regeringens förslag**Tabell 4.23 Förändringar av anslagsnivån 2023–2025 för 1:8 Försvarets radioanstalt**

Tusental kronor

	2023	2024	2025
Anvisat 2022¹	1 551 762	1 551 762	1 551 762
Pris- och löneomräkning ²	23 276	128 489	205 508
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	352 039	614 555	1 027 725
varav BP23 ³	222 000	324 000	527 000
– Förstärkning FUD	-1 000	-1 000	-1 000
– Utvecklad försvarsunderrättelseförmåga	203 000	305 000	508 000
– Förstärkning FRA	20 000	20 000	20 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 927 077	2 294 806	2 784 995

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2021 (bet. 2021/22:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2022. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2024–2025 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

I syfte att stärka försvarsunderrättelseförmågan föreslås anslaget öka med 203 000 000 kronor 2023 och beräknas öka med 305 000 000 kronor 2024 och 508 000 000 kronor från 2025.

Anslaget föreslås minska med 1 000 000 kronor fr.o.m. 2023. Anslaget 1:12

Försvarsunderrättelsedomstolen föreslås öka med motsvarande belopp i syfte att möjliggöra stabilare planeringsförutsättningar.

I syfte att ytterligare stärka stödet till Polismyndighetens arbete med att bekämpa grov gränsöverskridande brottslighet föreslås anslaget öka med 20 000 000 kronor från 2023. Anslag 1:1 *Polismyndigheten* under utgiftsområde 4 Rättsväsendet föreslås minska med motsvarande belopp.

Regeringen föreslår att 1 927 077 000 kronor anvisas under anslaget 1:8 *Försvarets radioanstalt* för 2022. För 2024 och 2025 beräknas anslaget till 2 294 806 000 kronor respektive 2 784 995 000 kronor.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 4.24 Avgiftsfinansierad verksamhet vid Försvarets radioanstalt

Tusental kronor

Verksamhet	Ack. resultat t.o.m. 2021	Resultat 2022	Verksamhetens intäkter 2023	Kostnader som ska täckas 2023	Resultat 2023	Ack. resultat utgående 2023
Avgiftsbelagda verksamheter där intäkterna disponeras av myndigheten och finansierar en bestämd del av verksamheten						
Uppdragsverksamhet	3	0	3 000	3 000	0	0
Summa uppdagsverksamhet	3	0	3 000	3 000	0	3

4.6.9 1:9 Totalförsvarets forskningsinstitut

Tabell 4.24 Anslagsutveckling 1:9 Totalförsvarets forskningsinstitut

Tusental kronor

2021	Utfall	235 974	Anslagssparande	8 394
2022	Anslag	241 697 ¹	Utgiftsprognos	241 283
2023	Förslag	262 457		
2024	Beräknat	267 873 ²		
2025	Beräknat	272 658 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2022 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 262 457 tkr i 2023 års prisnivå.

³ Motsvarar 262 457 tkr i 2023 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera internationell verksamhet inom försvarsmateriel- och forskningsområdet samt åtgärder för att främja den svenska försvarsindustrins exportverksamhet. Anslaget får även finansiera forskning avseende skydd mot kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära stridsmedel (CBRN) samt forskning och analysstöd för regeringens behov. Anslaget får vidare finansiera forskning med inriktning mot Polismyndighetens och Säkerhetspolisens verksamhetsområden.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 4.25 Förändringar av anslagsnivån 2023–2025 för 1:9 Totalförsvarets forskningsinstitut

Tusental kronor

	2023	2024	2025
Anvisat 2022¹	241 697	241 697	241 697
Pris- och löneomräkning ²	2 560	7 600	12 054
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	18 200	18 576	18 907
<i>varav BP23³</i>	<i>18 200</i>	<i>18 200</i>	<i>18 200</i>
– CBRN	3 000	3 000	3 000
– <i>Utökad forskning</i>	<i>12 000</i>	<i>12 000</i>	<i>12 000</i>
– <i>Utökade medel för säkerhets- och försvarspolitisk forskning och analys</i>	<i>3 200</i>	<i>3 200</i>	<i>3 200</i>
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	262 457	267 873	272 658

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2021 (bet. 2021/22:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2022. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2024–2025 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

I syfte att stärka forskning och analysstöd för utveckling av den operativa förmågan i totalförsvaret föreslås anslaget öka med 12 000 000 kronor fr.o.m. 2023. Anslaget 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap* föreslås därför minska med 12 000 000 kronor.

I syfte att stärka forskningen inom CBRN-området föreslås anslaget öka med 3 000 000 kronor fr.o.m. 2023.

I syfte att stärka forskning och analysstöd föreslås anslaget öka med 3 200 000 kronor fr.o.m. 2023. Anslaget 1:7 *Officersutbildning m.m.* föreslås minska med motsvarande belopp.

Regeringen föreslår att 262 457 000 kronor anvisas under anslaget 1:9 *Totalförsvarets forskningsinstitut* för 2023. För 2024 och 2025 beräknas anslaget till 267 873 000 kronor respektive 272 658 000 kronor.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 4.27 Avgiftsfinansierad verksamhet vid Totalförsvarets forskningsinstitut

Tusental kronor

Verksamhet	Ack. resultat t.o.m. 2021	Resultat 2022	Verksamhetens intäkter 2023	Kostnader som ska täckas 2023	Resultat 2023	Ack. resultat utgående 2023
Avgiftsbelagda verksamheter där intäkterna disponeras av myndigheten och finansierar en bestämd del av verksamheten						
<i>Uppdragsverksamhet</i>	117 224	-53 000	1 123 503	1 143 503	-20 000	44 224
Tjänsteexport	-12 076	0	30 000	30 000	0	-12 148
Summa uppdragsverksamhet	105 148	-53 000	1 153 503	1 173 503	-20 000	32 148

4.6.10 1:10 Nämnder m.m.

Tabell 4.26 Anslagsutveckling 1:10 Nämnder m.m.

Tusental kronor

2021	Utfall	6 455	Anslagssparande	81
2022	Anslag	6 986 ¹	Utgiftsprognos	6 919
2023	Förslag	7 286		
2024	Beräknat	7 286		
2025	Beräknat	7 286		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2022 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.**Ändamål**

Anslaget får användas för att finansiera den verksamhet som bedrivs av vissa mindre nämnder samt bidrag till exempelvis Svenska Röda Korset och Centralförbundet Folk och Försvar.

Skälen för regeringens förslag**Tabell 4.27 Förändringar av anslagsnivån 2023–2025 för 1:10 Nämnder m.m.**

Tusental kronor

	2023	2024	2025
Anvisat 2022¹	6 986	6 986	6 986
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	300	300	300
<i>varav BP23</i>	<i>300</i>	<i>300</i>	<i>300</i>
<i>– Förstärkning Folk och försvar</i>	<i>300</i>	<i>300</i>	<i>300</i>
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	7 286	7 286	7 286

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2021 (bet. 2021/22:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Anslaget ökas med 300 000 kronor fr.o.m. 2023 för att möjliggöra en ökning av verksamhetsbidraget till Centralförbundet Folk och Försvar med 300 000 kronor. Anslaget 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap* minskas med motsvarande belopp.

Regeringen föreslår att 7 286 000 kronor anvisas under anslaget 1:10 *Nämnder m.m.* för 2023. För 2024 och 2025 beräknas anslaget 7 286 000 kronor respektive 7 286 000 kronor.

4.6.11 1:11 Försvarets materielverk

Tabell 4.28 Anslagsutveckling 1:11 Försvarets materielverk

Tusental kronor

2021	Utfall	1 898 092	Anslagssparande	112 655
2022	Anslag	2 104 280 ¹	Utgiftsprognos	2 142 208
2023	Förslag	3 204 537		
2024	Beräknat	3 610 461 ²		
2025	Beräknat	3 815 200 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2022 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.² Motsvarar 3 480 281 tkr i 2023 års prisnivå.³ Motsvarar 3 574 919 tkr i 2023 års prisnivå.**Ändamål**

Anslaget får användas för Försvarets materielverks förvaltningsutgifter. Vidare får anslaget användas för myndighetens samhällsinvesteringar. Anslaget får även användas till utgifter för Sveriges certifieringsorgan för it-säkerhet (CSEC) samt signatärskapet för Common Criteria Recognition Arrangement (CCRA).

Skälen för regeringens förslag**Tabell 4.29 Förändringar av anslagsnivån 2023–2025 för 1:11 Försvarets materielverk**

Tusental kronor

	2023	2024	2025
Anvisat 2022¹	2 104 280	2 104 280	2 104 280
Pris- och löneomräkning ²	35 197	115 225	178 997
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	1 065 060	1 390 957	1 531 923
<i>varav BP23³</i>	<i>948 000</i>	<i>1 281 000</i>	<i>1 393 000</i>
– <i>Omfördelning anslag</i>	<i>414 500</i>	<i>423 500</i>	<i>423 500</i>
– <i>Förstärkning nationell tillsyn cybersäkerhetscertifiering</i>	<i>10 500</i>	<i>10 500</i>	<i>10 500</i>
– <i>Omhändertagande av kommande anskaffningsbehov</i>	<i>523 000</i>	<i>847 000</i>	<i>959 000</i>
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	3 204 537	3 610 461	3 815 200

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2021 (bet. 2021/22:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2022. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2024–2025 är preliminär.³ Exklusive pris- och löneomräkning.

I syfte att stärka det militära försvaret och öka den operativa förmågan omfördelas medel mellan anslagen 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap*, 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* och 1:11 *Försvarets materielverk* i enlighet med myndigheternas förslag. Anslaget 1:11 *Försvarets materielverk* ökas därför med 414 500 000 kronor 2023. För åren 2024 och 2025 ökas anslaget med 423 500 000 kronor. Från och med 2026 ökas anslaget med 383 500 000 kronor.

I syfte att stärka det förberedande arbetet för att kunna omhänderta Försvarsmaktens kommande anskaffningsbehov och möjliggöra realisering av Försvarsmaktens investeringsplan ökas anslaget med 523 000 000 kronor för 2023. För åren 2024 och

2025 ökas anslaget med 847 000 000 kronor respektive 959 000 000 kronor. Från och med 2026 ökas anslaget med 692 300 000 kronor.

I syfte att stärka den nationella tillsynen för cybersäkerhetscertifiering föreslås anslaget öka med 10 500 000 kronor fr.o.m. 2023.

I syfte att stärka det internationella samarbetet inom ramen för materielanskaffningen beräknas anslaget öka med 5 000 000 kronor fr.o.m. 2024.

Regeringen föreslår att 3 204 537 000 kronor anvisas under anslaget 1:11 *Försvarets materielverk* för 2023. För 2024 och 2025 beräknas anslaget till 3 610 461 000 kronor respektive 3 815 200 000 kronor.

Rörelsekapital

Regeringens förslag: Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2023 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret för att tillgodose Försvarets materielverks behov av rörelsekapital som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 50 500 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Försvarets materielverk behöver tillgång till rörelsekapital för att finansiera utestående förskott till industrin och för hantering av avtal inom försvarsexportområdet. Försvarets materielverk behöver även tillgång till rörelsekapital för att hantera övergången till en ändrad finansiell styrmodell inom materieförsörjningen.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 4.30 Avgiftsfinansierad verksamhet vid Försvarets materielverk

Tusental kronor

Verksamhet	Ack. resultat t.o.m. 2021	Resultat 2022	Verksamhetens intäkter 2023	Kostnader som ska täckas 2023	Resultat 2023	Ack. resultat utgående 2023
Avgiftsbelagda verksamheter där intäkterna disponeras av myndigheten och bidrar till att finansiera verksamheten						
<i>Uppdragsverksamhet</i>						
Försvarmakten:						
vidmakthållande	-56 718	0	3 700 000	3 700 000	0	-56 718
Summa uppdragsverksamhet	-56 718	0	3 700 000	3 700 000	0	-56 718
Avgiftsbelagda verksamheter där intäkterna disponeras av myndigheten och finansierar en bestämd del av verksamheten						
<i>Offentligrättslig verksamhet</i>						
Nationell tillsyn för cybersäkerhetscertifiering						
	-	0	0	0	0	0
<i>Uppdragsverksamhet</i>						
Försvarmakten:						
övrig verksamhet	308 666	0	650 000	650 000	0	308 666
Övriga kunder	-48 693	0	1 500 000	1 500 000	0	-48 693
Evaluering och certifiering av IT-produkter	0	0	2 400	2 400	0	0
Tjänsteexport	95 301	0	100 000	100 000	0	95 301
Summa uppdragsverksamhet	355 274	0	2 252 400	2 252 400	0	355 274

4.6.12 1:12 Försvarsunderrättelsesdomstolen

Tabell 4.31 Anslagsutveckling 1:12 Försvarsunderrättelsesdomstolen

Tusental kronor

2021	Utfall	10 883	Anslagssparande	185
2022	Anslag	10 874 ¹	Utgiftsprognos	10 953
2023	Förslag	10 984		
2024	Beräknat	11 297 ²		
2025	Beräknat	11 554 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2022 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.² Motsvarar 10 984 tkr i 2023 års prisnivå.³ Motsvarar 10 984 tkr i 2023 års prisnivå.**Ändamål**

Anslaget får användas för att finansiera den verksamhet som Försvarsunderrättelsesdomstolen bedriver med att pröva frågor om tillstånd till signalspaning enligt lagen (2008:717) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet.

Skälen för regeringens förslag**Tabell 4.32 Förändringar av anslagsnivån 2023–2025 för 1:12 Försvarsunderrättelsesdomstolen**

Tusental kronor

	2023	2024	2025
Anvisat 2022¹	10 874	10 874	10 874
Pris- och löneomräkning ²	152	466	724
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	-42	-43	-44
varav BP23 ³	1 000	1 000	1 000
– Förstärkning FUD	1 000	1 000	1 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	10 984	11 297	11 554

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2021 (bet. 2021/22:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2022. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2024–2025 är preliminär.³ Exklusive pris- och löneomräkning.

I syfte att möjliggöra stabilare planeringsförutsättningar föreslås anslaget öka med 1 000 000 kronor fr.o.m. 2023. Anslaget 1:8 *Försvarets radioanstalt* minskas med motsvarande belopp.

Regeringen föreslår att 10 984 000 kronor anvisas under anslaget 1:12 *Försvarsunderrättelsesdomstolen* för 2023. För 2024 och 2025 beräknas anslaget till 11 297 000 kronor respektive 11 554 000 kronor.

4.6.13 1:13 Myndigheten för totalförvarsanalys

Tabell 4.33 Anslagsutveckling 1:13 Myndigheten för totalförvarsanalys

Tusental kronor

2021	Utfall	Anslagssparande
2022	Anslag	0 ¹ Utgiftsprognos
2023	Förslag	50 000
2024	Beräknat	62 734 ²
2025	Beräknat	64 323 ³

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2022 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 60 631 tkr i 2023 års prisnivå.

³ Motsvarar 60 632 tkr i 2023 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Myndigheten för totalförvarsanalys förvaltningsutgifter.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 4.34 Förändringar av anslagsnivån 2023–2025 för 1:13 Myndigheten för totalförvarsanalys

Tusental kronor

	2023	2024	2025
Anvisat 2022¹			
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	50 000	62 734	64 323
<i>varav BP23</i>	<i>50 000</i>	<i>61 000</i>	<i>61 000</i>
– <i>Myndigheten för totalförvarsanalys</i>	<i>50 000</i>	<i>61 000</i>	<i>61 000</i>
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	50 000	62 734	64 323

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2021 (bet. 2021/22:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

För att finansiera Myndigheten för försvarsanalys verksamhet ökas anslaget med 50 000 000 kronor 2023. Från och med 2024 beräknas anslaget ökas med 61 000 000 kronor. Anslaget 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap* minskas med motsvarande belopp.

Regeringen föreslår att 50 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:13 *Myndigheten för totalförvarsanalys* för 2023. För 2024 och 2025 beräknas anslaget till 62 734 000 kronor respektive 64 323 000 kronor.

4.6.14 Övriga förslag

Bemyndigande om att justera en grundorganisationsenhet i Försvarmakten

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att lokalisera Försvarmaktens logistik med ledning och stab i Arboga och besluta att organisationsenheten i samband med det byter namn till Försvarmaktens logistikregemente.

Skälen för regeringens förslag: I budgetunderlaget för 2023 har Försvarsmakten även framställt om att organisationsenheten Försvarsmaktens logistik (FMLOG) med ledning och stab ska lokaliseras i Arboga och organisationsenheten i samband med det byter namn till Försvarsmaktens logistikregemente (FMLOGR). I och med genomförandet av Ledning för ett starkare försvar har försvarsgrenarna förstärkts och fått ansvar för sin egen logistik (prop. 2018/19:18, bet 2018/19:FöU3, rskr. 2018/19:91). Det innebär samtidigt att FMLOG:s roll förändrats och verksamheter flyttats från FMLOG till andra delar av Försvarsmakten. FMLOG har inriktats mot ett samlat ansvar för den s.k. bakre logistiken. FMLOG med ledning och stab är idag lokaliserad i Stockholm men organisationsenheten bedriver verksamhet över hela landet. Den bakre logistiken sköts i dag i hög grad i Arboga och mot den bakgrunden bedöms det vara det bästa alternativet för placering av ledning och stab, eftersom det innebär att huvudverksamheten grupperas tillsammans. Omlokaliseringen innebär att ca 100 befattningar under 2023 flyttas från Stockholm till Arboga. Försvarsmakten bedömer att kostnaden för personal kommer att vara oförändrad i förhållande till i dag, eftersom antalet befattningar är detsamma. Regeringen har inget att invända mot Försvarsmaktens förslag om omlokalisering av organisationsenheten samt att denna byter namn. Regeringen föreslår därför att Försvarsmaktens logistik omlokaliseras till Arboga och byter namn till Försvarsmaktens logistikregemente.

5 Samhällets krisberedskap

5.1 Mål för området

Riksdagens mål för skydd mot olyckor är enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor att i hela landet ge människors liv, hälsa, egendom och miljö ett – med hänsyn till de lokala förhållandena – tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor.

5.1.1 Krisberedskap

De av regeringen angivna målen, som förtydligades i budgetpropositionen för 2015 (prop. 2014/15:1 utg.omr. 6, bet. 2014/15:FöU1, rskr. 2014/15:63), indelas i ett förebyggande perspektiv och ett hanterande perspektiv. Med dessa utgångspunkter är målen för krisberedskapen att:

- minska risken för olyckor och kriser som hotar vår säkerhet
- värna människors liv och hälsa samt grundläggande värden som demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter genom att upprätthålla samhällsviktig verksamhet och hindra eller begränsa skador på egendom och miljö då olyckor och krissituationer inträffar.

Arbetet med krisberedskapen bör även bidra till att minska lidande och konsekvenser av allvarliga olyckor och katastrofer i andra länder. Krisberedskapsarbete utgör också en utgångspunkt för arbete med det civila försvaret.

5.1.2 Civilt försvar

Civilt försvar är den civila verksamhet som myndigheter, kommuner och regioner samt enskilda, företag och det civila samhället m.fl. vidtar för att förbereda Sverige för krig. I fredstid utgörs verksamheten av beredskapsplanering och förmågehöjande åtgärder. Under höjd beredskap och då ytterst krig utgörs verksamheten av nödvändiga åtgärder för att upprätthålla målet för civilt försvar.

Riksdagen har beslutat (prop. 2020/21:30, bet. 2020/21:FöU4, rskr. 2020/21:135) att målet för det civila försvaret ska vara att ha förmåga att:

- värna civilbefolkningen,
- säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna,
- upprätthålla en nödvändig försörjning,
- bidra till det militära försvarets förmåga vid väpnat angrepp eller krig i vår omvärld,
- upprätthålla samhällets motståndskraft mot externa påtryckningar och bidra till att stärka försvarsviljan,
- bidra till att stärka samhällets förmåga att förebygga och hantera svåra påfrestningar på samhället i fred, och
- med tillgängliga resurser bidra till förmågan att delta i internationella fredsfrämjande och humanitära insatser.

5.2 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Sveriges förmåga att förebygga, hantera och lära från olyckor och kriser, liksom att upprätthålla ett civilt försvar, bygger på den samlade förmågan hos alla aktörer i samhället. Bedömningen av vilka resultat som har uppnåtts i förhållande till målen baseras på de aktiviteter och prestationer som har utförts inom främst utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap, men även inom andra utgiftsområden. Även privata verksamheter och andra faktorer i omvärlden påverkar utvecklingen av samhällets krisberedskap. De åtgärder som vidtas inom det civila försvaret bidrar till att stärka samhällets förmåga att förebygga och hantera svåra påfrestningar för samhället i fredstid. Förmågan att hantera allvarliga olyckor och kriser i samhället i fredstid bidrar till en grundläggande förmåga att hantera höjd beredskap och då ytterst krig.

5.2.1 Bedömningsgrunder

Redovisningen av resultaten inom områdena skydd mot olyckor, samhällets krisberedskap och civilt försvar utgår från följande bedömningsgrunder:

- samhällets förmåga att förebygga olyckor och kriser samt vidta förberedande åtgärder mot krig
- samhällets förmåga att hantera olyckor, kriser och krig.

5.2.2 Resultatindikatorer

För att beskriva utvecklingen används (när så är möjligt) resultatindikatorer, vilka följs över tid.

Antal omkomna i bränder

Ett målinriktat och samordnat brandförebyggande arbete bör på sikt leda till ett minskat antal personer som omkommer eller skadas allvarligt vid bränder.

Antal utbildade brandmän

Utbildning av hel- och deltidsbrandmän samt brandbefäl är en avgörande förutsättning för förmågan inom området skydd mot olyckor och syftar till att säkerställa en likvärdig och grundläggande kompetens inom den kommunala räddningstjänsten i hela landet.

Medelsvarstid på 112-samtal

Tidsfaktorn vid alarmering är av avgörande betydelse för att nödställda personer snabbt och effektivt ska kunna få den hjälp som de behöver av samhällets hjälporgan.

Genomförda övningar

En av de främsta åtgärderna för att stå väl rustad vid fredstida kriser, höjd beredskap och ytterst krig är att berörda organisationer har genomfört övningar inför möjliga händelser. Därmed är det av intresse att bl.a. studera antalet genomförda övningar av krishanteringsorganisationen respektive ledningen vid myndigheter och regioner.

Antal Rakelabonnemang

Rakelsystemet stödjer en skyddad och driftsäker kommunikation mellan samhällsviktiga organisationer vid en kris. Fler Rakelabonnemang är en indikator på att aktörernas möjlighet att kommunicera skyddat och driftsäkert har stärkts, vilket bidrar till en effektivare hantering av en uppkommen kris.

Inrapporterade it-incidenter

Statliga myndigheters rapportering av allvarliga it-incidenter ger information om hoten mot samhällets informations- och cybersäkerhet och underlag för att stärka förmågan att förebygga, upptäcka och hantera it-incidenter.

5.2.3 Underlag till grund för resultatredovisningen

Sammantaget ger bedömningsgrunder och resultatindikatorer en viss information om utvecklingen inom samhällets krisberedskap och civilt försvar, men resultaten påverkas även av andra, ofta mer långsiktiga, faktorer såsom demografiska förändringar, teknisk utveckling, det säkerhetspolitiska läget, ändringar i befolkningens levnadsvanor och hälsoutveckling samt ett förändrat klimat.

Underlag som ligger till grund för resultatredovisningen är bl.a. årsredovisningar och andra rapporter från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), Kustbevakningen, Statens haverikommission och SOS Alarm Sverige AB.

Övriga underlag är bl.a. utredningar och uppföljningar av inträffade händelser, risk- och sårbarhetsanalyser, Riksrevisionens rapporter samt länsstyrelsernas årsredovisningar. Som grund för redovisningen avseende civilt försvar används framför allt MSB:s samlade bedömning av förmågan inom civilt försvar (Ju2022/00664).

5.3 Resultatredovisning

5.3.1 Skydd mot olyckor

Tydligare reglering av kommunernas skyldigheter

Som en följd av de ändringar som under 2021 genomförts i lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) har MSB tagit fram föreskrifter om kommunala handlingsprogram, undersökningsrapporter, kommunal tillsyn, ledning av kommunal räddningstjänst samt behörighetskrav för räddningschef och räddningsledare. Till flera av dem har handböcker och särskilda fördjupningsrapporter utvecklats, exempelvis om förmåga till räddningsinsats och beskrivning av olyckor som kan leda till räddningsinsats.

Utvecklingen av det brandförebyggande arbetet

Under pandemin har kommunernas brandförebyggande arbete med genomförande av tillsynsbesök, information och rådgivning samt utbildningsaktiviteter bedrivits i begränsad omfattning. MSB arbetar tillsammans med myndigheter, kommuner och andra organisationer för att uppnå visionen i MSB:s nationella strategi – ingen i Sverige ska omkomma eller allvarligt skadas till följd av brand.

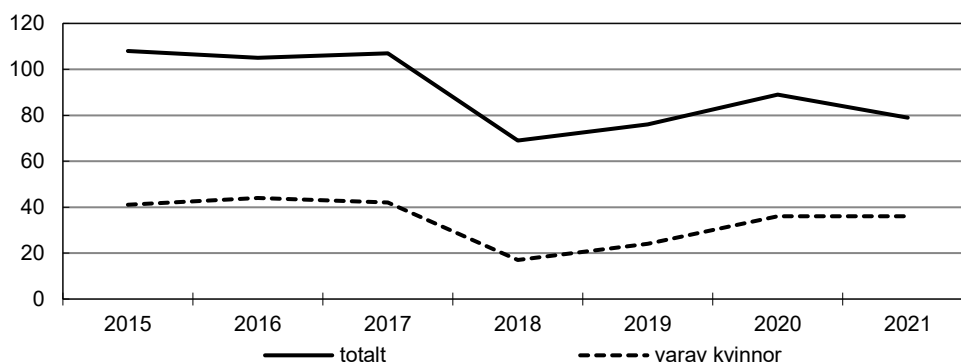
Tillsammans med Socialstyrelsen har MSB tagit fram stöd till kommunerna för att underlätta arbetet med att systematiskt stärka brandskyddet hos de mest riskutsatta personerna. Webbutbildningar för bl.a. hemtjänstpersonal om risker i personers hem och vilka åtgärder som kan vidtas med tillhörande checklistor för personalen är exempel på sådant stöd. Särskilda kommunikationsinsatser, inom ramen för kampanjen Aktiv mot brand, med budskapet ”stärk brandskyddet för en närstående” har också genomförts. Omfattningen av kommunernas arbete med brandskyddsåtgärder för de särskilt riskutsatta varierar.

Inom ramen för MSB:s uppgift som tillsynsmyndighet över kommunernas skyldigheter enligt LSO har det framkommit att en betydande andel av kommunerna under året inte har levt upp till kraven i LSO. Effekterna av

pandemin har lett till att kommunernas förebyggande arbete, exempelvis genomförandet av tillsynsbesök, endast har bedrivits i begränsad omfattning.

Under 2021 omkom 79 personer i brand, varav 36 kvinnor och 43 män – en minskande trend sedan 2017 (se diagram 5.1). De kommunala räddningstjänsterna har under samma period årligen larmats till ca 26 000 bränder eller brandtillbud.

Diagram 5.1 Antal omkomna i bränder 2016–2021

Källa: MSB:s årsredovisning 2021 och webbplats www.msb.se.

Ökad samverkan på räddningstjänstområdet

Kommunala räddningstjänster genomförde ca 96 300 räddningsinsatser 2021 medan statliga räddningstjänster genomförde ca 1 900 insatser.

MSB bedömer att kommunernas grundläggande förmåga att genomföra räddningsinsatser vid de vanligaste olyckorna är godtagbar. Ändringarna i LSO innebär att kommunerna ska ha ett ledningssystem för räddningstjänsten, där en övergripande ledning ständigt ska upprätthållas. Syftet är att utveckla förmågan att hantera stora olyckor och allt fler kommuner samarbetar nu i större samverkansregioner där vissa även täcker flera län. MSB driver tillsammans med flera räddningstjänster och aktörer projektet ett enhetligt ledningssystem. Inom ramen för detta har en handbok tagits fram och regionala utvecklingsledare utbildats som stöd för införandet av ledningssystemen. Kommunernas förmåga till övergripande ledning förbättras kontinuerligt. MSB har vidtagit åtgärder för att stödja kommunala och statliga räddningstjänster. MSB har etablerat ett nationellt utvecklingscenter tillsammans med Räddningstjänsten Storgöteborg för att stärka arbetet med metod- och teknikutveckling för effektiva räddningsinsatser.

Arbetet med jämställdhet, jämn könsfördelning och mångfald inom räddningstjänsten går långsamt framåt – 6 procent av de heltidsanställda brandmännen och 7,7 procent av räddningstjänstpersonalen i beredskap var kvinnor 2021. Det är en ökning med ca 2 procentenheter på fem år. MSB har i samverkan med räddningstjänsterna tagit fram en inriktning och handlingsplan till 2030 för att dels öka rekryteringen av kvinnor, dels öka jämställdheten och mångfalden inom MSB:s utbildningar och i räddningstjänsten.

MSB har förstärkt sin förmåga att stödja räddningsinsatser vid skogsbränder, t.ex. med fler skopande flygplan som kan användas för att släcka bränder från luften.

Utvecklade utbildningar i skydd mot olyckor

För att möta kommunernas behov i arbetet att införa ett enhetligt ledningssystem för räddningstjänsten har en ny ledningsutbildning utvecklats med start våren 2022. Den nya utbildningen täcker fler dimensioner av ledning och skapar förutsättningar för aktörerna att arbeta enhetligt.

Av tabell 5.1 framgår antal nya utbildningsplatser som tillhandahållits av MSB på de tre större utbildningarna. Sammanlagt 215 personer (19 procent kvinnor) har examinerats från den tvååriga utbildningen skydd mot olyckor (heltidsbrandman). Antalet deltagare i grundutbildningarna för räddningstjänstpersonal i beredskap (deltidsbrandman) var 947, varav 14 procent kvinnor.

Tabell 5.1 Antal nya tillhandahållna utbildningsplatser

	2017	2018	2019	2020	2021
Heltidsbrandman	224	224	252	224	252
Deltidsbrandman ¹	552	464	768	768	640
Räddningsledare	371	395	395	395	337 ²

¹ Grundutbildning moment 1 av 2.

² Varav 37 för brandingenjörer.

Källa: MSB:s årsredovisningar 2017–2021.

Åtgärder för säker hantering av farliga ämnen

Kontrollen av explosiva varor enligt lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor har skärpts. Tillståndsprövningen har blivit mer omfattande och regleringen kring bl.a. möjligheten att återkalla tillstånd har förtydligats och utökats. Ändringarna i lag och förordning trädde i kraft den 1 augusti 2021.

Kring vissa verksamheter med joniserande strålning finns s.k. beredskapszoner som är geografiska områden där skyddsåtgärder förbereds. Under 2021 har berörda myndigheter arbetat med införandet av de nya beredskapszonerna, vilket bl.a. medför att fler människor omfattas av förberedande åtgärder såsom varningssystem, utdelning av jodtabletter, utrymning samt inomhusvistelse. Se mer under avsnitt 6 Strålsäkerhet.

En utvecklad tillsynsverksamhet

MSB ansvarar enligt LSO från 2021 för tillsynen av kommunal förebyggande verksamhet och räddningstjänst. MSB har utvecklat verktyg och metoder för genomförandet av tillsynen med fokus på prioritering av tillsynsåtgärder och hur bedömningarna i tillsynsärenden ska kommuniceras till kommunerna för att uppnå ökad effekt.

Under 2021 har MSB prioriterat ned planerad tillsyn för civil hantering av explosiva varor. Även kommunernas arbete med tillsyn har minskat över tid. De senaste årens minskning beror enligt kommunerna på covid-19-pandemin.

Fortsatt förebyggande arbete mot naturolyckor

MSB stödjer kommuner och andra aktörer i arbetet med att förebygga naturolyckor. MSB har gjort stabilitets- och översvämningskarteringar och tillsammans med SMHI fortsatt att utveckla systemet för brandriskprognoser.

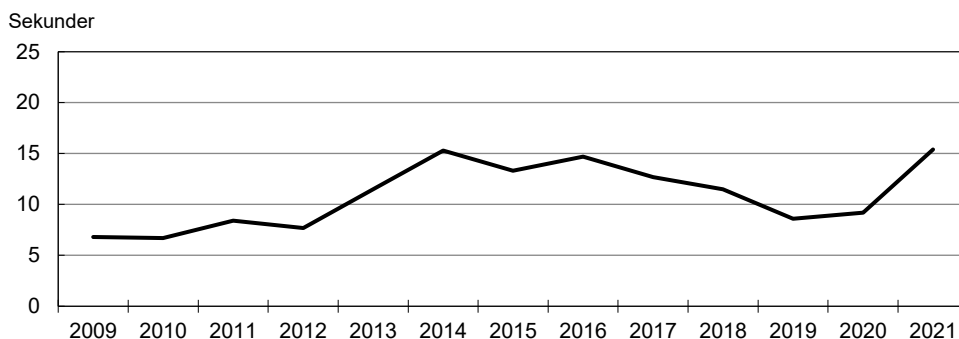
MSB och Statens geotekniska institut (SGI) har redovisat tio områden i Sverige där riskerna för ras, skred, erosion och översvämningskatastrofer är störst. För att förbättra förutsättningen för förebyggande åtgärder mot naturolyckor har MSB fördelat medel till kommuner för bl.a. invallningar mot översvämningskatastrofer och åtgärder mot skred. MSB har fördelat medel till länsstyrelserna för arbete enligt översvämningsförordningen och för bevakning med flyg för att upptäcka skogsbränder.

Fler nödsamtal till SOS Alarm

Antalet inkommande samtal till 112 har fortsatt att öka. Sedan 2015 har samtalen ökat med 21 procent. Under 2021 besvarade SOS Alarm 3,4 miljoner nödsamtal – i nivå med föregående år – varav 68 procent föranledde insatser från samhällets hjälporgan.

Medelsvarstiden för nödsamtal steg till 15,4 sekunder (9,2 sekunder 2020) bl.a. till följd av ökningen av inkommande 112-samtal, hög personalomsättning och hög sjukfrånvaro hos SOS Alarm – se diagram 5.2. Personalomsättningen steg till 16,7 procent och sjukfrånvaron var 7,9 procent (10,3 respektive 7,1 procent året innan).

Diagram 5.2 SOS Alarms medelsvarstider på 112-samtal

Källa: SOS Alarms verksamhetsrapport för 2021.

SOS Alarms 112-app som lanserades 2019 har laddats ner totalt 2,8 miljoner gånger.

En utredning har sett över VMA-systemet för varning av allmänheten i fred och krig. Utredningen överlämnade i februari 2022 sin promemoria med förslag om ny reglering på området (Ds 2022:1). Utredningens förslag bereds inom Regeringskansliet.

Stärkt samverkan inom räddningstjänst till sjöss och sjöövervakning

Kustbevakningen har under året stärkt sin samverkan med andra myndigheter i fråga om miljöräddningstjänst och annan räddningstjänst till sjöss. Under 2021 genomförde myndigheten 57 miljöräddningsoperationer, vilket var i nivå med föregående år. Insatserna gällde främst oljeutsläpp eller risk för oljeutsläpp. Ett exempel är den omfattande miljöräddningsinsatsen mot branden ombord på fartyget Almirante Storni utanför Göteborg i december. Insatsen leddes av Kustbevakningen och genomfördes i god samverkan med nationella och internationella räddningsaktörer för att undvika förlisning med miljöskador som följd. Därutöver har myndigheten deltagit i 290 sjöräddningsinsatser, vilket var på samma nivå som under de föregående fem åren. Kustbevakningen har sedan 2019 trots vidtagna åtgärder inte fullt ut kunnat upprätthålla sin beredskap för miljöräddningstjänst. Det beror enligt myndigheten på ett fortsatt ansträngt personalläge, vilket har påverkat den operativa uthålligheten och förmågan att genomföra omfattande samtida insatser. Det behövdes dock inte genomföras några sådana samtida insatser under 2021. Kustbevakningen har i samverkan med andra berörda myndigheter analyserat behovet av stärkt miljöräddningstjänstförmåga i Väneren, Vättern och Mälaren, eftersom de berörda insjöarna är viktiga råvattentäkter för en stor del av Sveriges befolkning och särskilt känsliga för utsläpp.

Kustbevakningen har under året stärkt sin samverkan med andra ansvariga myndigheter i fråga om sjöövervakning inom bl.a. brottsbekämpning och ordningshållning till sjöss. Myndigheten har genomfört drygt 45 200 kontroller till sjöss inom områdena fiske, farligt gods, tull, sjötrafik och gräns. Det var något färre än 2020 och avsevärt färre än tidigare år. Minskningen berodde på pandemin. Kustbevakningen har, med stöd av de nya befogenheterna när det gäller brottsbekämpning och ordningshållning till sjöss, självständigt genomfört knappt 670 brottsutredningar under 2021 – en minskning med 12 procent på två år. Det nya arbetssättet har resulterat i kortare handläggningstider och att färre ärenden har behövt överlämnas till Polismyndigheten.

Flera åtgärder har vidtagits för att stärka och utveckla Kustbevakningens förmåga inom totalförsvaret till sjöss. Inom civilt försvar har Kustbevakningen stärkt sin samverkan med bl.a. Polismyndigheten och Tullverket på området skydd och säkerhet. Inom militärt försvar har Kustbevakningen stärkt sin samverkan med Försvarsmakten bl.a. genom deltagande i övningar med Försvarsmakten.

Flera större olycksundersökningar

År 2021 har för Statens haverikommissionens del präglats av flera större utredningar. Branden på bulkfartyget *Almirante Storni* innebar omfattande utredningsarbete för myndigheten. Vidare har arbetet med undersökningen av *M/S Estonia* fortgått och sommaren 2021 genomfördes en undervattensundersökning av fartyget. Även utredningen av taksrasen i en idrottshall i Kiruna har inneburit ett komplext utredningsarbete där myndigheten tidigt gjorde bedömningen att det fanns möjliga säkerhetsrisker som omedelbart behövde spridas till berörda tillsynsmyndigheter. Myndighetens tidiga agerande har föranlett att ägare av liknande byggnader har vidtagit åtgärder och därmed har olyckor likt den i Kiruna kunnat förhindras.

Antalet inkomna ärenden till Statens haverikommission har ökat över tid. Under 2021 inkom 454 ärenden och året innan inkom 411. Myndigheten publicerade 16 slutrapporter med 27 säkerhetsrekommendationer under 2021. Det kan jämföras med att antalet slutrapporter 2020 var 19 med 23 säkerhetsrekommendationer. Pandemin bedöms vara en bakomliggande orsak till minskningen.

5.3.2 Krisberedskap och civilt försvar

Hanteringen av covid-19-pandemin

MSB har under 2021 arbetat mycket med kommunikation och samordning av kommunikation om covid-19-pandemin. Arbetet har inriktats på att dels samordna, stärka och utveckla kommunikationsinsatserna riktade till allmänheten med anledning av covid-19-pandemin, dels tillsammans med Folkhälsomyndigheten, Läkemedelsverket och Socialstyrelsen genomföra nationella informationsinsatser om vaccination mot covid-19. MSB:s mätningar av kommunikationsinsatserna har visat att kampanjerna har haft genomslag. En mätning som genomfördes under november 2021 visade att 81 procent av respondenterna har uppmärksammat någon av insatserna, och att observationen var något högre hos kvinnor jämfört med män, 85 respektive 78 procent.

MSB har också redovisat tänkbara samhällskonsekvenser utifrån Folkhälsomyndighetens smittspridningsscenarier och gjort löpande bedömningar av pandemins påverkan på samhället med förslag till aktörsgemensamma åtgärder för att hantera tänkbara konsekvenser.

Övningar stärker beredskapen

För att stärka samhällets förmåga att hantera olyckor, kriser och krig är genomförande av olika övningar betydelsefullt. Pandemin har medfört att vissa planerade aktiviteter inte har kunnat genomföras planenligt eller i ordinarie utsträckning men har i flera fall i stället ersatts av hantering i skarpt läge. Flera regioner, kommuner och statliga myndigheter har också genomfört övningar och även deltagit i den gemensamma totalförsvarsövningen TFÖ 2020 som till del även genomfördes under 2021.

När det gäller svenskt deltagande i internationella övningar kan nämnas att bl.a. flygande skogsbrandsresurser har övats. MSB har tagit fram en övningsinriktning för

perioden 2022–2026 som ska gälla för samverkansövningar på nationell och regional nivå, samt för EU-övningar och internationella övningar där svenska aktörer deltar.

Insatser genom särskilda krisberedskapsmedel

MSB har fördelat 1 270 miljoner kronor från anslag 2:4 *Krisberedskap*, varav 422 miljoner kronor till myndigheter och länsstyrelser för olika utvecklingsprojekt. MSB lämnar årligen en redovisning till regeringen om hur anslaget används (Ju2022/01495).

Ett stort antal projekt som avslutats under 2021 är inom områden som avser att stärka civilt försvar eller både krisberedskap och civilt försvar. Ett exempel är Livsmedelsverkets projekt Dricksvattenförsörjning under samhällsstörningar om att bl.a. hantera utmaningar vid hybridkrigföring och höjd beredskap.

Riksrevisionen har granskat om anslag 2:4 *Krisberedskap* är ett effektivt styrmedel för att stärka myndigheternas arbete med krisberedskap och civilt försvar. (RiR 2021:7) Granskningen omfattar den del av anslaget som MSB fördelar som bidrag till myndigheter på nationell och regional nivå för olika utvecklingsprojekt. Dåvarande regeringen överlämnade i september 2021 en skrivelse (skr. 2021/22:6) till riksdagen med anledning av rapporten och de åtgärder som vidtagits eller som avses vidtas med anledning av rapporten.

Utvecklingen av det civila försvaret

Det civila försvaret omfattar hela samhället och den pågående återuppbyggnaden berör flera utgifts- och politikområden.

Utredningen Civilbefolkningens skydd vid höjd beredskap (dir. 2021:30) som tillsattes i maj 2021 ska föreslå hur det framtida fysiska skyddet av civilbefolkningen mot direkta konsekvenser av krigshandlingar på svenskt territorium bör vara utformat. Uppdraget redovisas i november 2022.

En särskild utredare gavs i september 2021 uppdrag att utreda hur en funktion för nationell samordning av försörjningsberedskapen ska organiseras, hur försörjningsberedskapen ska finansieras samt övergripande principer för ansvarsfördelning mellan det allmänna och näringslivet (dir. 2021.65). Uppdraget ska redovisas senast i maj 2023. Som ytterligare ett led i att stärka försörjningsberedskapen beslutade dåvarande regeringen i maj 2022 om ett tvärsektoriellt näringslivsråd för totalförsvar och krisberedskap. Rådet ska utgöra ett forum på strategisk nivå för ömsesidigt informationsutbyte och rådgivning i frågor som är av gemensam vikt för näringslivet, arbetstagarorganisationerna och staten avseende totalförsvar och krisberedskap.

I mars 2021 överlämnade Utredningen om civilt försvar (dir. 2018:79) sitt betänkande Struktur för ökad motståndskraft (SOU 2021:25). Den nya strukturen för samhällets krisberedskap och civilt försvar som beslutades i maj 2022 innefattar bl.a. införande av civilområden med civilområdesansvariga länsstyrelser, beredskapsmyndigheter, beredskapssektorer och sektorsansvariga myndigheter. Syftet är att stärka Sveriges motståndskraft och förmåga att hantera såväl fredstida krissituationer som höjd beredskap. Den nya strukturen trädde i kraft den 1 oktober 2022.

Myndigheter, regioner och kommuner har under året fortsatt sitt arbete inom civilt försvar bl.a. genom krigsplacering av personal, planering av stöd till Försvarmakten vid höjd beredskap, samt utveckling av förmåga att samverka, leda och kommunicera.

Bevakningsansvariga myndigheter har gjort en bedömning av sin egen förmåga inom civilt försvar som har legat till grund för MSB:s samlade bedömning av förmågan

inom civilt försvar. Förmågebedömningarna berör flera olika utgiftsområden. MSB konstaterar att intensiteten i planeringen av civilt försvar stadigt ökar hos samhällets aktörer och att utvecklingen går framåt, även om det varierar mellan myndigheter, områden och geografiska nivåer. En övergripande slutsats är emellertid att utvecklingstakten behöver öka. Det gäller för samtliga delar i målet för det civila försvaret, och för samtliga områden som ingår i MSB:s bedömning. Den planering som finns för att hantera fredstida kriser utgör en grund för att hantera höjd beredskap eller ytterst ett väpnat angrepp. MSB bedömer att planeringen inom det civila försvaret i högre utsträckning behöver ta hänsyn till de förhållanden som framgår i regeringens planeringsförutsättningar, som bl.a. innebär att berörda aktörer under minst tre månader ska kunna hantera en säkerhetspolitisk kris i Europa och Sveriges närområde som innebär allvarliga störningar i samhällets funktionalitet samt krig under en del av denna tid.

MSB fick i mars 2022 uppdrag att lämna förslag på åtgärder som kan vidtas för att stärka det civila försvaret dels i budgetpropositionen för 2023, dels på längre sikt, dvs. för 2024 och framåt. Uppdragets första del redovisades i maj och genomförs delvis genom förslag i denna budgetproposition.

Under 2021 har MSB lämnat en nationell risk- och förmågebedömning (NRFB) till regeringen med bl.a. en samlad bedömning av Sveriges civila beredskap och de prioriterade utvecklingsbehov som finns såsom stärkt ledningsförmåga, ökad robusthet i samhällsviktig verksamhet och stärkt beredskap på lokal nivå. MSB använder bl.a. dessa bedömningar i sin inriktning för anslag 2:4 Krisberedskap för 2022–2023 och i den handlingsplan (Handlingskraft – en samlad plan för ett starkare totalförsvar) som MSB och Försvarsmakten tagit fram tillsammans i syfte att främja och utveckla en sammanhängande planering för totalförsvaret.

MSB har fortsatt arbetet med att stödja utvecklingen av krisberedskap och civilt försvar, exempelvis har en strategi för försörjningsberedskap tagits fram. Handboken i kommunal krisberedskap har vidareutvecklats och stöd har lämnats avseende kontinuitet i samhällsviktiga funktioner, bl.a. har listan på samhällsviktiga aktörer uppdaterats och en ny definition av samhällsviktig verksamhet har tagits fram.

Efterfrågan på vägledning, kompetens, samordning och ekonomiskt stöd har särskilt ökat inom ledningsplatsområdet, bl.a. noteras en ökad efterfrågan på råd och styrning avseende alternativa ledningsplatser. MSB har i linje med detta utökat stödet till samhällsviktiga aktörers arbete med att stärka förmågan att verka från ordinarie och alternativ ledningsplats genom publicering av vägledning för ledningsplatser. MSB har även förbättrat prioriterade aktörers förmåga att leda genom att stödja deras arbete med att utveckla robusta ledningsplatser med uthålliga system för försörjning och informationsdelning samt utvecklat koncept för mobila och alternativa ledningsplatser.

MSB har fått uppdrag att utforma och genomföra en frivillig digital utbildning för ungdomar i krisberedskap och civilt försvar. Utbildningen genomförs första gången hösten 2022 och uppdateras därefter löpande vid behov.

Många aktörer har lyft fram att pandemin har fortsatt att inverka negativt på delar av verksamheten och att det i likhet med föregående år har behövt göras omprioriteringar. Lärdomar har kunnat dras från hanteringen av pandemin och det har lett till utveckling av rutiner och arbetssätt.

Riksdagen har tillkännagett för regeringen det som utskottet anför om att regeringen bör göra en översyn av de konsekvenser som den resursbrist som lett till stabsläge vid flera sjukhus de senaste åren skulle få vid en extraordinär händelse med stor belastning på samhällets vårdresurser (bet. 2016/17:FöU7 punkt 27, rskr. 2016/17:225). I augusti

2018 tillsattes en särskild utredare för att se över hälso- och sjukvårdens beredskap inför och vid allvarliga händelser i fredstid och höjd beredskap. Utredningen om hälso- och sjukvårdens beredskap (S 2018:09) lämnade den 2 april 2020 delbetänkandet Hälso- och sjukvård i det civila försvaret – underlag till försvarspolitisk inriktning (SOU 2020:23). Delbetänkandet utgjorde underlag för arbetet med den försvarspolitiska propositionen Totalförsvaret 2021–2025 (prop. 2020/21:30). Den 31 mars 2021 lämnade utredningen det andra delbetänkandet En stärkt försörjningsberedskap för hälso- och sjukvården (SOU 2021:19). Delbetänkandet innehåller förslag för att säkerställa hälso- och sjukvårdens försörjning av läkemedel och sjukvårdsmateriel i vardagen, vid allvarliga händelser i fredstid och vid höjd beredskap och krig. Den 23 februari 2022 lämnade utredningen sitt slutbetänkande Hälso- och sjukvårdens beredskap – struktur för ökad förmåga (SOU 2022:6). Utredningens förslag kommer att vara viktiga underlag för regeringen i det fortsatta arbetet att stärka den svenska hälso- och sjukvårdens beredskap och motståndskraft. Regeringen bedömer att tillkännagivandet är tillgodosett och slutbehandlat.

Psykologiskt försvar och informationspåverkan

Enligt uppdrag i regleringsbrevet har MSB arbetat för att identifiera och möta informationspåverkan och annan spridning av vilseledande information riktad mot Sverige. Under året har verksamheten huvudsakligen fokuserat på informationspåverkan om covid-19 samt missinformation, desinformation och ryknesspridning om den svenska vaccinationsinsatsen mot covid-19. Vidare påbörjade MSB under 2021 förberedelser för att skydda Sverige mot informationspåverkan i samband med de allmänna valen 2022, och samverkan med de myndigheter som ansvarar för de allmänna valens genomförande intensifierades. MSB har också förberett överföringen av uppgifterna gällande informationspåverkan till Myndigheten för psykologiskt försvar (MPF). Den 1 januari 2022 inledde MPF planerligt sin verksamhet.

Utvecklat samarbete inom Norden, EU och Nato

Nordiskt samarbete

Den 10 februari 2021 undertecknade inrikesministrarna i Sverige och Finland en avsiktsförklaring mellan länderna för fördjupat samarbete inom krisberedskap, civilt försvar och räddningstjänst. Samarbetet ska följas upp genom årliga ministermöten.

Hagasamarbetet är ett politiskt initierat nordiskt samarbete om beredskapsfrågor. Under det finska ordförandeskapet 2021 har fokus bl.a. varit civil-militär samverkan, och dialogen med Nordefco (Nordic Defence Cooperation) har utvecklats under året.

EU:s civilskyddssamarbete

I maj 2021 började den reviderade förordningen (EU) 2021/836 om en civilskyddsmekanism för unionen att gälla. Förändringarna syftar till att förbättra den operativa samordnings- och övervakningsrollen för Centret för samordning av katastrofberedskap (ERCC) till stöd för snabba och effektiva EU-insatser. Ett konkret exempel är inrättandet av rescEU-sjukvårdslager som innebär lagerhållning av bl.a. personlig skyddsutrustning som andningsmasker och skyddsrockar samt ventilatorer. EU har byggt upp nio sjukvårdslager runt om i Europa. MSB är ansvarig för det lager som etablerades i Sverige under 2021.

Civilskyddsinsatser inom ramen för civilskyddsmekanismen

MSB har under 2021 bl.a. gett stöd med två skopande flygplan med anledning av skogsbränder i Grekland. Sverige har varit en del av EU:s responskapacitet rescEU

sedan 2019 och det var första gången som flygplanen från Sverige aktiverades i annat EU-land. I oktober 2021 genomförde MSB även den första insatsen med rescEU:s sjukvårdslager genom att frakta 80 ventilatorer till Lettland för att stärka landets sjukvårdsförmåga och hantering av covid-19-pandemin.

Partnerskapet med Nato

Covid-19-pandemin har begränsat antalet aktiviteter inom partnerskapsarbetet med Nordatlantiska fördragsorganisationen (Nato). Sverige har genom Regeringskansliet (Justitiedepartementet), MSB och andra berörda myndigheter deltagit i bl.a. CEPC:s (Civil Emergency Planning Committee) planeringsgrupper.

Internationella insatser

MSB har under 2021 lämnat stöd till internationellt humanitärt arbete genom 78 insatser i 26 länder med resurser inom bl.a. stöd till sjukvård, infrastruktur, boende och informationshantering. Vidare har MSB lämnat stöd till Förenta nationerna (FN), Europeiska unionen (EU) och Organisationen för säkerhet och samarbete i Europas (OSSE) fredsfrämjande verksamhet (internationell civil krishantering) genom 33 insatser i 19 länder med resurser inom bl.a. säkerhet, sjukvård, maritim säkerhet, konfliktförebyggande och minhantering. Antalet humanitära insatser, minhanteringsinsatser och insatser för civil krishantering och fredsfrämjande insatser har ökat sedan 2020, mycket för att verksamheten har återhämtat sig från effekterna av covid-19-pandemin, där flera insatser tidigare fick ställas in eller skjutas upp på grund av bl.a. reserestriktioner.

Internationella humanitära biståndsinsatser

Under 2021 har MSB bl.a. bidragit till att ge stöd för att hantera situationerna i Etiopien, Sydsudan och Sudan, Centralafrikanska republiken, Demokratiska republiken Kongo och Venezuela. De mest omfattande insatserna har syftat till att stärka infrastruktur som möjliggör humanitär närvaro vid kriser och katastrofer.

Resiliensinsatser

Några av de internationella resiliensinsatser för att främja en stärkt förmåga att hantera kriser och katastrofer som genomförts under 2021 är exempelvis ITP Disaster Risk Management, en flerårig insats som omfattar ett flertal länder: Bangladesh, Kambodja, Filippinerna och Nepal. Under 2021 inledde MSB genomförandet av myndighetens hittills största internationella kapacitetsutvecklande insats som syftar till att utveckla civilskydd, katastrofriskreducering och regional samverkan i länderna i det Östra partnerskapet (Belarus, Ukraina, Moldavien, Georgien, Armenien och Azerbajdzjan). På grund av politiska utvecklingar i det Östra partnerskapet är såväl Azerbajdzjans som Belarus fortsatta deltagande i programmet föremål för dialog mellan EU och länderna i fråga.

Internationell civil krishantering

För MSB har det främsta utvecklingsområdet inom internationell civil krishantering rört ansvarsplikten (duty of care) där myndigheten förutom ett större sekunderingsstöd till EU också axlat rollen som civil koordinator för utbildning inom sjukvård och hälsa med uppdrag att inventera behoven av utveckling inom området. MSB och Kustbevakningen har även stått värd för och delfinansierat EU:s egen utbildning för säkerhetspersonal från civila krisinsatser samt gett stöd till EU:s insats i Somalia med expertis, materiel och utbildningsinsatser för att stärka den maritima säkerheten.

Kustbevakningens internationella insatser

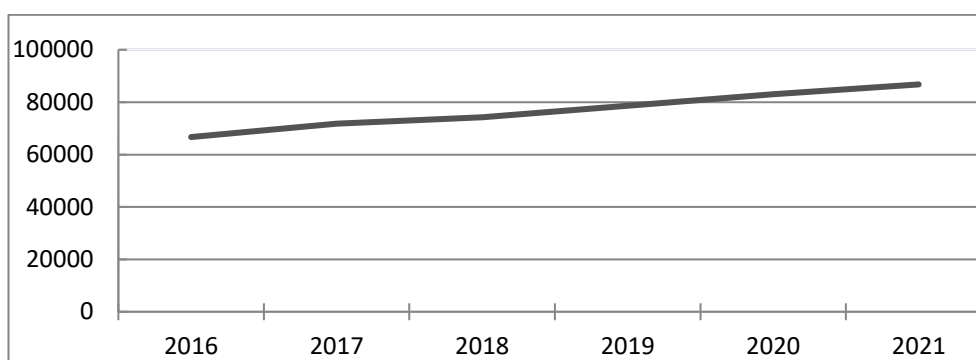
Kustbevakningen har vid två tillfällen deltagit med bevakningsfartyg i den av europeiska gränsförvaltningen (Frontex) ledda maritima insatsen Operation Poseidon i grekiska farvatten. En av insatserna genomfördes i nära samarbete med personal från Polismyndighetens sjöpolisverksamhet och Kriminalvården. Uppdraget var att möjliggöra en trygg gränstrafik och att upptäcka brottslig verksamhet till sjöss.

Kustbevakningen har fortsatt att delta i det myndighetsgemensamma arbetet som syftar till att förbereda Sverige för att kunna bidra till den successiva uppbyggnaden av den stående styrkan inom Frontex. Styrkan var på plats den 1 januari 2021 och uppbyggnaden kommer att fortsätta till 2027.

Utvecklad, robust och säker kommunikation

Tillgängligheten för Rakel är på en fortsatt hög nivå – över 99,9 procent. Under 2021 ökade antalet Rakelabonnemang, främst hos befintliga kunder (se diagram 5.3).

Diagram 5.3 Antal Rakelabonnemang 2016–2021

Källa: MSB:s årsredovisningar 2016–2021.

Tjänsten WIS är ett nationellt webbaserat informationssystem som ger möjlighet för krishanterande organisationer att dela information och upprätthålla lägesbilder. Under 2021 har systemet utvecklats för hantering av SMHI:s vädervarningar. Användandet av WIS fortsätter att öka med nya aktörer, t.ex. frivilligorganisationer och privata aktörer. Under pandemin har WIS varit navet i många aktörers informationsdelning.

Swedish Government Secure Intranet (SGSI) är ett avgiftsfinansierat krypterat myndighetsnät för utbyte av information mellan myndigheter i Sverige och i Europa. Under 2021 har MSB genomfört en fullständig uppgradering av utrustning och arkitektur av nätet, till SGSI 2.0. Uppgraderingen skapar förutsättningar för att nätet ska kunna ingå som en komponent i nästa generations Rakel och därigenom utgöra en del i en integrerad lösning för säkra kommunikationer mellan samhällsviktiga aktörer. Användningen av SGSI videokonferenstjänst har ökat med fler anslutna användarorganisationer och högre nyttjandegrad.

Under 2021 slutredovisade MSB uppdraget om förslag till ett utvecklat och säkert kommunikationssystem för aktörer inom allmän ordning, säkerhet, hälsa och försvar. Med utgångspunkt i redovisat förslag har MSB och Trafikverket uppdragits att planera och förbereda vidare utveckling och etablering av Rakel Generation 2 (Rakel G2) med stöd av Affärsverket svenska kraftnät.

Beroendet hos samhällsviktig verksamhet av att kunna få tid och position från rymdbaserade tjänster ökar. MSB har uppdraget att vara behörig myndighet för rymdprogrammet Galileos globala, robusta och säkra tjänst för tid och position.

Under 2021 genomfördes tekniska förberedelser för att utveckla och etablera nödvändiga svenska anpassningar.

5.3.3 Samhällets informationssäkerhet

Informations- och cybersäkerhet

År 2021 inkom 261 rapporter till MSB gällande it-incidenter från 75 statliga myndigheter, vilket motsvarar 30 procent av det totala antalet rapporteringsskyldiga myndigheter. Det är en nedgång från föregående år, både när det gäller antal rapporter och andel rapporterade myndigheter (se tabell 5.2). Enligt MSB:s bedömning kan pandemin delvis förklara detta, på så sätt att incidenter inte uppmärksammats och rapporterats i samma utsträckning, och myndigheten bedömer också att de åtgärder som vidtagits för att öka rapporteringen ännu inte fått genomslag. MSB har under året vidtagit ytterligare åtgärder för att öka rapporteringsgraden. När det gäller orsak till incidenterna var systemfel den vanligaste, följt av misstag och sedan angrepp. Fördelningen stämmer väl överens med tidigare år.

När det gäller incidentrapporter från leverantörer av samhällsviktiga och digitala tjänster, i enlighet med NIS-regelverket, har 82 rapporter inkommit. Det är en minskning jämfört med tidigare år (se tabell 5.2). MSB bedömer att pandemin kan vara en förklaring även här, men att det också kan finnas andra orsaker. Gällande fördelningen av incidentrapporter på sektorsnivå står hälso- och sjukvårdssektorn för den största delen, följt av sektorn leverans och distribution av dricksvatten. Fördelningen stämmer väl överens med tidigare år och systemfel är den vanligaste orsaken som kunnat fastställas. Angrepp anges som orsak endast i ett mycket litet antal rapporter.

Tabell 5.2 Rapporterade it-incidenter

	2017	2018	2019	2020	2021
Antal rapporter från statliga myndigheter	281	297	296	286	261
Andel rapporterade myndigheter (%)	32	34	40	37	30
Antal rapporter från NIS-leverantörer	-	-	66 ¹	88	82

¹ Omräknat till helårssiffra eftersom rapporteringen började först i mars.

Källa: MSB:s årsrapporter om statliga myndigheters och NIS-leverantörers it-incidentrapportering 2021.

Under 2021 inträffade flera större it-incidenter som krävde insatser från MSB, exempelvis angreppet mot mjukvaruleverantören Kaseya och en sårbarhetsproblematik i Folkhälsomyndighetens anmälningssystem SmiNet.

Vidare har MSB under året genomfört utbildningar riktade mot chefer och informationssäkerhetsansvariga inom kommuner, regioner, kommun- och regionägda bolag samt myndigheter, samt tagit fram ett nytt utbildningskoncept för myndighetschefer. I samband med EU:s informationssäkerhetsmånad genomfördes i oktober informationskampanjen Tänk säkert, som vänder sig till individer och småföretag. MSB har utvecklat uppföljningsverktyget Infosäkkollen, där aktörer inom offentlig sektor genom självskattning får en bild av nivån på den egna informationssäkerheten. Kopplat till verktyget ges även stöd för uppföljning och förbättring.

Vidare har MSB fortsatt arbetet med att inrätta det nationella cybersäkerhetscentret (NCSC), tillsammans med Försvarmakten, Försvarets radioanstalt och Säkerhetspolisen. MSB har också vidtagit åtgärder för att inrätta Sveriges nationella samordningscenter för cybersäkerhetsforskning och innovation (NCC-SE).

Hantering av handlingsplanen för informations- och cybersäkerhet för 2019–2022 övergick under 2021 från Samverkansgruppen för informationssäkerhet (SAMFI) till det nationella cybersäkerhetscentret. I den uppdaterade handlingsplanen redovisas totalt 63 åtgärder för innevarande år, att jämföra med 69 året innan.

5.4 Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

5.4.1 Skydd mot olyckor

Samhällets förmåga att förebygga bränder har fortsatt utvecklats positivt. Regeringen bedömer att MSB:s tillsyn av och stöd till ansvariga aktörer bl.a. har bidragit till att stärka samhällets förmåga. Ytterst har arbetet bidragit till att antalet omkomna och svårt skadade i bränder kunnat minska de senaste tio åren trots den stora befolkningsökningen i landet.

Kommunal och statlig räddningstjänst har bidragit till att såväl rädda liv som att begränsa skador på egendom och miljö. Regeringen bedömer att den samlade förmågan att genomföra räddningsinsatser i grunden är god, men det finns fortfarande kommuner som behöver utveckla sin förmåga att hantera komplexa och omfattande olyckor. Många kommuner har utvecklat sin förmåga till övergripande ledning och samverkan vid omfattande räddningsinsatser. Regeringen anser att MSB:s stöd till och samarbete med kommunala räddningstjänster har bidragit till bättre samordnade och effektivare räddningsinsatser, särskilt vid omfattande och komplexa olyckor.

De nya beredskapszonerna kring verksamheter med joniserande strålning och myndigheternas arbete med detta bedöms bidra till målet för området skydd mot olyckor.

Antalet tillsynsbesök avseende civil hantering av explosiva varor bör snarast möjligt kunna bedrivas på en hög nivå eftersom det är ett viktigt verktyg för en god säkerhet inom området.

Regeringen ser allvarligt på situationen med de ökade medelsvarstiderna på 112-samtal och följer utvecklingen noga. SOS Alarm har under budgetåret 2022 tillförts medel för att bolaget ska kunna upprätthålla sin verksamhet och förmåga.

Ur ett säkerhets- och miljöperspektiv är det av stor vikt att Sveriges hav och större insjöar samt kustområden kan övervakas och skyddas effektivt. Kustbevakningens räddningstjänst till sjöss och sjöövervakning har genomförts i god samverkan och med gott resultat. Verksamheterna har sammantaget bidragit till att såväl rädda liv som att begränsa skador på maritim miljö. Regeringen ser dock allvarligt på att myndigheten inte fullt ut har kunnat upprätthålla sin beredskap för miljöräddningstjänst och följer utvecklingen noga.

Statens haverikommissions olycksutredningar har av allt att döma uppfyllt syftet, dvs. att så långt som möjligt klarlägga händelseförlopp och orsaker samt ge underlag för beslut om åtgärder. På så vis har Statens haverikommission bidragit till att säkerheten i samhället kan öka.

5.4.2 Krisberedskap och civilt försvar

Regeringen kan konstatera att covid-19-pandemin har fortsatt att påverka myndigheternas planerade aktiviteter. Övningsverksamhet har i många fall fortsatt prioriterats ner eller planerats om. De övningar som har genomförts kan dock ge goda ingångsvärden för områden som behöver förbättras.

Regeringen bedömer att förmågan inom det civila försvaret fortsatt har utvecklats och stärkts. En bredd av åtgärder har genomförts eller planeras av många aktörer inom det civila försvaret och flera av åtgärderna är förmågeskapande snarare än som tidigare främst kompetenshöjande och bidrar till ökad motståndskraft för individer och organisationer. Dock är de civila delarna av totalförsvaret alltså eftersatta. Bevakningsansvariga myndigheters arbete (beredskapsmyndigheter från 1 oktober 2022) för att stärka förmågan inför och vid höjd beredskap och då ytterst krig behöver fortsatt utvecklas enligt lämnade regeringsuppdrag.

Det finns flera positiva exempel på pågående arbete med åtgärder som kan bidra till förmågeutveckling på sikt. Flera utredningar med bäring på civilt försvar har tillsatts. Ett annat exempel är Handlingskraft, dvs. Försvarsmaktens och MSB:s handlingsplan för att främja och utveckla en sammanhängande planering för totalförsvaret.

Många aktörer uppger att pandemin har påverkat verksamheten och att omprioriteringar har krävts. Emellertid bedöms pandemin och erfarenheterna av pandemihanteringen bidra till en stärkt nationell krishanteringsförmåga. Vidare anser regeringen att den kommunikation till allmänheten som MSB m.fl. har genomfört på regeringens uppdrag har varit en viktig del i hanteringen av pandemin och gett lärdomar inför framtida händelser.

MSB:s insatser inom området internationell civil krishantering har fortsatt att utvecklas för att förebygga och mildra konflikter och skapa förutsättningar för varaktig fred. Sverige har genom deltagande i olika humanitära och fredsfrämjande insatser bidragit med expertis, fysisk närvaro, materiellt bistånd och stöd till drabbade människor och samhällen.

Regeringen bedömer att överföringen av uppgifter gällande informationspåverkan från MSB till Myndigheten för psykologiskt försvar i stort har fungerat bra och att upparbetad kunskap och erfarenhet tagits tillvara. Arbetet har kunnat bedrivas utan avbrott.

Försvarsutskottet har i ett yttrande i samband med behandlingen av regeringens skrivelse Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2020 (skr. 2020/21:75, samt skr. 2021/22:75) gjort en annan bedömning än regeringen av huruvida riksdagsskrivelsen avseende målet för det civila försvaret ska anses vara slutbehandlad (bet. 2020/21:FöU4, rskr. 2020/21:135). Utskottet har bl.a. anfört att riksdagen inte fått någon redovisning av vilka åtgärder regeringen vidtagit med anledning av riksdagens beslut och att många åtgärder krävs för att öka möjligheten att följa upp och uttala sig om måluppfyllelse för det civila försvaret. Regeringen kan konstatera att riksdagen har beslutat om målet för det civila försvaret i enlighet med regeringens förslag och att regeringen i denna budgetproposition redovisar en rad åtgärder under de utgiftsområden som behandlar frågor om det civila försvaret. Mot denna bakgrund anser regeringen att riksdagsskrivelsen avseende målet för det civila försvaret är slutbehandlad. Däremot kommer arbetet med måluppfyllelse på området kontinuerligt att utvecklas och redovisas för riksdagen.

5.4.3 Samhällets informationssäkerhet

MSB har en omfattande verksamhet inom informationssäkerhetsområdet riktad mot hela samhället. Regeringen bedömer att MSB:s arbete har bidragit till att uppnå målen för samhällets krisberedskap, bl.a. genom utbildningsinsatser, utvecklingen av uppföljningsverktyget Infosäkkollen för självskattning hos aktörer inom offentlig sektor av den egna informationssäkerheten och genom arbetet med att bygga upp det nationella cybersäkerhetscentret.

Då regeringen gör bedömningen att det råder en underrapportering av it-incidenter är det bekymmersamt att rapporteringen har minskat, både från myndigheter och från leverantörer av samhällsviktiga och digitala tjänster. Rapporteringen är viktig både för att öka myndigheternas egen förmåga och för att kunna inrikta arbetet med att utveckla informationssäkerheten i stort.

Redovisningen av den samlade informations- och cybersäkerhetsbehandlingsplanen visar att ansvariga myndigheter fortsätter att ha en omfattande verksamhet inom informations- och cybersäkerhetsområdet, även om antalet åtgärder minskat något. Regeringen ser positivt på att handlingsplanen numera hanteras inom ramen för det nationella cybersäkerhetscentret.

5.5 Politikens inriktning

5.5.1 Skydd mot olyckor

Kommunal räddningstjänst

Det är av stor betydelse att samhället har en god förmåga att förebygga bränder och andra olyckor samt genomföra säkra och effektiva räddningsinsatser. Personalförsörjningen av kommunal räddningstjänst är avgörande för förmågan. Regeringen bedömer att det är viktigt att MSB kan möta kommunernas kompetensbehov. Myndighetens utbildningar är centrala för att säkerställa en likvärdig och grundläggande kompetens i hela landet. Utbildningarna inom området bör därför i högre utsträckning bidra till ökad mångfald i kommunernas rekrytering. Det är av stor betydelse för personalförsörjningen av framtidens räddningstjänst att yrket bättre än tidigare kan tilltala alla medborgare.

Naturolyckor

Risken för naturolyckor ökar i ett förändrat klimat. Det är angeläget att samhället har en god förmåga att förebygga och hantera naturolyckor. Kommunerna har en central roll i det förebyggande arbetet mot naturolyckor. Ersättningen till kommuner för förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor bidrar till att klimatanpassa samhället under kommande år.

Stärkt 112-tjänst

Det är viktigt att SOS Alarm klarar av att hantera det ökande antalet inkommande samtal och nå upp till kravet på svarstider för 112-samtal, samt säkerställa hög kvalitet i verksamheten. Regeringen föreslår därför att SOS Alarm tillförs medel i syfte att upprätthålla sin verksamhet och förmåga.

Stärkt kustbevakning

Det är enligt regeringen angeläget att Kustbevakningen har en god förmåga till sjöövervakning och miljöräddningstjänst. I detta ingår ett stärkt skydd av Sveriges stora sjöar Väneren, Vättern och Mälaren eftersom de är viktiga råvattentäkter och särskilt känsliga för utsläpp. Det är också viktigt för att kunna nå flera av miljökvalitetsmålen (se utgiftsområde 20). Vidare är det med anledning av det försämrade säkerhetspolitiska läget angeläget att myndigheten har en god förmåga inom både civilt försvar och militärt försvar till sjöss. Kustbevakningen kommer även att i ökad utsträckning bidra till den europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån (Frontex). Regeringen föreslår därför att Kustbevakningen tillförs nya medel för nödvändig

personaluppbyggnad och tillgänglighet av fartyg och flygplan för att säkerställa nödvändig sjöoperativ förmåga i såväl fred som under höjd beredskap och ytterst krig.

5.5.2 Krisberedskap och civilt försvar

Civilt försvar

Den väsentligt försämrade säkerhetspolitiska utvecklingen i Sveriges närområde understryker behovet av ett starkt civilt försvar och en stärkt krishanteringsförmåga. Den pågående utvecklingen av det civila försvaret och samhällets krisberedskap behöver fortsätta och påskyndas under kommande år. Propositionen Totalförsvaret 2021–2025 (prop. 2020/21:30) och efterföljande inriktande beslut från regeringen ger den huvudsakliga inriktningen för det fortsatta arbetet med civilt försvar. Slutsatser och resultat från utredningar och uppdrag på området kommer att utgöra andra viktiga underlag för den fortsatta inriktningen och utvecklingen.

Kommuner och regioner är centrala i arbetet med att stärka och utveckla krisberedskapen och det civila försvaret. Regeringen föreslår därför en förstärkning av de medel som fördelas till kommuner och regioner för deras arbete med att vidta åtgärder på området. Vidare tillförs medel till alternativa ledningsplatser och skyddsvärda utrymmen.

Den nya strukturen för krisberedskapen och det civila försvaret som regeringen har beslutat om och som gäller från den 1 oktober 2022 kommer att innebära en tydligare roll- och ansvarsfördelning mellan aktörerna inom det civila försvaret och samhällets krisberedskap samt en bättre samordning. Detta ger förutsättningar för ett mer effektivt samarbete och snabbare beslutsvägar. Regeringen kommer att prioritera arbetet med att inrikta berörda aktörer mot att genomföra den nya strukturen och anpassa sin verksamhet. För att genomföra reformen fördelas i denna budgetproposition totalt 249 miljoner kronor av tidigare reserverade medel till myndigheter som får ytterligare uppgifter med anledning av den nya strukturen. Regeringen kommer noga följa implementeringen av den nya strukturen och vid behov utveckla strukturen ytterligare. Även Försvarsmaktens och MSB:s handlingsplan Handlingskraft, för fortsatt arbete med utveckling av totalförsvaret, ger goda förutsättningar att höja förmågan i det civila försvaret och ger konkreta beredskapsåtgärder för aktörerna.

Regeringen anser att det är viktigt att den svenska försörjningsberedskapen utvecklas och att det är angeläget att näringslivet involveras i arbetet med att säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna.

Personalförsörjning

Regeringen gav under 2021 i uppdrag till MSB att bedöma behov av personalförstärkningar inom bevakningsansvariga myndigheter och andra berörda aktörer vid en situation med höjd beredskap och ytterst krig. Detta för att det fanns ett behov av att få en samlad bild av personalbehoven inom olika delar av det civila försvaret för att på så sätt kunna identifiera vilka typer av verksamheter som kan vara betjänta av särskilda åtgärder för sin personalförsörjning vid höjd beredskap och krig. Sådana åtgärder skulle t.ex. kunna vara användande av frivilligorganisationer, avtalslösningar eller en aktiverad civilplikt. Regeringen avser att återkomma om hanteringen av MSB:s redovisning av behov av personalförstärkningar hos bevakningsansvariga myndigheter (beredskapsmyndigheter från och med 1 oktober 2022) och andra berörda aktörer.

Psykologiskt försvar och informationspåverkan

Regeringen anser att det är angeläget att Myndigheten för psykologiskt försvar (MPF), tillsammans med övriga aktörer inom det psykologiska försvaret, fortsätter arbetet med att utveckla ett modernt psykologiskt försvar. En särskilt viktig uppgift för MPF under 2023 är att stärka samhällets förmåga att identifiera, analysera och bemöta otillbörlig informationspåverkan riktad mot Sveriges ordförandeskap i EU.

Internationellt samarbete inom Norden, EU, FN och Nato

Regeringen vill framhålla vikten av ett fortsatt aktivt samarbete inom civil kris- hantering och krisberedskap inom ramen för de samarbeten som finns inom Norden, EU, FN och Nato, inte minst med anledning av Rysslands anfallskrig mot Ukraina.

Regeringen kommer även fortsättningsvis att ta en aktiv roll i det internationella samarbetet inom civil kris- hantering. Det gäller främst samarbete och insatser till stöd för EU och FN. Under det svenska ordförandeskapet i EU avser regeringen att med stöd av MSB driva prioriterade frågor för EU och Sverige inom civilskyddsområdet.

Regeringen bedömer att arbetet inom EU med att stärka motståndskraften mot olika typer av hot och risker både i digital och fysisk infrastruktur hos den offentliga och privata sektorn, behöriga myndigheter och unionen i dess helhet är viktigt. Genomförandet av CER-direktivet om kritiska entiteters motståndskraft, kommer i detta sammanhang att vara betydelsefullt. På informations- och cybersäkerhetsområdet är det viktigt att NIS2-direktivet om åtgärder för en hög gemensam cybersäkerhetsnivå i hela unionen och annan lagstiftning genomförs på ett ändamålsenligt och effektivt sätt inom hela unionen.

Regeringen kommer fortsatt att vara pådrivande i det internationella samarbetet, bl.a. inom miljöräddningstjänst till sjöss.

Ett medlemskap i Nato kommer att ha inverkan på det civila försvaret och därmed beröra flera myndigheter och andra aktörer. Nato har identifierat sju civila förmågor (*Baseline requirements for national resilience*) som ska bidra till säkerställandet av viktiga samhällsfunktioner och upprätthålla alliansens kollektiva försvarsförmåga. Dessa förmågor är av Nato särskilt prioriterade områden för att stärka den civila motståndskraften. De utgör därmed en central utgångspunkt i det svenska nationella arbetet med att utveckla krisberedskapen och det civila försvaret samt i förlängningen Sveriges totalförsvar. Förmågorna är i överensstämmelse med ett antal av de av regeringen nyligen inrättade beredkapssektorerna för att stärka motståndskraften i viktiga samhällsfunktioner och således prioriterade områden för utvecklingen av det svenska civila försvaret.

Vidare utveckling och etablering av Rakel Generation 2

Arbetet med det stegvisa etablerandet av Rakel Generation 2 (Rakel G2) ska fortsätta. Rakel G2 är nästa generations säkra, robusta och tillgängliga kommunikationslösning för aktörer inom allmän ordning, säkerhet, hälsa och försvar. Rakel G2 innebär väsentligt förbättrade förutsättningar för samhällsviktiga aktörer att leda, samverka och genomföra operativ verksamhet både vid enskilda mindre allvarliga vardagliga händelser och vid större olyckshändelser, fredstida krissituationer, höjd beredskap och då ytterst krig.

5.5.3 Samhällets informationssäkerhet

Regeringen kommer att fortsätta verka för en ökad informations- och cybersäkerhet och motståndskraft i samhällets alla delar. Regeringen föreslår därför att MSB tillförs ytterligare medel för denna verksamhet.

Inte minst förmågan att förebygga, upptäcka och hantera it-incidenter måste stärkas. Att stärka CERT-SE, Sveriges nationella funktion för att stödja samhället i arbetet med att förebygga och hantera it-incidenter, kommer att leda till ökad förmåga att ge stöd och information vid inträffade incidenter.

Forskning och innovation är också viktiga förutsättningar för att informations- och cybersäkerheten ska utvecklas i takt med den snabba teknikutvecklingen och för att därigenom kunna förhindra både system- och handhavandefel och it-angrepp. Det nationella samordningscentret för cybersäkerhetsforskning och innovation spelar här en viktig roll.

5.6 Budgetförslag

5.6.1 2:1 Kustbevakningen

Tabell 5.3 Anslagsutveckling 2:1 Kustbevakningen

Tusental kronor

2021	Utfall	1 337 730	Anslagssparande	37 833
2022	Anslag	1 440 048 ¹	Utgiftsprognos	1 426 192
2023	Förslag	1 488 971		
2024	Beräknat	1 783 697 ²		
2025	Beräknat	1 806 310 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2022 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 1 723 164 tkr i 2023 års prisnivå.

³ Motsvarar 1 699 175 tkr i 2023 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Kustbevakningens förvaltningsutgifter.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 5.4 Förändringar av anslagsnivån 2023–2025 för 2:1 Kustbevakningen

Tusental kronor

	2023	2024	2025
Anvisat 2022¹	1 440 048	1 440 048	1 440 048
Pris- och löneomräkning ²	18 501	69 739	110 464
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	30 422	273 910	255 798
<i>varav BP23³</i>	<i>31 000</i>	<i>273 000</i>	<i>246 000</i>
– Förstärkt förmåga	31 000	273 000	246 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 488 971	1 783 697	1 806 310

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2021 (bet. 2021/22:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2022. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2024–2025 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

För att förstärka Kustbevakningens förmåga genom personaluppbyggnad samt investeringar och underhållsåtgärder i myndighetens fartyg ökas anslaget med 31 000 000 kronor för 2023. För 2024 beräknas anslaget öka med 273 000 000 kronor och för 2025 med 246 000 000 kronor.

Regeringen föreslår att 1 488 971 000 kronor anvisas under anslaget 2:1 *Kustbevakningen* för 2023. För 2024 och 2025 beräknas anslaget till 1 783 697 000 kronor respektive 1 806 310 000 kronor.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 5.5 Avgiftsfinansierad verksamhet vid Kustbevakningen

Tusental kronor

Verksamhet	Ack. resultat t.o.m. 2021	Resultat 2022	Verksamhetens intäkter 2023	Kostnader som ska täckas 2023	Resultat 2023	Ack. resultat utgående 2023
Avgiftsbelagda verksamheter där intäkterna inte disponeras av myndigheten						
<i>Offentligrättslig verksamhet</i>						
Vattenföreningssavgift	0	0	300	300	0	0
Ersättning för kostnader för räddningstjänst	-438	0	1 700	1 700	0	0
Summa offentligrättslig verksamhet	-438	0	2 000	2 000	0	0
Avgiftsbelagda verksamheter där intäkterna disponeras av myndigheten och finansierar en bestämd del av verksamheten						
<i>Uppdragsverksamhet</i>						
Uppdrags- och serviceverksamhet	11	0	6 000	6 000	0	11
Summa uppdragsverksamhet	11	0	6 000	6 000	0	11

Källa: Kustbevakningen.

5.6.2 2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor

Tabell 5.6 Anslagsutveckling 2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor

Tusental kronor

2021	Utfall	24 850	Anslagssparande	
2022	Anslag	519 850 ¹	Utgiftsprognos	514 848
2023	Förslag	506 850		
2024	Beräknat	506 850		
2025	Beräknat	506 850		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2022 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera ersättning till kommuner för åtgärder som vidtas för att förebygga jordskred och andra naturolyckor.

Anslaget får även användas för finansiering av vissa åtgärder för att stärka samhällets förmåga att bedöma och hantera översvänningsrisker.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 5.7 Förändringar av anslagsnivån 2023–2025 för 2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor

Tusental kronor

	2023	2024	2025
Anvisat 2022¹	521 850	521 850	521 850
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	-15 000	-15 000	-15 000
<i>varav BP23</i>	<i>-15 000</i>	<i>-15 000</i>	<i>-15 000</i>
– Administrationskostnader förebyggande åtgärder	-15 000	-15 000	-15 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	506 850	506 850	506 850

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2021 (bet. 2021/22:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Anslaget minskas med 15 000 000 fr.o.m. 2023 för att bidra till ökningen av anslaget 2:6 *Myndigheten för samhällsskydd och beredskap*, anslaget 1:5 *Statens geotekniska institut* inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik, anslaget 1:9 *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut* inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård och anslaget 1:8 *Sveriges geologiska undersökning* inom utgiftsområde 24 Näringsliv.

Regeringen föreslår att 506 850 000 kronor anvisas under anslaget 2:2 *Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor* för 2023. För 2024 och 2025 beräknas anslaget till 506 850 000 kronor respektive 506 850 000 kronor.

Bemyndigande om ekonomiska antaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2023 för anslaget 2:2 *Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 480 000 000 kronor 2024–2028.

Skälen för regeringens förslag: Bemyndigandet avser fleråriga beslut om bidrag till kommunernas verksamhet att förebygga jordskred och andra naturolyckor som förväntas öka i ett förändrat klimat och för att stimulera sådana förebyggande åtgärder. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2023 för anslaget 2:2 *Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 480 000 000 kronor 2024–2028.

Tabell 5.8 Beställningsbemyndigande för anslaget 2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor

Tusental kronor

	Utfall 2021	Prognos 2022	Förslag 2023	Beräknat 2024	Beräknat 2025	Beräknat 2026–2028
Ingående åtaganden	42 795	25 775	480 000			
Nya åtaganden	0	480 000	250 000			
Infriade åtaganden	-17 020	-25 775	-250 000	-250 000	-100 000	-130 000
Utestående åtaganden	25 775	480 000	480 000			
Erhållet/föreslaget bemyndigande	45 000	480 000	480 000			

5.6.3 2:3 Ersättning för räddningstjänst m.m.

Tabell 5.9 Anslagsutveckling 2:3 Ersättning för räddningstjänst m.m.

Tusental kronor

2021	Utfall	18 429	Anslagssparande	9 151
2022	Anslag	37 580 ¹	Utgiftsprognos	37 218
2023	Förslag	27 580		
2024	Beräknat	27 580		
2025	Beräknat	27 580		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2022 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för att, i enlighet med lagen (2003:778) om skydd mot olyckor, finansiera vissa ersättningar till följd av uppkomna kostnader vid genomförda räddningsinsatser och finansiera insatser för att bekämpa olja m.m. till sjöss. Anslaget får även användas för att finansiera vissa kostnader för stöd från andra länder till Sverige avseende räddningstjänst eller för beredskapsåtgärder för sådant stöd. Anslaget får också användas för bidrag för skogsbrandsbevakning.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 5.10 Förändringar av anslagsnivån 2023–2025 för 2:3 Ersättning för räddningstjänst m.m.

Tusental kronor

	2023	2024	2025
Anvisat 2022¹	27 580	27 580	27 580
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	27 580	27 580	27 580

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2021 (bet. 2021/22:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Utfallet på anslaget varierar mellan åren eftersom det varken går att förutsäga antalet eller omfattningen av olyckor som kräver räddningsinsatser samt konsekvenserna av dessa.

Regeringen föreslår att 27 580 000 kronor anvisas under anslaget 2:3 *Ersättning för räddningstjänst m.m.* för 2023. För 2024 och 2025 beräknas anslaget till 27 580 000 kronor respektive 27 580 000 kronor.

5.6.4 2:4 Krisberedskap

Tabell 5.11 Anslagsutveckling 2:4 Krisberedskap

Tusental kronor

2021	Utfall	1 281 647	Anslagssparande	21 379
2022	Anslag	1 609 788 ¹	Utgiftsprognos	1 607 117
2023	Förslag	1 380 608		
2024	Beräknat	1 657 238 ²		
2025	Beräknat	1 964 689 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2022 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 1 591 938 tkr i 2023 års prishivå.

³ Motsvarar 1 824 043 tkr i 2023 års prishivå.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera åtgärder som stärker samhällets samlade beredskap och förmåga att hantera allvarliga kriser och deras konsekvenser. Anslaget får också i viss utsträckning finansiera åtgärder för att kunna ge stöd till och ta emot stöd från andra länder vid en allvarlig kris eller inför en möjlig allvarlig kris. Anslaget får även i viss utsträckning finansiera åtgärder som syftar till att skapa eller vidmakthålla förmågan till höjd beredskap för det civila försvaret. Anslaget får även i viss utsträckning användas för att finansiera offentliga aktörers kostnader i samband med extraordinära händelser.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 5.12 Förändringar av anslagsnivån 2023–2025 för 2:4 Krisberedskap

Tusental kronor

	2023	2024	2025
Anvisat 2022¹	1 273 788	1 273 788	1 273 788
Pris- och löneomräkning ²	5 281	57 746	103 906
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	101 539	325 704	586 995
<i>varav BP23³</i>	<i>-124 000</i>	<i>-124 000</i>	<i>-124 000</i>
– Ny struktur civilt försvar - sektorsansvariga myndigheter	-75 000	-75 000	-75 000
– Ny struktur civilt försvar - nya beredskapsmyndigheter	-42 000	-42 000	-42 000
– Ny struktur civilt försvar - nya civilområdesansvariga myndigheter	-132 000	-132 000	-132 000
– Civilt försvar: Alternativa ledningsplatser och aktörsgemensamma skyddsvärda utrymmen	25 000	25 000	25 000
– Civilt försvar: Kommuner och regioners arbete med civilt försvar	100 000	100 000	100 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 380 608	1 657 238	1 964 689

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2021 (bet. 2021/22:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2022. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2024–2025 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Regeringen har beslutat om en ny struktur för samhällets krisberedskap och civilt försvar. För att finansiera de ökade kostnader som reformen medför för de myndigheter som inom ramen för den nya strukturen får ytterligare uppgifter minskas anslaget med 249 000 000 kronor fr.o.m. 2023.

För att utveckla alternativa ledningsplatser och aktörsgemensamma skyddsvärda utrymmen ökas anslaget med 25 000 000 kronor 2023. För 2024 och 2025 beräknas anslaget öka med motsvarande belopp och fr.o.m. 2026 beräknas anslaget öka med 10 000 000 kronor.

För att stärka kommunernas och regionernas arbete med civilt försvar ökas anslaget med 100 000 000 kronor fr.o.m. 2023.

Regeringen föreslår att 1 380 608 000 kronor anvisas under anslaget 2:4 *Krisberedskap* för 2023. För 2024 och 2025 beräknas anslaget till 1 657 238 000 kronor respektive 1 964 689 000 kronor.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2023 för anslaget 2:4 *Krisberedskap* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 3 350 000 000 kronor 2024–2028.

Skälen för regeringens förslag: Bemyndigandet avser åtaganden för åtgärder som stärker samhällets krisberedskap och det civila försvaret. Vidare avser bemyndigandet bidrag för åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. Bemyndigandet avser också de forskningsmedel som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och Myndigheten för psykologiskt försvar fördelar.

För att kunna finansiera åtgärder och forskning avseende samhällets krisberedskap och det civila försvaret behöver beslut kunna fattas som medför behov av medel

kommande år. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2023 för anslaget 2:4 *Krisberedskap* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 3 350 000 000 kronor 2024–2028.

Tabell 5.13 Beställningsbemyndigande för anslaget 2:4 Krisberedskap

Tusental kronor

	Utfall 2021	Prognos 2022	Förslag 2023	Beräknat 2024	Beräknat 2025	Beräknat 2026–2028
Ingående åtaganden	1 488 429	1 176 797	1 900 000			
Nya åtaganden	515 514	1 710 881	2 852 000			
Infriade åtaganden	-827 146	-987 678	-1 402 000	-1 212 000	-1 007 000	-1 131 000
Utestående åtaganden	1 176 797	1 900 000	3 350 000			
Erhållet/föreslaget bemyndigande	1 800 000	1 900 000	3 350 000			

5.6.5 2:5 Ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal

Tabell 5.14 Anslagsutveckling 2:5 Ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal

Tusental kronor

2021	Utfall	396 671	Anslagssparande
2022	Anslag	426 671 ¹	Utgiftsprognos
2023	Förslag	426 671	
2024	Beräknat	426 671	
2025	Beräknat	426 671	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2022 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera ersättning från staten till SOS Alarm Sverige AB enligt avtal.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 5.15 Förändringar av anslagsnivån 2023–2025 för 2:5 Ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal

Tusental kronor

	2023	2024	2025
Anvisat 2022¹	401 671	401 671	401 671
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	25 000	25 000	25 000
<i>varav BP23</i>	<i>45 000</i>	<i>45 000</i>	<i>45 000</i>
– SOS Alarm	45 000	45 000	45 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	426 671	426 671	426 671

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2021 (bet. 2021/22:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

För att SOS Alarm ska kunna upprätthålla sin verksamhet och förmåga ökas anslaget fr.o.m. 2023 med 45 000 000 kronor.

Regeringen föreslår att 426 671 000 kronor anvisas under anslaget 2:5 *Ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal* för 2023. För 2024 och 2025 beräknas anslaget till 426 671 000 kronor respektive 426 671 000 kronor.

5.6.6 2:6 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Tabell 5.16 Anslagsutveckling 2:6 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Tusental kronor

2021	Utfall	1 492 407	Anslagssparande	58 920
2022	Anslag	1 578 916 ¹	Utgiftsprognos	1 609 625
2023	Förslag	1 480 372		
2024	Beräknat	1 545 756 ²		
2025	Beräknat	1 593 764 ³		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2022 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 1 498 572 tkr i 2023 års prisnivå.

³ Motsvarar 1 508 034 tkr i 2023 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps förvaltningsutgifter. Anslaget får finansiera verksamhet avseende skydd mot olyckor, krisberedskap, civilt försvar samt beredskap och indirekta kostnader för internationella räddnings- och katastrofinsatser samt andra internationella insatser inom ramen för EU-samarbetet och Nato/PFF. Vidare får anslaget finansiera verksamhet för att upprätthålla beredskap samt indirekta kostnader beträffande Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps förmåga att stödja utlandsmyndigheter och nödställda i en situation då många svenska medborgare eller personer med hemvist i Sverige drabbas till följd av allvarlig olycka eller katastrof i utlandet. Anslaget får även användas för bidrag till främjande av den enskilda människans förmåga. Anslaget får även finansiera utbildningsverksamhet inom området. Anslaget får även finansiera verksamhet med anledning av lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor. Anslaget får även finansiera den verksamhet som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap genomför inom områdena massmediernas beredskap, kunskapsspridning och information om säkerhetspolitik, information om försvar, samhällets krisberedskap och totalförsvar samt opinionsundersökningar. Anslaget får även finansiera drift och vidmakthållande av vissa reservfunktioner inom etermedia. Anslaget får även användas för stöd till frivilliga försvarsorganisationer.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 5.17 Förändringar av anslagsnivån 2023–2025 för 2:6 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Tusental kronor

	2023	2024	2025
Anvisat 2022¹	1 428 916	1 428 916	1 428 916
Pris- och löneomräkning ²	14 677	60 130	96 744
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	36 779	56 710	68 104
<i>varav BP23³</i>	<i>39 500</i>	<i>43 000</i>	<i>43 000</i>
– <i>Ny struktur civilt försvar - sektorsansvariga myndigheter</i>	<i>7 500</i>	<i>7 500</i>	<i>7 500</i>
– <i>Ny lag om utländska direktinvesteringar</i>	<i>6 000</i>	<i>6 000</i>	<i>6 000</i>
– <i>Civilt försvar: Informations- och cybersäkerhet</i>	<i>15 000</i>	<i>15 000</i>	<i>15 000</i>
– <i>Administrationskostnader förebyggande åtgärder</i>	<i>6 000</i>	<i>6 000</i>	<i>6 000</i>
– <i>Organiserad brottslighet</i>	<i>1 500</i>	<i>1 500</i>	<i>1 500</i>
– <i>Utökade beredskapszoner</i>	<i>3 500</i>	<i>7 000</i>	<i>7 000</i>
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 480 372	1 545 756	1 593 764

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2021 (bet. 2021/22:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2022. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2024–2025 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Regeringen har beslutat om en ny struktur för samhällets krisberedskap och civilt försvar. Den nya strukturen medför ytterligare uppgifter för Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Anslaget ökas därför med 7 500 000 kronor fr.o.m. 2023. Finansiering sker genom att anslaget 2:4 *Krisberedskap* minskas med totalt 249 000 000 kronor fr.o.m. 2023.

För att hantera ökade kostnader kopplade till kommande lagstiftning om utländska direktinvesteringar ökas anslaget med 6 000 000 kronor fr.o.m. 2023.

För att stärka det stöd som myndigheten lämnar inom informations- och cybersäkerhet ökas anslaget för 2023 med 15 000 000 kronor. För 2024 och 2025 beräknas anslaget öka med motsvarande belopp och fr.o.m. 2026 beräknas anslaget öka med 10 000 000 kronor.

För att hantera en ökad omfattning av ansökningar från kommuner om ersättning för åtgärder som vidtas för att förebygga jordskred och andra naturolyckor ökas anslaget med 6 000 000 kronor fr.o.m. 2023. Finansiering sker genom att anslaget 2:2 *Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor* minskas med totalt 15 000 000 kronor fr.o.m. 2023.

För kostnader för utveckling, implementering och förvaltning av ett nationellt tillståndsregister för explosiva varor i syfte att motverka organiserad brottslighet ökas anslaget med 1 500 000 kronor fr.o.m. 2023. Finansiering sker genom att anslaget 1:1 *Polismyndigheten* inom utgiftsområde 4 Rättsväsendet minskas med motsvarande belopp.

För kostnader med anledning av införandet av nya utökade beredskapszoner runt kärntekniska anläggningar ökas anslaget med 3 500 000 kronor för 2023. För 2024–2032 beräknas anslaget öka med 7 000 000 kronor.

Regeringen föreslår att 1 480 372 000 kronor anvisas under anslaget 2:6 *Myndigheten för samhällsskydd och beredskap* för 2023. För 2024 och 2025 beräknas anslaget till 1 545 756 000 kronor respektive 1 593 764 000 kronor.

Samhällsinvesteringar

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2023 besluta att Myndigheten för samhällsskydd och beredskap får ta upp lån i Riksgäldskontoret för samhällsinvesteringar som inklusive tidigare gjord upplåning uppgår till högst 1 300 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Utifrån sitt ansvarsområde behöver Myndigheten för samhällsskydd och beredskap en låneram för samhällsinvesteringar för att kunna genomföra investeringar för att stärka krisberedskapen. Behoven gäller främst infrastrukturen för kommunikationssystemet Rakel och för systemet för utomhusvarning.

Investeringsplan

Regeringens förslag: Investeringsplanen för krisberedskap för 2023–2025 godkänns som en riktlinje för Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps samhällsinvesteringar.

Skälen för regeringens förslag

Under perioden 2023–2025 kommer nödvändiga investeringar att genomföras i Rakelsystemet. Investeringarna behövs bl.a. med anledning av ökat antal användare. Under perioden kommer också investeringar avseende anskaffning och etablering av kärnätet till Rakel Generation 2 att genomföras.

Tabell 5.18 Investeringsplan för Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Miljoner kronor

	Utfall 2021	Prognos 2022	Budget 2023	Beräknat 2024	Beräknat 2025	Summa 2023– 2025
Anskaffning och utveckling av nya investeringar	154	58	215	80	50	345
Rakel och steg 1 mot Rakel Generation 2	154	58	215	80	50	345
<i>varav investeringar i anläggningstillgångar</i>	<i>154</i>	<i>58</i>	<i>215</i>	<i>80</i>	<i>50</i>	<i>345</i>
<i>– maskiner, inventarier och installationer</i>	<i>154</i>	<i>58</i>	<i>215</i>	<i>80</i>	<i>50</i>	<i>345</i>
Finansiering av anskaffning och utveckling	154	58	215	80	50	345
Anslag 2:4 Krisberedskap	1					
Övrig kreditram (lån i Riksgäldskontoret)	153	58	65	60	50	175
Övrig finansiering			150	20		170
Vidmakthållande av befintliga investeringar	32	41	45	45	41	131
Beredskapstillgångar	32	41	45	45	41	131
<i>varav investeringar i anläggningstillgångar</i>	<i>32</i>	<i>41</i>	<i>45</i>	<i>45</i>	<i>41</i>	<i>131</i>
<i>– beredskapstillgångar</i>	<i>32</i>	<i>41</i>	<i>45</i>	<i>45</i>	<i>41</i>	<i>131</i>
Finansiering vidmakthållande	32	41	45	45	41	131
Anslag 2:4 Krisberedskap	24	38	33	33	29	95
Övrig kreditram (lån i Riksgäldskontoret)	8	3	12	12	12	36
Totala utgifter för anskaffning, utveckling och vidmakthållande av investeringar	186	99	260	125	91	476
Totalt varav investeringar i anläggningstillgångar	186	99	260	125	91	476

Vissa justeringar har gjorts jämfört med föregående års investeringsplan. Bland annat har det skett en försening i investeringarna avseende mobil datakommunikation som komplement till radiokommunikationssystemet Rakel (steg 1 mot Rakel Generation 2), vilket ökar budgeterat belopp för 2023 och beräknade belopp för 2024 och 2025.

Budget för avgiftsbestämd verksamhet**Tabell 5.19 Avgiftsfinansierad verksamhet vid Myndigheten för samhällsskydd och beredskap**

Tusental kronor

Verksamhet	Ack. resultat t.o.m. 2021	Resultat 2022	Verksamhetens intäkter 2023	Kostnader som ska täckas 2023	Resultat 2023	Ack. resultat utgående 2023
Avgiftsbelagda verksamheter där intäkterna inte disponeras av myndigheten						
<i>Offentligrättslig verksamhet</i>						
Intyg förare	-609	860	8 300	8 300	0	59
Summa offentligrättslig verksamhet	-609	860	8 300	8 300	0	59
Avgiftsbelagda verksamheter där intäkterna disponeras av myndigheten och finansierar en bestämd del av verksamheten						
<i>Uppdragsverksamhet</i>						
Tekniska system	-4 194	-3 350	35 150	36 350	-1 200	-8 744
Tjänsteexport	-1 211	1 211	7 100	7 100	0	0
Internationella insatser ¹	-6 176	6 176	150 000	150 000	0	0
Rakel och Rakel G2 ²	384 990	32 000	612 000	785 000	-173 000	243 990
Uppdragsutbildning kost och logi m.m. ¹	-32 427	32 427	41 900	41 900	0	0
Lagerhållning EU	5 558	-5 558	115 655	115 655	0	0
Summa uppdragsverksamhet ³	346 540	62 906	961 805	1 136 005	-174 200	235 246

¹ Ackumulerat underskott får under 2022 finansieras med anslagsmedel.² Myndigheten får använda högst 170 000 000 kronor av det balanserade överskottet i nuvarande Rakelverksamhet för att finansiera anskaffning och etablering av kärnnätet till Rakel Generation 2.³ Av resultatet för 2023 avser 37 103 000 kronor anslagsmedel för att finansiera ackumulerat underskott i verksamheterna Internationella insatser och Uppdragsutbildning kost och logi m.m.

Källa: Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

5.6.7 2:7 Statens haverikommission**Tabell 5.20 Anslagsutveckling 2:7 Statens haverikommission**

Tusental kronor

2021	Utfall	51 669	Anslagssparande	18 531
2022	Anslag	57 728 ¹	Utgiftsprognos	75 525
2023	Förslag	49 611		
2024	Beräknat	50 845 ²		
2025	Beräknat	51 895 ³		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2022 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.² Motsvarar 49 611 tkr i 2023 års prisnivå.³ Motsvarar 49 611 tkr i 2023 års prisnivå.**Ändamål**

Anslaget får användas för att finansiera Statens haverikommissionens förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för myndighetens verksamhet med undersökningar enligt lagen (1990:712) om undersökning av olyckor och samverkan med berörda myndigheter i deras olycksförebyggande verksamhet.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 5.21 Förändringar av anslagsnivån 2023–2025 för 2:7 Statens haverikommission

Tusental kronor

	2023	2024	2025
Anvisat 2022¹	57 728	57 728	57 728
Pris- och löneomräkning ²	1 656	3 133	4 390
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	-9 773	-10 016	-10 223
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	49 611	50 845	51 895

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2021 (bet. 2021/22:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2022. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2024–2025 är preliminär.

Regeringen föreslår att 49 611 000 kronor anvisas under anslaget 2:7 *Statens haverikommission* för 2023. För 2024 och 2025 beräknas anslaget till 50 845 000 kronor respektive 51 895 000 kronor.

5.6.8 2:8 Myndigheten för psykologiskt försvar

Tabell 5.22 Anslagsutveckling 2:8 Myndigheten för psykologiskt försvar

Tusental kronor

2021	Utfall	Anslagssparande
2022	Anslag	113 000 ¹ Utgiftsprognos 111 913
2023	Förslag	124 066
2024	Beräknat	137 902 ²
2025	Beräknat	141 273 ³

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2022 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 133 766 tkr i 2023 års prisnivå.

³ Motsvarar 133 766 tkr i 2023 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Myndigheten för psykologiskt försvars förvaltningsutgifter.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 5.23 Förändringar av anslagsnivån 2023–2025 för 2:8 Myndigheten för psykologiskt försvar

Tusental kronor

	2023	2024	2025
Anvisat 2022¹	103 000	103 000	103 000
Pris- och löneomräkning ²	1 066	4 284	6 906
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	20 000	30 618	31 367
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	124 066	137 902	141 273

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2021 (bet. 2021/22:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2022. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2024–2025 är preliminär.

Regeringen föreslår att 124 066 000 kronor anvisas under anslaget 2:8 *Myndigheten för psykologiskt försvar* för 2023. För 2024 och 2025 beräknas anslaget till 137 902 000 kronor respektive 141 273 000 kronor.

5.6.9 2:9 Rakel Generation 2

Tabell 5.24 Anslagsutveckling 2:9 Rakel Generation 2

Tusental kronor

2021	Utfall	Anslagssparande
2022	Anslag	67 000 ¹ Utgiftsprognos 66 355
2023	Förslag	62 694
2024	Beräknat	15 740 ²
2025	Beräknat	15 975 ³

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2022 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 15 155 tkr i 2023 års prisnivå.

³ Motsvarar 15 155 tkr i 2023 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för att finansiera förberedelser samt drifts- och investeringskostnader avseende Rakel Generation 2.

Skälen för regeringens förslag**Tabell 5.25 Förändringar av anslagsnivån 2023–2025 för 2:9 Rakel Generation 2**

Tusental kronor

	2023	2024	2025
Anvisat 2022¹	67 000	67 000	67 000
Pris- och löneomräkning ²	694	3 307	4 356
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	-5 000	-54 567	-55 381
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	62 694	15 740	15 975

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2021 (bet. 2021/22:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2022. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2024–2025 är preliminär.

Regeringen föreslår att 62 694 000 kronor anvisas under anslaget 2:9 *Rakel Generation 2* för 2023. För 2024 och 2025 beräknas anslaget till 15 740 000 kronor respektive 15 975 000 kronor.

6 Strålsäkerhet

6.1 Mål för området

Resultatredovisningen för miljö kvalitetsmålet Säker strålmiljö finns i avsnitt 3.11 i utgiftsområde 20 Allmän miljö och naturvård. I detta avsnitt redovisas främst resultatredovisning för strålsäkerhetsfrågor med koppling till mål för samhällets krisberedskap (avsnitt 5.1.1). Det rör riksdagsbundna mål för skydd mot olyckor enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor och mål för civilt försvar samt för regeringens mål om krisberedskap.

6.2 Resultatredovisning

6.2.1 Arbetet för god strålsäkerhet fortsätter

Strålsäkerhetsmyndigheten har fortsatt verka för att verksamheterna vid kärntekniska anläggningar bedrivs strålsäkert genom att följa, kontrollera och ställa krav på strålsäkerhetsarbetet. Det har inte inträffat några allvarliga tillbud eller haverier vid kärntekniska anläggningar i Sverige under 2021. Dosgränserna vid verksamheter som använder strålning har inte överskridits under de senaste åren. Utsläpp av radioaktiva ämnen övervakas kontinuerligt genom mätning vid de kärntekniska anläggningarna och ligger generellt kvar på en låg nivå.

I slutet av 2021 beslutade Strålsäkerhetsmyndigheten om nya föreskrifter för konstruktion, värdering, redovisning och drift av kärnkraftsreaktorer. De trädde i kraft den 1 mars 2022 och gäller för såväl befintliga kärnkraftsreaktorer som eventuella nya landbaserade kärnkraftsreaktorer av lättvattentyp. Myndigheten har även uppdaterat föreskrifterna om omhändertagande av kärntekniskt avfall. Genom Strålsäkerhetsmyndighetens tillsyn kontrolleras att tillsynsobjekten uppfyller kraven på bl.a. ansvar för strålsäkerheten. För verksamheter inom hälso- och sjukvård, industri, forskningsverksamhet samt veterinärmedicin har antalet tillsynsinsatser minskat gentemot tidigare år. Detta beror främst på covid-19-pandemin.

Under 2021 besvarade Strålsäkerhetsmyndigheten ytterligare frågor från regeringen om förvarsanläggningar för använt kärnbränsle och om det s.k. LOT-försöket (Long Term Test of Buffer material) som ingår i Svensk Kärnbränslehantering AB:s (SKB) forskningsverksamhet. Myndigheten ansåg att den tidigare bedömningen av slutförvarsmetoden kvarstår. Regeringen beslutade att ge tillåtelse och tillstånd till dels utbyggnad av det befintliga slutförvaret för låg- och medelaktivt radioaktivt avfall i december 2021, dels ett slutförvar och en anläggning för inkapsling för använt kärnbränsle i enlighet med bolagets ansökan, i januari 2022. Det innebär att den påverkan på miljön som verksamheten kommer att orsaka kan accepteras. Regeringen lämnade därmed över ärendet enligt miljöbalken till mark- och miljödomstolen för fortsatt prövning och till Strålsäkerhetsmyndigheten för den stegvisa prövningsprocessen.

Ett stort antal forskningsprojekt finansierade via Strålsäkerhetsmyndighetens anslag har pågått under 2021. Myndigheten har använt ca 80 miljoner kronor till forskning under 2021. Finansieringen har bl.a. gått till forskningsområdena radioekologi, strålningsbiologi, radiologiska nödsituationer, svåra haverier, nukleär icke-spridning, och kärnavfall. Under 2021 arbetade Strålsäkerhetsmyndigheten med ett förslag till nationell strategisk inriktning för kompetensförsörjning inom strålsäkerhetsområdet.

Myndigheten identifierade behov av att stärka kompetensförsörjningen och främja livskraftiga forskningsmiljöer för att säkerställa att Sverige har tillräcklig kompetens för att värna strålsäkerheten framöver.

Riksdagen har sedan tidigare beslutat om lagändringar som behövs med anledning av Sveriges tillträde till 2004 års ändringsprotokoll till Pariskonventionen och tilläggskonventionen om skadeståndsansvar på atomenergins område. Regeringen har under året beslutat om lagändringar som trädde i kraft den 1 januari 2022. Utöver detta har regeringen beslutat om en ny förordning om ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor, genom vilken Strålsäkerhetsmyndigheten får nya uppgifter och Riksgäldskontoret pekas ut som tillsynsmyndighet.

6.2.2 Sverige arbetar inom EU och internationellt för att bidra till ett strålsäkert samhälle

Genom att delta i internationella fora och granskningar har Sverige och Strålsäkerhetsmyndigheten bidragit till fortsatt standardisering och harmonisering inom strålsäkerhet och nukleär icke-spridning. Mycket av det internationella samarbetet för strålsäkerhet bedrivs inom FN:s internationella atomenergiorgan (IAEA). Sverige var medlem av IAEA:s styrelse under tre år fram till september 2021 och, för första gången, ordförande för styrelsen under ett år, 2019–20. Sverige bidrar även till den internationella normeringen genom att delta i ett antal konventioner med regelbundna översynskonferenser. Som en del av förberedelserna inför översynskonferensen för konventionen om radioaktivt avfall (Joint Convention), som genomfördes i månadsskiftet juni/juli 2022, har Sverige genom Strålsäkerhetsmyndigheten och i samverkan med industrin tagit fram Sveriges nationella rapport om uppfyllandet av konventionen. Strålsäkerhetsmyndigheten har arbetat inför den första översynskonferensen av konventionen om fysiskt skydd av kärnämnen och kärntekniska anläggningar (CPPNM/A) som genomfördes våren 2022. Strålsäkerhetsmyndigheten har under året bidragit till de svenska förberedelserna inför den tionde översynskonferensen av Fördraget om icke-spridningsavtalet av kärnavapen (NPT), som på grund av covid-19-pandemin flyttats fram till sommaren 2022.

Till följd av olyckan i Fukushima år 2011 har omfattande analyser, så kallade stresstester, av alla europeiska kärnkraftverk genomförts. Dessa analyser har granskats inom den rådgivande gruppen till kommissionen, ENSREG, och nationella handlingsplaner har tagits fram. Åtgärderna i handlingsplanen är nu genomförda och en slutredovisning har presenterats för ENSREG.

Strålsäkerhetsmyndigheten har bedrivit utvecklingssamarbeten i vissa östeuropeiska länder och i Ryssland genom anslag inom utgiftsområde 20 och utgiftsområde 7 för att bidra till ökad strålsäkerhet i dessa länder. Genom det svenska stödprogrammet till IAEA inom icke-spridningsområdet bidrog Sverige tillförutsättningar för effektiva och säkra internationella kärnämnesinspektioner, bl.a. genom kurser för IAEA-inspektörer på svenska kärntekniska anläggningar.

6.2.3 Stärkt arbete med civilt försvar och beredskap vid kärntekniska anläggningar

Under 2021 har Strålsäkerhetsmyndigheten fortsatt arbetet med att utveckla förmågan inom det civila försvaret. Myndigheten fick särskilda medel för civilt försvar som har finansierat beredskapsåtgärder och rekrytering av nya medarbetare som ska arbeta inom området. Beredskapsuppdraget har trots covid-19-pandemin kunnat genomföras i huvudsak. I samband med Rysslands invasion av Ukraina aktiverades delar av myndighetens krisorganisation för att följa utvecklingen av säkerheten på kärntekniska

anläggningar i Ukraina. Myndigheten har därefter fortsatt att följa utvecklingen och informera regeringen kontinuerligt.

Strålsäkerhetsmyndigheten m.fl. har under 2021 hanterat inköp av jodtabletter för kärnenergi-beredskapen i de beredskapszoner som började gälla vid halvårsskiftet 2022, i enlighet med förordningen (2020:317) om ändring i förordningen (2003:789) om skydd mot olyckor. För att öka den nationella förmågan att hantera en kärnkraftsolycka som berörde nya beredskaps- och planeringszonerna har Strålsäkerhetsmyndigheten bistått de berörda länsstyrelserna i deras arbete med att revidera beredskapsplaneringen för kärnenergifrågor. Myndigheten har även arbetat med att öka kunskapen om de radiologiska konsekvenserna av kärnvapen.

Under 2021 har Strålsäkerhetsmyndigheten fått en ny roll som tillsynsmyndighet enligt säkerhetsskyddslagen (2018:585) över enskilda verksamhetsutövare inom området kärnteknisk verksamhet. Utöver den nya arbetsuppgiften att bedriva tillsyn på området har myndigheten övertagit uppgifter inom personalsäkerhet och registerkontroll från Affärsverket svenska kraftnät, exempelvis att besluta om placering i säkerhetsklass och att hantera registerkontroller för kärntekniska verksamhetsutövare.

6.3 Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

Strålsäkerhetsmyndigheten fortsätter att verka för att verksamheterna vid kärntekniska anläggningar bedrivs strålsäkert genom att följa, kontrollera och ställa krav på strålsäkerhetsarbetet. Strålsäkerhetsmyndigheten har genom t.ex. tillsyn bidragit till att verksamheter med strålning har bedrivits säkert, trots att förutsättningarna för myndighetens arbete påverkades av pandemin. Myndighetens arbete med nya och uppdaterade föreskrifter bidrar till att säkerställa och ytterligare förstärka strålsäkerheten. Genom främst Strålsäkerhetsmyndighetens omfattande internationella arbete, bidrar Sverige till ökad strålsäkerhet och ett stärkt skydd för landet.

Sammantaget har den finansierade forskningen inom området bidragit till att bevara och stärka den nationella kompetensförsörjningen och öka strålsäkerheten i samhället.

Genom ökade medel fr.o.m. 2021 har Strålsäkerhetsmyndigheten getts bättre förutsättningar att utföra sitt uppdrag inom området civilt försvar. Arbetet påverkas, bl.a. till följd av Rysslands invasion av Ukraina och försämrat säkerhetspolitiskt läge. Strålsäkerhetsmyndighetens arbete i samband med Rysslands invasion av Ukraina har bidragit till ökat stöd till Ukrainas och Sveriges strålskydd.

6.4 Politikens inriktning

Kärnteknik och verksamhet med strålning i olika tillämpningar har stor betydelse för välbefindandet. Tekniken skiljer sig från annan teknik genom de strålsäkerhetsrisker den för med sig. Strålsäkerhetsarbetet, inklusive regleringen och tillsynen på området, syftar till att kunna dra så stor nytta som möjligt av tekniken utan att för den skull utsätta människor och miljön för oacceptabla risker. Strålningen människor utsätts för kommer till den helt dominerande delen från naturliga källor. Strålsäkerhetsarbetet har koppling till flera politikområden, t.ex. miljö, energi och beredskap. Strålsäkerhetsarbetet utgör därför en del av regeringens energipolitik, totalförsvaret och genomförande av Agenda 2030. Ett starkt strålsäkerhetsarbete är en förutsättning för att kunna dra nytta av kärntekniken och strålningsvetenskaperna i övrigt, vare sig det gäller exempelvis medicinsk diagnostik och behandling, drift av kärnkraftverk eller någon annan tillämpning.

En av regeringens främsta prioriteringar är att arbeta för att säkra ny planerbar elproduktion i Sverige. I första hand handlar det om att möjliggöra ny kärnkraft. Utvecklingen inom kärnkraft påverkar arbetet inom strålsäkerhetsområdet. Se mer om kärnkraft och målet om 100 procent fossilfri elproduktion till 2040 i utgiftsområde 21 Energi.

Kärnkraftens regelverk, både på svensk och europeisk nivå, ska ge förutsättningar att effektivt nyttja kärnenergin oavsett reaktors storlek, teknikval eller användningsområde. För att möjliggöra detta behöver moderna regelverk utvecklas och tas fram. Lagändringar behövs för att nya kärnkraftsreaktorer ska tillåtas på fler platser än i dag och förbudet mot att ha fler än tio reaktorer samtidigt i drift tas bort. Strålsäkerhetsmyndigheten får i uppdrag att vara pådrivande i arbetet med typgodkännande av reaktorer, system och komponenter på europeisk nivå.

Regeringen vill att tillståndprocesserna för kärnkraft ska kortas och avser att se över möjligheterna för att prövningen av tillståndsärenden för ny kärnkraft behandlas med hög prioritet. Regeringen avser därför att bland annat ge Strålsäkerhetsmyndigheten i uppdrag att förslå hur det ska uppnås. Regeringen avser också se över hur Strålsäkerhetsmyndighetens avgifter behöver anpassas när reaktorer blir mindre och får fler tillämpningsområden. Regeringens prövning av nya reaktorer behöver också anpassas utifrån att små reaktorer sannolikt kommer att uppföras i serier där ett antal likadana reaktorer byggs på samma plats. Strålsäkerhetsmyndigheten behöver också stärka sin kompetens som en del i förberedelserna för att kunna ta emot och effektivt hantera ansökningar om nya reaktorer. Regeringen gör en satsning för att se över och utveckla regelverken och tillståndprocesser för befintlig och ny kärnkraft samt stärka myndighetens kompetens och nationell kompetensförsörjning inom strålsäkerhetsområdet och föreslår att myndigheten får 25 miljoner kronor 2023 och 50 miljoner kronor för 2024 och 2025. Att det långsiktigt finns en stark kompetens inom området är en förutsättning både för befintlig och ny kärnkraft samt för ett strålsäkert Sverige.

Den väsentligt försämrade säkerhetspolitiska utvecklingen understryker behovet av ett starkt totalförsvaret och en utvecklad civil förmåga. Arbetet med civilt försvar inom strålsäkerhetsområdet, genom skydd av civilbefolkningen och energiberedskap, behöver stärkas ytterligare. Detta omfattar bl.a. att utveckla Strålsäkerhetsmyndighetens förmåga till samverkan och ledning, stärka myndighetens kompetens m.m. avseende kärnvapen, upprätta robust teknisk infrastruktur samt säkerställa myndighetens uthållighet vid höjd beredskap. Regeringen föreslår därför att myndigheten får 12 miljoner kronor per år för att stärka arbetet med strålsäkerhetsberedskapen.

Rysslands militära aggression mot Ukraina har inneburit ökade strålsäkerhetsrisker. De ryska angreppen mot kärnkraftverk, andra typer av kärntekniska anläggningar så väl som mot sjukhus – där radioaktiva källor finns – utgör risker. Stödet till Ukraina inom strålsäkerhetsområdet både under invasionen och i den kommande återbyggnaden av landet är viktigt för att säkerställa strålsäkerheten både inom Ukraina men också i det europeiska närområdet. Regeringen anser att det fortsatt är viktigt att bistå Ukraina inom strålsäkerhetsområdet både i den akuta situationen som nu råder och i den framtida återbyggnadsprocessen.

6.5 Budgetförslag

6.5.1 3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten

Tabell 6.1 Anslagsutveckling 3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten

Tusental kronor

2021	Utfall	410 313	Anslagssparande	5 165
2022	Anslag	419 892 ¹	Utgiftsprognos	420 869
2023	Förslag	456 238		
2024	Beräknat	495 798 ²		
2025	Beräknat	506 614 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2022 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 482 515 tkr i 2023 års prisnivå.

³ Motsvarar 482 515 tkr i 2023 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Strålsäkerhetsmyndighetens förvaltningsutgifter. Anslaget får användas för utgifter för grundläggande och tillämpad forskning för att utveckla nationell kompetens inom myndighetens verksamhetsområde och för att stödja och utveckla myndighetens tillsyn. Anslaget får även användas för statsbidrag till Internationella strålskyddskommissionen (ICRP) samt till ideella miljöorganisationer.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 6.2 Förändringar av anslagsnivån 2023–2025 för 3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten

Tusental kronor

	2023	2024	2025
Anvisat 2022¹	407 892	407 892	407 892
Pris- och löneomräkning ²	11 346	22 887	32 285
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	37 000	65 019	66 437
<i>varav BP23³</i>	<i>37 000</i>	<i>62 000</i>	<i>62 000</i>
– Förstärkning av strålsäkerhetsberedskapen	12 000	12 000	12 000
– Föreskrifter SMR, SSM	25 000	50 000	50 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	456 238	495 798	506 614

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2021 (bet. 2021/22:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2022. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2024–2025 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Kärnkraft är en viktig del av Sveriges och EU:s planerbara fossilfria elproduktion. Regeringen ökar därför anslaget till Strålsäkerhetsmyndigheten med 25 miljoner kronor för 2023 för att se över och utveckla regelverken och tillståndprocesser för befintlig och ny kärnkraft samt för att stärka myndighetens kompetens och nationell kompetensförsörjning inom strålsäkerhetsområdet. För 2024 och 2025 beräknas anslaget öka med 50 miljoner kronor för samma ändamål.

Strålsäkerhetsmyndigheten har en viktig roll i totalförsvaret för att Sverige ska upprätthålla en förmåga att hantera nukleära och radiologiska nödsituationer.

Regeringen vill att Sverige har en stark strålskyddberedskap inte minst mot bakgrund av den säkerhetspolitiska utvecklingen och ökar därför myndighetens anslag för 2023 med 12 miljoner kronor. Anslaget beräknas öka med 12 miljoner kronor fr.om. 2024.

Regeringen föreslår att 456 238 000 kronor anvisas under anslaget 3:1 *Strålsäkerhetsmyndigheten* för 2023. För 2024 och 2025 beräknas anslaget till 495 798 000 kronor respektive 506 614 000 kronor.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2023 för anslaget 3:1 *Strålsäkerhetsmyndigheten* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 150 000 000 kronor 2024–2028.

Skälen för regeringens förslag: Det behövs ett bemyndigande för myndighetens forskningsverksamhet och för att kunna hantera de utmaningar som myndigheten och industrin står inför när det gäller den långsiktiga kompetensförsörjningen inom området strålsäkerhet. Myndighetens ambition är att finansiera färre men större och längre forskningsprojekt framöver för en mer strategisk styrning av forskningsmedlen, minskad administration och en ökad långsiktighet i kompetensförsörjningen. Satsningen på att stärka myndighetens arbete med ny kärnkraft samt kompetens inom strålsäkerhetsområdet medför också ökat behov av bemyndigande. Bemyndigandet för 2023 föreslås öka med 60 miljoner kronor jämfört med 2022. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2023 för anslaget 3:1 *Strålsäkerhetsmyndigheten* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 150 000 000 kronor 2024–2028.

Tabell 6.3 Beställningsbemyndigande för anslaget 3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten

Tusental kronor

	Utfall 2021	Prognos 2022	Förslag 2023	Beräknat 2024	Beräknat 2025	Beräknat 2026–2028
Ingående åtaganden	66 501	79 000	85 861			
Nya åtaganden	48 830	50 318	108 139			
Infriade åtaganden	-36 601	-43 457	-44 000	-40 000	-40 000	-70 000
Utestående åtaganden	78 730	85 861	150 000			
Erhållet/föreslaget bemyndigande	80 000	90 000	150 000			

Budget för avgiftsbelagd verksamhet**Tabell 6.4 Avgiftsbelagd verksamhet vid Strålsäkerhetsmyndigheten**

	Tusental kronor					
Verksamhet	Ack. resultat t.o.m. 2021	Resultat 2022	Verksamhetens intäkter 2023	Kostnader som ska täckas 2023	Resultat 2023	Ack. resultat utgående 2023
Avgiftsbelagda verksamheter där intäkterna inte disponeras av myndigheten						
<i>Offentligrättslig verksamhet</i>						
Kärnteknisk verksamhet	20 756	373	307 823	312 500	-4 677	15 714
Icke-kärnteknisk verksamhet	43 121	57	21 200	18 200	3 000	-40 178
Avgiftsbelagda verksamheter där intäkterna disponeras av myndigheten och bidrar till att finansiera verksamheten						
<i>Uppdragsverksamhet</i>						
Summa uppdragsverksamhet	-	-	900	-	-	-
Avgiftsbelagda verksamheter där intäkterna disponeras av myndigheten och finansierar en bestämd del av verksamheten						
<i>Offentligrättslig verksamhet</i>						
Anmälningspliktig verksamhet	-12 890	-6 000	4 800	9 100	-4 300	-23 190
Övrig tillståndsprövning	-4 731	2 400	15 700	18 900	-2 300	-4 631

Strålsäkerhetsmyndighetens verksamhet finansieras delvis via avgifter enligt förordningen (2008:463) om vissa avgifter till Strålsäkerhetsmyndigheten. En del av avgifterna disponeras av myndigheten och rör främst avgifter för anmälningspliktig verksamhet samt ansökningsavgifter för kärnteknisk verksamhet. Resterande avgiftsintäkter får inte disponeras av myndigheten utan redovisas mot inkomsttitel. Majoriteten av dessa avgiftsintäkter är för kärnteknisk verksamhet är inom tillsyn, forskning samt beredskap och en mindre del används även för beredskapsverksamhet vid länsstyrelser och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

Regeringen och myndigheten har under en tid arbetat för att komma i en bättre balans vad gäller avgifterna i den offentligrättsliga verksamheten, särskilt vad gäller den kärntekniska verksamheten som länge haft ett historiskt ackumulerat överskott. Det ackumulerade överskottet för den kärntekniska verksamheten minskar succesivt och är snart i balans. Kostnaderna för den icke-kärntekniska verksamheten har överstigit avgiftsintäkterna de senaste åren vilket byggt upp ett ackumulerat underskott. Det rör avgiftsbelagd verksamhet från tillståndshavare till tillståndspliktig verksamhet enligt strålskyddslagen (2018:396). Myndigheten arbetar för att komma i balans med kostnader och intäkter för denna verksamhet. Verksamheten för den kärntekniska verksamheten samt den icke-kärntekniska verksamheten beräknas uppgå till ungefär samma omfattning 2023 som för 2022 totalt sett. Regeringen avser se över de avgifter som myndigheten tar ut vilket kan påverka prognosen för avgifterna fr.om. 2023 och framåt.

Strålsäkerhetsmyndigheten bedriver uppdragsverksamhet för radonlaboratorium och mätningar vilket inte kräver full kostnadstäckning. Därför framgår inga kostnader eller resultat. Avgiftsintäkterna täcker endast delar av den direkta arbetskostnaden för mätningar inom de båda verksamheterna. Till största del är riksmätplatsen och radonlaboratoriet anslagsfinansierade.

Volymerna för avgiftsintäkter för allmänpliktig verksamhet, som myndigheten disponerar, varierar mellan åren eftersom anmälan gäller ett visst antal år, vilket påverkar resultatet negativt för 2021–2023. Det ackumulerade underskottet beräknas minska därefter.

Strålsäkerhetsmyndigheten har lämnat ett förslag på nödvändiga justeringar av avgiftsnivåer i förordningen (2008:463) om vissa avgifter till Strålsäkerhetsmyndigheten för 2023 i september 2022 vilket kan påverka prognoserna.